

ÅRSREDOVISNING

Statens skolinspektion 2020

Innehållsförteckning	
Generaldirektörens förord	4
Statens skolinspektion	6
1. Resultatredovisning	8
1.1 Bedömning av verksamheten 2020	11
1.2 Kostnader per verksamhet	14
1.3 Tillsyn.....	17
1.3.1 Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn med mera.....	20
1.3.2 Tillsyn utifrån individärenden	28
1.3.3 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen	38
1.4 Kvalitetsgranskning	41
1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning.....	45
1.4.2 Regelbunden kvalitetsgranskning.....	49
1.4.3 Distansinspektion	51
1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning	53
1.5.1 Skolenkäten	53
1.5.2 Fördelningen mellan tillsyn och kvalitetsgranskning	54
1.5.3 Risk- och väsentlighetsanalys som fångar upp brister	56
1.5.4 Vägledning inför utbildning och yrkesval	59
1.5.5 Behöriga lärare och förskollärare	60
1.6 Tillståndsprövning	62
1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete	72
1.8 Organisationsstyrning	78
1.8.1 Samverkan med Skolverket och andra myndigheter	78
1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter	80
1.9 Övrig verksamhet och återrapportering	83
1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd	83
1.9.2 Redovisning av vidtagna åtgärder när det gäller jämställdhetsintegrering och resultat av arbetet.....	91

2. Finansiell redovisning	93
2.1 Resultaträkning.....	93
2.2 Balansräkning	94
2.3 Anslagsredovisning	96
2.4 Tilläggsupplysningar och noter	97
2.4.1 Tilläggsupplysningar	97
2.4.2 Noter.....	100
2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	105
3. Undertecknande av årsredovisningen 2020	106

Generaldirektörens förord

År 2020 har smittspridningen av covid-19 präglat och varit omvälvande för hela samhället. Skolan har haft stora utmaningar att hantera en helt ny situation med allt vad den medfört. Stora insatser har gjorts för att elever under rådande omständigheter ska få en god utbildning. Samtidigt har flera utmaningar och svårigheter identifierats och det förvärrade smittläget under senare delen av året bidrog till ett fortsatt ansträngt läge i landets skolor.

För Skolinspektionen har pandemin inneburit en stor omställning av vår inspektionsverksamhet. Under våren gjordes flera förändringar av vårt arbete. Myndigheten har varit återhållsam med platsbesök och istället främst gjort intervjuer digitalt eller via telefon. Med hänsyn till smittspridningen och skolornas ansträngda situation har vi valt att främst göra förenklade och framåtsyftande granskningar på distans – så kallad distansinspektion. Ett viktigt syfte med dessa granskningar har varit att göra iakttagelser av läget och ge snabb återkoppling till rektorer och huvudmän. Det har vidare varit viktigt att sprida erfarenheter och kunskap om skolors arbete och elevers situation.

Vi ser att våra rapporter från distansgranskningarna använts på flera sätt, vilket är positivt. Under 2020 publicerade vi sex rapporter samt en delredovisning, vilka uppmärksammade skolors och huvudmäns utmaningar, möjligheter och lösningar kring utbildningen under pandemin. Dessa rapporter byggde på en stor mängd intervjuer, där ibland med närmare 1 200 rektorer och drygt 2 000 elever. Jag bedömer att vi under året ställde om vårt arbete snabbt och byggde upp en ny och annat slags produktion istället för besöksverksamhet. Riktad tillsyn, tematisk kvalitetsgranskning och tillsyn utifrån individärenden är vidare exempel på delar av inspektionen som kunnat fortsätta. Även här har dock granskning skett med digitala metoder. Tillståndsprovning har kunnat bedrivas på ett bra sätt och utan större påverkan.

Samlat har tillsynen på grund av omständigheterna minskat. Istället har vi gjort mer inom kvalitetsgranskning. Vi har fortsatt i allvariga situationer ingripit med våra verktyg för elevers rättigheter och vår behovsanalys har lett oss till det mest väsentliga. Omställningen av vår inspektion har inte varit enkel men vi har arbetat hårt för att möjliggöra den. Detta med flexibilitet, anpassning och att göra bästa möjliga avvägningar för skolan och för eleverna.

Under 2020 fortsatte trenden med allt färre inkomna anmälningar till Skolinspektionen. Myndigheten har länge framhållit att elever och vårdnadshavare vid problem i första hand bör vända sig till skolan och huvudmannen. Detta för att få en snabb hantering så nära eleven som möjligt. Under året påbörjade vi också ett större utvecklingsarbete för en mer samlad hantering av de olika uppgifter om missförhållanden som myndigheten tar emot.

Under år 2020 har vi fortsatt arbetat intensivt med den nya ägar- och ledningsprovningen. Det är centralt att elever alltid möter aktörer som har lämplighet, insikt i skolans uppdrag och en långsiktigt stabil ekonomi. Under året återkallade Skolinspektionen godkännandet för tre fristående skolenheter. I samtliga fall bidrog ägar- och ledningsprovningen till besluten.

I den tematiska kvalitetsgranskningen har vi i flera rapporter uppmärksammat viktiga utvecklingsområden som rör skolans likvärdighet. Vi har bland annat belyst frågor som

lärarresurser på skolor med stora utmaningar och resultatskillnader som finns inom skolor.

Det är viktigt att komma ihåg att Skolinspektionens granskning syftar till att påverka skolors kvalitet för en god och trygg utbildning för alla elever. Myndighetens beslut och rapporter beskriver således inte statiska tillstånd utan avser att leda till att förbättringsarbete påbörjas. Vi ser också att en majoritet av skolorna gör förbättringar, inleder förändringsarbete och stärker sina arbetsätt efter inspektion.

Trots ändrade förutsättningar har vi under året gjort många varierade insatser och haft en god produktion. Vi har anpassat vår verksamhet utifrån rådande omständigheter, genomfört en större organisationsförändring i myndigheten och samtidigt fortsatt med viktigt utvecklingsarbete. Därmed bedömer jag att vi även detta år uppfyllt vårt uppdrag med ett gott resultat.

Jag vill rikta ett stort tack till alla medarbetare på Skolinspektionen för ert engagemang, hårda arbete och stora flexibilitet under detta utmanande år!

Helén Ängmo
Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionens verksamhet

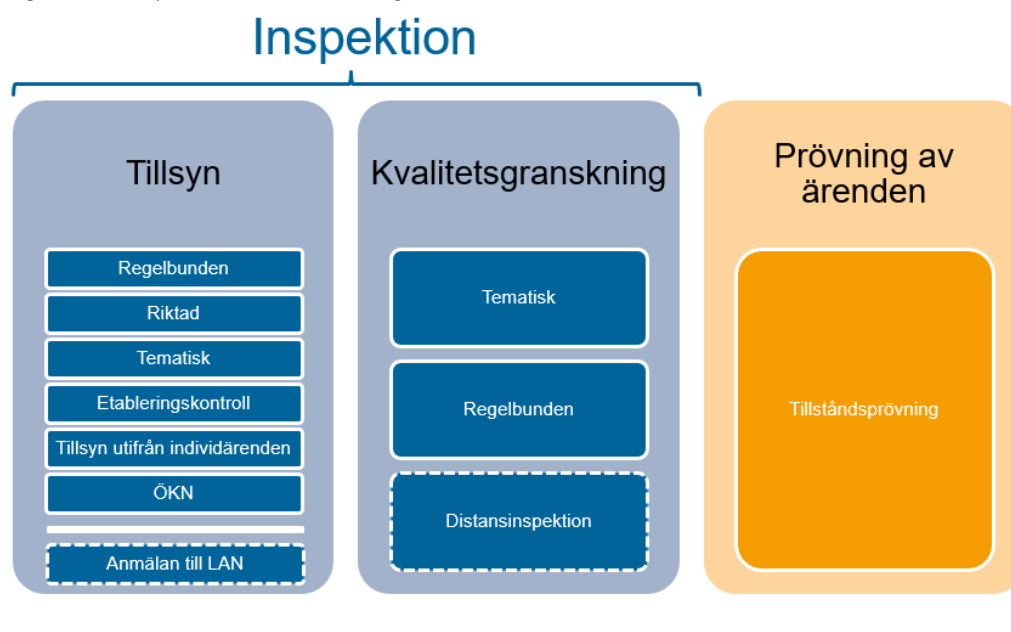
Skolinspektionen ska enligt myndighetens instruktion ”genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en starkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor”¹.

Skolinspektionen har utifrån sina uppdrag formulerat följande målbild:

En skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Skolinspektionens verksamhet delas in i nedanstående grenar, vilka beskrivs närmare i kommande avsnitt. Distansinspektion är en ny tillfällig inspektionsform framtagen under 2020 med anledning av den rådande pandemin med covid-19, när inte skolbesök kunnat utföras i enlighet med ursprunglig plan.

Figur 1: Skolinspektionens verksamhetsgrenar

¹ Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

Organisation

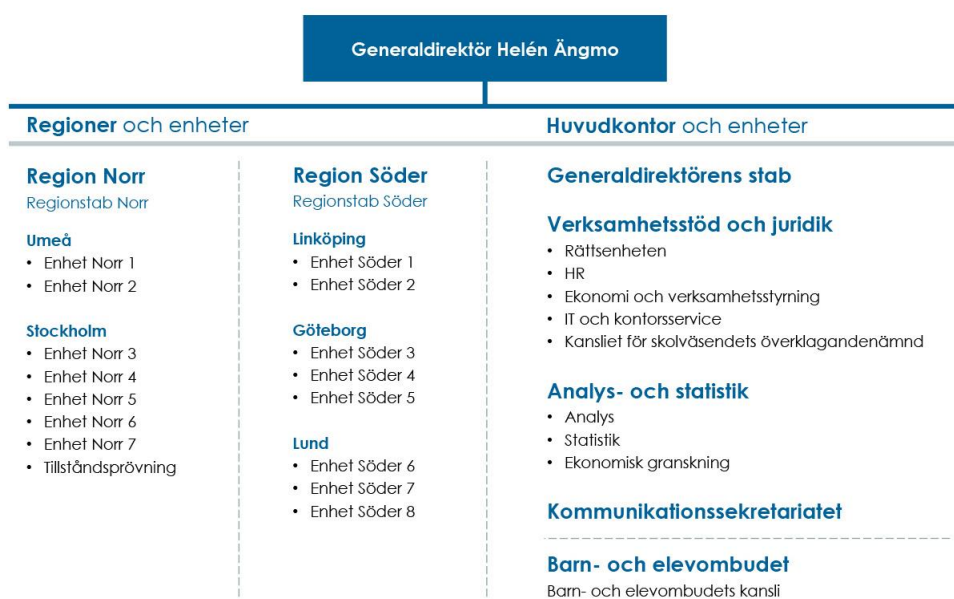
Skolinspektionen genomförde under 2020 en organisationsförändring som trädde i kraft den 1 juni. Den nya organisationen innebar en uppdelning av kärnverksamheten på två regioner, norr respektive söder, istället för som tidigare på fem regionala avdelningar. Skolinspektionen har dock fortsatt fem lokalkontor på samma fem orter. Region norr återfinns i Stockholm och Umeå. Region söder återfinns i Göteborg, Linköping och Lund.

Som tidigare finns huvudkontoret i Stockholm bestående av en avdelning för verksamhetsstöd och juridik, en analys- och statistikavdelning, ett kommunikationssekretariat samt generaldirektörens stab. Avdelningen för verksamhetsstöd och juridik innehåller enheter för juridik, HR, IT och kontorservice, ekonomi och verksamhetsstyrning samt kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd. Analys- och statistikavdelningen består av tre enheter: analys, ekonomisk granskning samt statistik.

Inom varje region finns ett antal enheter som arbetar med tillsyn och kvalitetsgranskning. Dessa återfinns vid ovan beskrivna orter. Inom region norr återfinns i Stockholm även myndighetens enhet för tillståndsprövning.

Barn- och elevombudet, BEO, är en del av Skolinspektionen, men samtidigt självständig i sitt beslutsfattande. Skolväsendets överklagandenämnd, ÖKN, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för.

Figur 2: Organisation 2020

1. Resultatredovisning

Inledning

Som inledning till resultatredovisningen redovisas här först hur covid-19-pandemin har påverkat Skolinspektionens verksamhet. Situationen med smittspridning av covid-19 har inneburit en stor omställning. Myndigheten har anpassat och ställt om sin verksamhet på flera sätt. Vi redovisar även andra händelser som fått konsekvenser för Skolinspektionens verksamhet och förutsättningar för granskning under år 2020. Det gäller bland annat två domar i Högsta förvaltningsdomstolen respektive Kammarrätten som i det första fallet rör föreläggande av vite och i det andra fallet statistik. Inledningen avslutas med kommentarer kring myndighetens samlade produktionen under detta väldigt speciella år.

Anpassad inspektion under pandemin

Med anledning av covid-19-pandemin lade Skolinspektionen om inspektionsverksamheten under våren 2020. Skolinspektionen har verkat för att arbeta anpassat efter den situation som skolorna befinner sig i och har fokuserat på kvalitetsförbättring. Myndigheten har under året varit återhållsam med platsbesök och istället främst gjort intervjuer digitalt eller via telefon med rektorer och huvudmän. Det har varit en viktig utgångspunkt att följa Folkhälsomyndighetens riktlinjer och att bidra till en minskad belastning för skolorna i en hårt ansträngd situation.

Sedan mars 2020 har Skolinspektionen pausat den regelbundna tillsynen, men fortsatt med riktad tillsyn utifrån signal. Även den regelbundna kvalitetsgranskningen av grundskola och gymnasieskola har gjort uppehåll. Regelbunden kvalitetsgranskning av huvudmännen och tematisk kvalitetsgranskning har pågått under hela året, dock i anpassad form.

Under året har Skolinspektionen genomfört ett flertal förenklade granskningar och kartläggningar av skolors och huvudmäns arbete under pandemin.² Dessa har framför allt haft ett framåtriktat och lärande syfte, men också bidragit till övergripande bilder av läget i landets skolor under en utmanande tid. Mer information om detta arbete redovisas under avsnittet *1.4.3 Distansinspektion*.

HFD-dom om föreläggande vid vite

Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) meddelade i maj 2020 en dom angående Skolinspektionens möjligheter att använda vitesinstrumentet³ vid brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Enligt HFD är skollagen i vissa delar alltför oprecis för att ett föreläggande ska kunna förenas med vite.

² De förenklade granskningarna har tagit utgångspunkt i förordning (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

³ HFD ref. 28

Skolinspektionen har ett pågående arbete med att analysera HFD-domen och avgöra vilken påverkan den har på tillsynsverksamheten. Skolinspektionen arbetar med att identifiera vilka skolrättsliga områden som kan påverkas av domen. Centralt är att analysera hur myndigheten ska hantera förelägganden och förelägganden vid vite framöver.

Minskad tillgång till statistik om skolor

Enligt en dom i Kammarrätten 2019 omfattas uppgifter om fristående skolor som samlas in inom ramen för statistikverksamhet av sekretess⁴. Under en period 2020 innebar detta att Skolverket enbart publicerade statistik på riksnivå. Skolinspektionen behöver tillgång till skolenhetsregistret och till aktuell statistik om skolor och huvudmän för att kunna utföra sitt uppdrag – bland annat för att kunna göra riskurval inför inspektion.

Skolinspektionen välkomnar att regeringen och Skolverket under 2020 har tagit initiativ för att tillfälligt lösa den uppkomna situationen. Det är dock mycket angeläget att frågan om tillgången till skolstatistik får en långsiktig lösning.

Förordning för att begränsa smittspridning

Under den tid som smittspridningen pågår har regeringen beslutat om en särskild förordning. Den ger skolans huvudmän flera möjligheter att bedriva distansundervisning och den ger också en flexibilitet att bedriva undervisning på andra sätt. Ett antal undantag har också givits från ordinarie skollag. Utifrån förordningen⁵ har tillsynen och dess inriktning behövt anpassas och omprioriteringar har skett.

Samlad produktion under ett år av speciella omständigheter

Under första kvartalet under 2020 fungerade verksamheten i det närmaste som vanligt på myndigheten. På grund av den därefter rådande pandemin kom istället mycket resurser att läggas på den digitala omställning av verksamheten som krävdes då besök ute i skolor inte var möjliga på samma sätt som tidigare. Till exempel krävdes tid för verksamhetsutveckling av den tillfälliga inspektionsformen distansinspektion. Vägledning för nya frågor och återkoppling till skolorna behövde arbetas fram på kort tid. Vidare krävdes också nya tekniska lösningar för att distansinspektion skulle kunna fungera med tillräcklig kvalitet. Mycket tid ägnades också under våren åt att arbeta ned olika ärendebalanser. Under hösten kom en mer stabil produktion igång bland annat med hjälp av digitala verktyg.

Under dessa förutsättningar fattades ändå under år 2020 drygt 9 100 beslut inom myndigheten jämfört med drygt 10 200 beslut år 2019, vilket trots en nedgång ändå visar en fortsatt god produktion.

⁴ Kammarrätten i Göteborg, mål nr. 6267-19.

⁵ Förordning (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

Nedgången kan hänföras till flera aspekter, men framför allt handlar det om följderna av covid-19, då myndigheten istället styrts om till distansinspektion. Inom tillsyn utifrån individärenden har Skolinspektionen liksom förra året fortsatt verka för att ansvaret för att möta enskilda elever i första hand är lokalt. Under 2020 har antalet anmälningar till myndigheten fortsatt att minska, vilket bidragit till nedgången av antal beslut.

Totalt har 1 485 skolenhetsbesök genomförts under året⁶, antingen genom fysiskt eller digitalt besök (916). Siffran inom parentes avseende föregående år avser enbart fysiska besök. 1 007⁷ av de 1 485 skolenhetsbesöken under år 2020 berör distansinspektion där besöken har skett genom video- eller telefonsamtal.

På grund av covid-19 har Skolinspektionen pausat alla uppföljningsenkäter under 2020, men dessa har tidigare gett en positiv bild av Skolinspektionens bidrag till skolors utvecklingsarbete.

Mer ingående om produktion per verksamhetsgren återfinns i anslutning till respektive avsnitt.

⁶ I antalet skolenhetsbesök inom riktad tillsyn ingår även ett fåtal besök av enskilda huvudmän där endast faktorer på huvudmannanivå granskas, men som i statistiken registreras som skolenhetsbeslut.

⁷ Utöver dessa 1 007 bekräftade besök på distans inom distansinspektion, finns ytterligare ett antal av de totala 1 485 skolenhetsbesöken som genomförts på distans inom andra inspektionsformer, men som i dagsläget inte kan fångas i statistiken.

1.1 Bedömning av verksamheten 2020

Detta avsnitt innehåller analyser och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling utifrån Skolinspektionens uppgifter enligt instruktionen.

Bedömningarna utgår från både kvalitativa analyser och resultatutveckling. De bedömningsnivåer som används i helhetsbedömningen nedan och även i senare avsnitt om respektive verksamhetsgren är:

Gott: Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna.

Tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.

Inte tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.

Bedömningsgrunder

Skolinspektionens bedömningar av verksamheten som helhet utgår från den övergripande målbild som myndigheten formulerat och som i sin tur bygger på myndighetens uppgifter som återfinns i myndighetens instruktion, andra föreskrifter eller särskilda beslut. Målbilden är att vi ska bidra till *en skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.*

Bedömningarna har även utgått från de målformuleringar som myndigheten formulerat för att konkretisera målbilden.

1. Vår inspektion påverkar och stärker kvaliteten i svensk skola.
2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.
3. Vi värnar flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan och verksamheter brister.
4. Vi stimulerar skolor till att utvecklas och följer upp att förbättringar genomförs.

I bedömningsgrunderna finns främst statistik och uppgifter om produktionens omfattning och kvalitet, vårt utvecklingsarbete och dess effektivitet, vår träffsäkerhet samt hur inspektion och rapporter upplevs samt kommer till nytta.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Strategi och utveckling

För att kunna leva upp till målbilden anpassar Skolinspektionen kontinuerligt sin verksamhet utifrån skolornas och huvudmännens problemområden och våra samlade erfarenheter. Myndigheten har därför under året fortsatt arbetet med att situationsanpassa inspektionen så att varje skola ska få den form av granskning som är mest ändamålsenlig och effektiv för en god skolutveckling.

Den strategi vi valt för att kunna påverka skolorna på det mest effektiva sättet är att, utifrån etablerad forskning och annan kunskap om skolan, fokusera på sådana områden som är avgörande för kvalitet och likvärdighet i skolan. Det innebär att vi i tillsyn och kvalitetsgranskning fokuserar främst på de faktorer som inom vart och ett av områdena är avgörande för skolans resultat.

Omläggning av granskningen

Skolinspektionen har numera en granskningsmodell som innebär att även kvalitetsgranskning finns med i den regelbundna verksamheten. Kvalitetsgranskning används på ett antal skolor med mindre risk och där vi inte inspekterat på ett antal år. Genom att även använda kvalitetsgranskning i den regelbundna verksamheten för skolor där kvalitet och arbetssätt kan behöva stärkas och utvecklas, kan vi också ge skolor mer återkoppling. I kvalitetsgranskning kan vi fördjupa bilden av vissa svagheter i utbildningen, men även visa på goda exempel och starka arbetssätt. Syftet är att använda granskningsresurser mer effektivt.

Tillsyn används när analyser visar att en hög andel elever på vissa skolor har svaga kunskapsresultat samt att enkäter visar på en hög andel negativasvar till exempel kring upplevelser av trygghet och studiero. Därutöver används tillsyn då myndigheten får olika signaler om brister och missförhållanden.

På grund av den rådande pandemin med covid-19 under 2020, när inte skolbesök kunnat genomföras, utvecklades på kort tid en tillfällig inspektionsform kallad distansinspektion. Utöver iakttagelser av läget och återkoppling till huvudmannen har syftet med distansinspektioner under pandemin varit att sprida erfarenheter av och öka kunskapen om det som under omständigheterna fungerar samt om svårigheter och särskilda utmaningar. Det har exempelvis handlat om hur stödet till elever i grundskolan fungerat under pandemin, hur praktiska moment hanterats eller hur arbetet med lovskola sett ut. Även inom andra inspektionsformer där så varit möjligt har digitala verktyg använts, exempelvis inom riktad tillsyn och regelbunden kvalitetsgranskning av huvudman.

Sammanfattad bedömning

Skolinspektionen har gjort bedömningar av verksamheten utifrån ovan nämnda grunder från och med år 2019. Bedömningen har grundats bland annat på hur produktionen sett ut samt hur vi lyckats med vår behovsanalys. Skolinspektionen har även kontinuerligt följt upp hur myndighetens inspektion påverkar och bidrar till förbättringar samt vad forskning säger om effektiv utbildning och undervisning. Vidare följer vi aktivt, inom ett internationellt samarbete, andra länders exempel när det gäller effektiv inspektion samt tar del av andra inspektionsmyndigheters erfarenheter, inte minst kring hanteringen av covid-19.

Skolinspektionen har även detta år utgått från dessa perspektiv. Under år 2020 har pandemin varit en yttre omständighet som på ett betydande sätt påverkat verksamheten. Vi har därför i vår bedömning särskilt beaktat hur vi utifrån dessa omständigheter bedrivit och ställt om verksamheten.

Skolinspektionen har i den samlade bedömningen för 2020 utgått från olika indikatorer för att visa i vilken utsträckning myndigheten genomför det uppdrag som regeringen givit i instruktion och regleringsbrev. Det handlar om produktion och statistik som visar läget i alla våra verksamhetsgrenar, effektivitet samt träffsäkerhet i vår behovsanalys. Vi har också beaktat att vi fortsatt bedrivit ett kontinuerligt och omfattande utvecklings- och förbättringsarbete. Bedömningen har även som nämnts utgått från hur vi hanterat omläggning av arbetssätt till distansinspektion under de särskilda omständigheter som funnits under år 2020. Slutligen har bedömningen präglats av hur myndigheten hanterat omställningen av arbetet generellt under den uppkomna pandemin.

Skolinspektionens helhetsbedömning av det samlade resultatet är därför att arbetet har bidragit till målformuleringarna samt målbilden och att resultatet varit **gott** under 2020.

1.2 Kostnader per verksamhet

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa sin verksamhet och resursåtgång uppdelad på samtliga skol- och verksamhetsformer samt på offentliga respektive enskilda huvudmän. *(Se följande sidor.)*

Kostnader som avser genomförandet av uppdraget om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov ska särredovisas. *(Se not 24, avsnitt 2.4.2 Noter.)*

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

11§ Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden [...]. *(Se avsnitt 1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd.)*

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa [...] 7. kostnader för ombudets verksamhet uppdelat på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301). *(Se avsnitt 1.3.2 Tillsyn utifrån individärenden under rubriken Barn- och elevombudet.)*

(Skolinspektionens instruktion)

Tabell 1: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent⁸

Tillsyn	2020	%	2019	%	2018	%
Intäkt av anslag	222 049		245 044		265 234	
Övriga intäkter	515		2 288		2 146	
Summa intäkter	222 564		247 292		267 381	
Kostnader	222 564	52	247 292	60	267 381	64
Resultat	0		0		0	

⁸ Kostnader för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten tillsyn.

Kvalitetsgranskning	2020	%	2019	%	2018	%
Intäkt av anslag	184 573		151 713		135 418	
Övriga intäkter	428		1 417		1 096	
Summa intäkter	185 001		153 130		136 514	
Kostnader	185 001	43	153 130	37	136 514	33
Resultat	0		0		0	
Tillståndsprövning	2020	%	2019	%	2018	%
Intäkt av anslag	20 692		13 685		11 303	
Övriga intäkter	48		128		91	
Summa intäkter	20 740		13 813		11 395	
Kostnader	20 740	5	13 813	3	11 395	3
Resultat	0		0		0	
Summa Totalt	2020	%	201	%	2018	%
Intäkt av anslag	427 314		410 402		411 956	
Övriga intäkter	990		3 833		3 333	
Summa intäkter	428 304		414 235		415 290	
Kostnader	428 304	100	414 235	100	415 290	100
Resultat	0		0		0	

Tabell 2: Verksamhetskostnader 2020 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent⁹

Skol- resp. verksamhetsform	Tillsyn		Kvalitetsgranskning		Tillståndsprövning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskola	18 232	8,2	0	0	0	0	18 232	5,8
Förskoleklass	0	0	3 473	1,9	66	0,3	3 539	0,5
Grundskola	170 985	76,8	69 346	37,5	5 436	26,2	245 767	64,6
Grundskola särskola	3 968	1,8	5 094	2,8	0	0	9 061	1,9
Fritidshem	1 275	0,6	0	0	94 703	0,5	1 370	0,4
Gymnasieskola	18 752	8,4	80 229	43,4	10 427	50,3	109 407	19,1
Gymnasiesärskola	1 559	0,7	0	0	114	0,5	1 672	0,5
Kommunal vuxenutbildning	3 920	1,8	3 820	2,1	3 267	15,8	11 008	2,6
SFI	472	0,2	0	0	256	1,2	728	0,2
Övrigt ¹⁰	3 401	1,5	23 038	12,5	1 080	5,2	27 519	4,3
Totalt	222 564	100	185 001	100	20 740	100	428 304	100

⁹ Se fotnot 8.

¹⁰ Kommunövergripande ärenden, sameskolor, specialskolor och utlandsskolor.

Tabell 3: Verksamhetskostnader per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett enskild eller offentlig huvudman, tusentals kronor och procent¹¹

Verksamhet	Offentlig huvudman		Enskild huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Tillsyn	176 728	79,4	45 836	20,6	222 564	100
Kvalitetsgranskning	126 797	68,5	58 204	31,5	185 001	100
Tillståndsprovning	170	0,8	20 569	99,2	20 740	100
Totalt	303 695	72,5	124 609	27,5	428 304	100

¹¹ Se fotnot 8.

1.3 Tillsyn

Verksamheten

Ett av myndighetens uppdrag är att genomföra tillsyn. Tillsyn består av olika former av inspektion och myndigheten väljer att genomföra den form av inspektion som bäst motiveras utifrån vilka risker vi ser i huvudmäns och skolors verksamhet samt vilka signaler vi får.

Utveckling av tillsynen

Under året har myndigheten drivit ett utvecklingsprojekt avseende de uppgifter om missförhållanden som Skolinspektionen får in från vårdnadshavare, elever, skolpersonal, media och så vidare. Ett syfte med utvecklingsarbetet är att stödja huvudmannens eget arbete genom att överlämna uppgifter till klagomålshandlingen. Skolinspektionen ska dock agera om huvudmannen visar svag förmåga att vidta nödvändiga åtgärder. Ett annat syfte med utvecklingsprojektet är att få effekt för fler elever och skolans strukturella arbete genom att i fler fall utreda uppgifter om missförhållande på skolnivå istället för att enbart utreda för en enskild elev. Tillsyn på individnivå ska även fortsatt genomföras när det finns särskilda skäl. Det förändrade arbetssättet planeras att påbörjas under 2021. Parallellt med detta pågår även ett utvecklingsarbete avseende myndighetens hantering av anmälningar mot lärare och förskollärare till Lärarnas ansvarsnämnd där nytt arbetssätt planeras att införas under 2021.

Ytterligare ett fokus under året har varit att utveckla en ökad likvärdighet i myndighetens arbete. Dessa insatser har handlat om uppföljningar inom regelbunden tillsyn, beslut som rör skolsituation för elever med långvarig frånvaro samt beslut som rör kränkande behandling av elever.

Vidare har vi utvecklat arbetet med att genomföra lärarresursanalyser. Det har också tagits fram ett analysverktyg för utredare för att tolka skolors statistik från olika källor. Verktygen ger stöd till utredarna kring viktiga källor att tolka samt hur de kan tolkas på ett sätt som inte funnits tidigare.

Under året har myndigheten på grund av pandemin övergått till att använda digitala verktyg vid genomförande av riktad tillsyn av skolenheter och huvudmän där vi fått signaler om allvarliga missförhållanden och där myndighetens risk- och väsentlighetsanalys uppvisat stora risker.

Ägar- och ledningsprövning är en del av tillsynen och även här har myndigheten drivit ett utvecklingsarbete under år 2020 och påbörjat planering för en prövning av alla fristående huvudmän över en viss tidsperiod.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

I tillsyn bedöms bland annat antal tillsynsbeslut, utredningstider, handläggningstider, uppföljningar, återföring och hantering av skarpa ingripanden. Vidare beaktar vi träffsakerhet i vårt urval, vår risk- och väsentlighetsanalys samt hur tillsynen upplevs av de som granskats.

Bidrag till att uppfylla de övergripande målformuleringarna

Skolinspektionen har en bred tillsynsverksamhet som på olika sätt bidrar till målformuleringarna:

- Inom *regelbunden tillsyn* väljs skolor så att myndigheten alltid är på de skolor där det finns störst risk att elever inte får en utbildning som lever upp till skollagens krav. Genom myndighetens närvaro bidrar vi till att kvaliteten säkerställs i enlighet med skolförfattningarna.
- Genom *riktad tillsyn* kan myndigheten snabbt reagera på signaler om missförhållanden.
- Utifrån *etableringskontroll* och tillsyn under första verksamhetsåret följer Skolinspektionen upp att skolor som nyligen fått tillstånd kommer igång som planerat så att de kan driva en verksamhet av god kvalitet.
- Inom *tillsyn utifrån individärenden* utreds skolsituationen för en enskild elev. Vi redovisar här även anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd för att yrka att en legitimerad lärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.
- Genom den *tematiska tillsynen* kan myndigheten fokusera på ett speciellt problemområde så att skolorna bättre kan möta elevernas behov.

Ovanstående inspektionsformer redogörs för mer utförligt i innevarande avsnitt.

Av de grundskolor som myndigheten granskat inom ramen för regelbunden tillsyn under 2020 har 77 procent haft minst en brist (77), vilket påvisar en fortsatt god träffsäkerhet i urvalet av skolenheter där Skolinspektionen utövat regelbunden tillsyn¹². I de riktade tillsyner där Skolinspektionen gjort besök¹³ har 67 procent av skolenheterna eller huvudmännen haft brister (63).

En viktig del i inspektionen, inte minst i den regelbundna tillsynen, är att kommunicera resultatet till den skola och de ansvariga som är berörda. Syftet är att stimulera skolor att utveckla kvaliteten. Detta sker bland annat genom återföring där ansvariga kan få veta hur de ska gå vidare med tillsynens resultat för att åstadkomma förändring. Dialogen med skolan börjar dock långt tidigare genom att inspektörerna går igenom vad som kommer att ske under tillsynen och vilka områden den berör. Skolan kan också själv ta reda på mycket i förväg bland annat genom information på Skolinspektionens webbplats.

Av uppföljningsbesluten framgår att de flesta huvudmän vidtar sådana åtgärder att de kommer till rätta med de brister som konstaterats i tillsynen. Även vid uppföljningar arbetar myndigheten situationsanpassat och gör resursavvägningar för att kunna lägga

¹² Då tillsyn under första verksamhetsåret ingår i regelbunden tillsyn från och med 2020 har alla siffror för 2019 och 2018 i denna årsredovisning räknats om för jämförbarhetens skull, så att de även inkluderar det som tidigare kallades förstagångstillsyn. Detta om inte annat särskilt framgår. Det drar ned träffsäkerheten eftersom tillsyn under första verksamhetsåret inte görs på "riskskolor" utan på nystartade skolor. Tidigare låg exempelvis träffsäkerheten på cirka 85 procent år 2019.

¹³ Besök kan ha skett digitalt genom video- eller telefonsamtal.

mer resurser på skolor där det finns allvarigare brister. Inga uppföljningsenkäter har dock kunnat genomföras under 2020 med anledning av covid-19, varför vi inte kan visa i vilken utsträckning rektorerna ansett att den regelbundna tillsynen i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet på skolan (76 procent ansåg detta år 2019).

Alla huvudmän har dock inte förmåga eller agerar inte tillräckligt aktivt för att rätta till bristerna, vilket leder till att myndigheten kan vara tvungen att ta till de skarpaste åtgärderna för de enskilda huvudmännen, tillfälligt verksamhetsförbud/återkallande av tillstånd.

Skolinspektionen förmedlar även vilka skolor som är i störst behov av stödjande strukturer till Skolverkets utvecklingsprojekt, *Samverkan för bästa skola*, för att skolan ska kunna få bästa fortsatta stöd i sin utveckling.

För att Skolinspektionen bättre ska kunna uppmärksamma skolornas arbete med jämställdhetsfrågor har myndigheten utarbetat en handlingsplan för jämställdhet i regelbunden tillsyn. Under 2020 har Skolinspektionen arbetat vidare med implementeringen av planen.

Produktion

Myndigheten har under 2020 fattat 358 beslut i regelbunden och riktad tillsyn jämfört med 735 beslut år 2019 och 1 104 beslut år 2018. Det innebär 211 beslut i regelbunden tillsyn jämfört med 407 året innan och 147 beslut inom riktad tillsyn jämfört med 328 året innan. Vid årsskiftet 2020/2021 var ytterligare 149 riktade tillsyner påbörjade¹⁴. I 70 tillsynsärenden har ägar- och ledningstillsyn ingått (102) samt i 87 ärenden har tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått (102).

Ett lägre antal beslut inom regelbunden tillsyn beror på restriktionerna som covid-19 medfört då skolbesök inte varit möjliga att genomföra som planerat, men detta ligger också i linje med omställningen till en annan balans mellan verksamhetsgrenarna regelbunden tillsyn, riktad tillsyn och regelbunden kvalitetsgranskning.

Myndigheten har ingripit med skarpa åtgärder där det funnits behov under året. Det rör 19 viten (99) och 3 återkallanden av tillstånd (6). Detta har varit mycket viktiga markeringar för elevers rättigheter. Flera ärenden kring de skarpa ingripandena har varit komplexa och krävt mycket resurser i förhållande till ett vanligt ärende.

Myndigheten genomförde under året 51 etableringskontroller (72). Inom tillsyn utifrån individärenden fattades 4 262 beslut jämfört med 4 838 beslut år 2019.¹⁵ Skolinspektionen fattar många beslut snabbt och där det tydligt framgår vad beslutet grundar sig på. Exempelvis beslutades 82 procent (81) av anmälningar inom fyra månader.

Under året har Skolinspektionen genomfört två tematiska tillsyner. Totalt har 41 huvudmannabeslut fattats inom tematisk tillsyn.

¹⁴ Ytterligare ett antal riktade tillsyner kan vara påbörjade, men fångas upp först när beslut fattas på grund av att de ligger utanför ordinarie handläggsystem (HART).

¹⁵ Exklusive uppföljningar och begäran om ändring av beslut.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillsyn bidragit till målformuleringarna och att resultatet mot bakgrund av de begränsningar som covid-19 medfört varit tillfredsställande under 2020. Bedömningen grundar sig på genomförda insatser i form av god träffsäkerhet vid val av skolor, antal beslut, antal uppföljningar, antal beslut där huvudmannen åtgärdat bristerna samt hur myndigheten hanterat skarpa ingripanden. Vidare har handläggningstider som ligger i linje med interna mål också ingått. Trots de begränsningar som covid-19 medfört har Skolinspektionen ändå fattat flera beslut och haft ett system för att fånga signaler och vidta åtgärder där allvarliga problem uppstått såsom inom trygghet och studiero.

Skolinspektionen bedömer även att myndigheten stärkt förmågan att tillämpa den nya ägar- och ledningstillsynen samt tillsynen av ekonomiska förutsättningar. Även i år har detta varit ett omfattande arbete. Vidare har balanser förbättrats betydligt inom tillsyn utifrån individärenden. Ytterligare viktiga utvecklingsarbeten har varit utvecklingsarbetet för förbättrad samordning och uppföljning av myndighetens beslut samt projektet om samlad signalhantering.

Ekonomi – Tillsyn totalt

Total kostnad för Tillsyn

Den totala kostnaden för tillsyn uppgick till 222 564 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 247 292 tkr år 2019 och 267 381 tkr år 2018).

Delkostnader för större undergrenar och dess prestationskostnader presenteras i slutet av respektive berört avsnitt nedan.

Den totala kostnaden för tillsyn har fortsatt minska år 2020 jämfört med tidigare år. Detta har tidigare år berott på att myndigheten styrt om vissa resurser till regelbunden kvalitetsgranskning, som är en del av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning. Under år 2020 är istället förklaringen att smittspridningen av covid-19 försvårat och inte gjort det lämpligt att genomföra tillsyn som innehåller besök. Myndigheten har därför styrt om resurser till den nya tillfälliga inspektionsformen distansinspektion, som också är en del av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning.

1.3.1 Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn med mera

Regelbunden tillsyn

De skolor och huvudmän som uppvisar störst risksignaler blir utvalda för regelbunden tillsyn. Urvalet av vilka skolenheter som granskas genom regelbunden tillsyn görs utifrån en riskbedömning av bland annat kunskapsresultat, resultat på Skolinspektionens

enkäter samt myndighetens tidigare erfarenheter. Från och med år 2020 görs även tillsyn under första verksamhetsåret inom ramen för regelbunden tillsyn. När en huvudman blivit utvald för tillsyn granskas huvudmannens ansvarstagande för de skolformer som den ansvarar för. Detta gäller oavsett om det är en offentlig eller enskild huvudman.

Regelbunden tillsyn genomförs utifrån ett standardiserat antal arbetsområden. Före besök genomförs alltid en analys av tillsynsobjektets resultat och inkomna handlingar i kombination med det som Skolinspektionen sedan tidigare vet om huvudmannen/skolenheten. Utifrån denna analys bestäms upplägget på tillsynen såsom omfattning och vilka som ska intervjuas.

Tabell 4: Regelbunden tillsyn, antal beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Offentlig	99	223	407	54	105	239
Enskild	21	17	96	37	62	220
Totalt	120	240	503	91	167	459

Sammanlagt har Skolinspektionen fattat 211 beslut inom ramen för regelbunden tillsyn under 2020, varav 91 beslut avser skolenheter. Av de 211 besluten avsåg 21 tillsyn under första verksamhetsåret, vilket tidigare år har benämnts som förstagångstillsyn.

På grund av covid-19 har den regelbundna tillsynen varit pausad under större delen av året, vilket förklarar varför minskningen av antalet beslut gentemot föregående år är så pass stor. Jämfört med 2018 är minskningen av antalet beslut ännu större, vilket är en konsekvens av Skolinspektionens beslut att från och med hösten 2018 minska andelen skolenheter som väljs ut inom ramen för den regelbundna tillsynen i syfte att använda resurser även till andra inspektionsformer.

En viktig del av utredningsmaterialet i regelbunden tillsyn är lektionsobservationer, vilket gjordes i 85 procent av tillsynerna vid skolenheter (95)¹⁶. Sammanlagt gjordes 554 lektionsobservationer vid 77 skolenheter som fick beslut inom ramen för regelbunden tillsyn 2020.

Av de grundskolor som myndigheten granskat inom ramen för regelbunden tillsyn under 2020 har 77 procent haft minst en brist (77). De vanligaste bristerna handlar om elevhälsans arbete och skolans arbete med trygghet och studiero. Av gymnasieskolorna har 58 procent haft minst en brist (81). De vanligaste bristerna handlar om extra anpassningar och särskilt stöd samt utbildningen på introduktionsprogram. Antalet gymnasieskolor som granskades 2020 var betydligt färre än 2019, varför förändringen i andelen som haft brist bör tolkas med försiktighet. Men det kan delvis förklaras av att andelen beslut som gällde tillsyn under första verksamhetsåret var högre för gymnasieskolor i år jämfört med föregående år, och för dessa konstateras inte lika ofta brist jämfört med övrig regelbunden tillsyn.

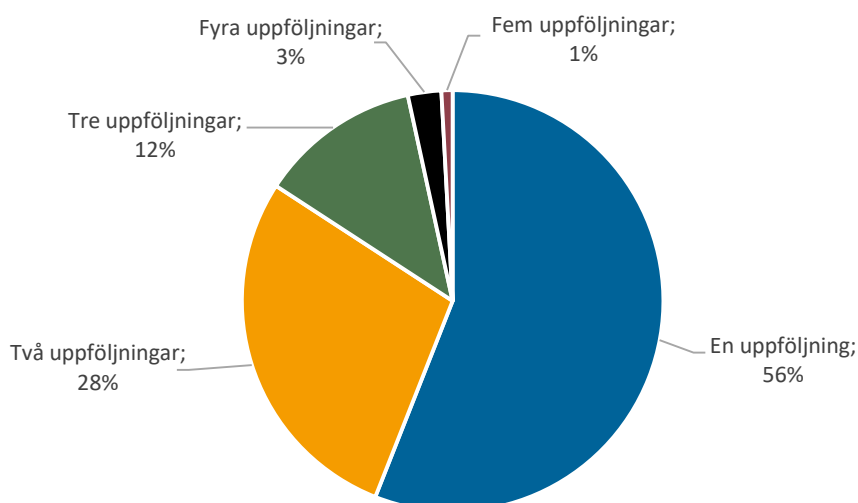
¹⁶ Exklusive det som tidigare kallades förstagångstillsyn.

Om Skolinspektionen konstaterar brister i verksamheten ska huvudmannen åtgärda dessa. Skolinspektionen har möjlighet att använda olika verktyg eller sanktioner. Läs mer om detta under avsnitt 1.3.3 *Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen*.

Uppföljning

Innan en regelbunden tillsyn avslutas måste myndigheten konstatera att huvudmannen har avhjälpt alla eventuella brister. Det vanligaste är att huvudmannen har avhjälpt bristerna vid den första uppföljningen. Under 2020 hade 56 procent av beslutade och avslutade ärenden med brist åtgärdats vid första uppföljningstillfället. Under 2019 var motsvarande andel 62 procent¹⁷ och i förra tillsynsryckeln (2015–2018) var det 87 procent¹⁸. Totalt under 2020 fattades 316 uppföljningsbeslut inom regelbunden tillsyn (499¹⁹). Förutom att färre regelbundna tillsyner har genomförts under året, vilket leder till färre uppföljningar, så har huvudmän i många fall fått längre uppföljningstid med anledning av situationen kring covid-19, vilket också bidrar till färre uppföljningsbeslut.

Diagram 1: Fördelning av antalet uppföljningsbeslut i regelbunden tillsyn innan samtliga brister är åtgärdade, avslutade ärenden 2020

Riktad tillsyn

Riktad tillsyn innebär tillsyn som initieras utifrån en inkommen uppgift om missförhållanden på grupp- eller skolnivå, och genomförs vanligtvis inom ett eller ett par områden på en specifik skola eller hos en huvudman. Riktad tillsyn kan också göras med anled-

¹⁷ Andelen är exklusiv för det som tidigare kallades förstagångstillsyn.

¹⁸ Se föregående fotnot.

¹⁹ Exklusiv för uppföljningsbeslut gällande det som tidigare kallades förstagångstillsyn.

ning av att Skolinspektionen inte besökt en skolenhet på länge. Inom den riktade tillsynen finns inte några på förhand bestämda bedömningområden utan dessa avgörs utifrån den aktuella signalen och skolans behov. Varje tillsyn blir på det sättet unik.

Uppgifter om missförhållanden på skolövergripande nivå eller generella frågor som kommer in till myndigheten är exempelvis problem med trygghet och studiero, arbetet med särskilt stöd, bristande värdegrundsarbete, avsaknad av fungerande undervisning eller förekomst av konfessionella inslag i undervisningen.

Skolinspektionen har från och med 2018 utökat omfattningen av riktad tillsyn i syfte att i högre grad kunna agera snabbt utifrån signaler om allvarliga brister i verksamheten. Dessförinnan omfattade sådana tillsyner cirka 15–20 skolenheter per år.

Under våren 2020 infördes en ny lag och en tillfällig förordning²⁰ som påverkat Skolinspektionens arbete med tillsyn eftersom den syftar till en ökad flexibilitet i skolverksamheten under coronapandemin. Det innebär att det till exempel kan vara svårare att avsluta en riktad tillsyn där signaler finns om problem beroende på att skolorna får arbeta och disponera undervisningstid på andra sätt.

Under 2020 har Skolinspektionen fattat 147 beslut inom ramen för riktad tillsyn. Ärenden som överlämnas till huvudmannens klagomålshantering ingår inte i sammanräkningen. Minskningen av antalet beslut jämfört med föregående år kan till stor del förklaras av att arbetet inom ramen för riktad tillsyn har varit mycket begränsat under större delen av 2020 med anledning av covid-19. Vid årsskiftet 2020/2021 var dock ytterligare 149 riktade tillsyner påbörjade²¹.

Precis som tidigare år är en majoritet av de riktade tillsynerna på skolenhetsnivå, och de flesta har avsett grundskola. I 75 av de 147 riktade tillsynerna som har fått beslut under 2020 genomfördes någon form av besök²² och i övriga fall inhämtades uppgifter från ansvarig huvudman eller skolenhet på annat sätt. I de riktade tillsyner där Skolinspektionen gjort besök har 67 procent av skolenheterna eller huvudmännen haft brister (63)²³.

²⁰ Förordning (2020:115) om utbildning på skolområdet och annan pedagogisk verksamhet vid spridning av viss smitta.

²¹ Ytterligare ett antal riktade tillsyner kan vara påbörjade, men fångas upp först när beslut fattas på grund av att de ligger utanför ordinarie handläggsystem (HART).

²² Besök kan ha skett digitalt genom video- eller telefonsamtal.

²³ I andelen beslut som inte har resulterat i brist ingår även ärenden som har avskrivits efter en första sondering.

Tabell 5. Riktad tillsyn 2020, 2019 och 2018

	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå ²⁴		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Antal beslut där besök har ingått ²⁵	7	13	1	68	131	68
Antal beslut utan besök	11	42	3	61	142	70
Totalt	18	55	4	129	273	138

Tematisk tillsyn

En tematisk tillsyn innebär ofta att Skolinspektionen har sammanställt en riskbild av ett utvalt område som blir föremål för en tematisk tillsyn. Riskbilden utgår från Skolinspektionens samlade erfarenheter av regelbundna tillsyner och kvalitetsgranskningar, samt från forskningsläget och andra utredningar.

Under 2020 har Skolinspektionen publicerat två tematiska tillsyner:

- Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9
- Kommunernas ansvarstagande för skolpliktsbevakning, beslut om att skolplikten upphör för elever som varaktigt vistas utomlands, beslut om att fullgöra skolplikten på annat sätt och rektors beslut om längre ledigheter.

Under 2020 fattades 41 beslut på huvudmannanivå i dessa publicerade tematiska tillsyner (varav 35 avsåg offentlig huvudman och 6 enskild huvudman).

Etableringskontroll

Etableringskontroll sker innan en huvudman startar en fristående skolenhet eller utökar befintlig verksamhet. Syftet är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna. Etableringskontrollen har utförts som vanligt under det gångna året.

Etableringskontroll sker inom ramen för Skolinspektionens tillsynsuppdrag. I kontrollen ingår ett antal bedömningsområden och den genomförs i regel under april och maj inför skolstart på höstterminen. Inför skolstarten höstterminen 2020 genomförde Skolinspektionen 51 etableringskontroller. Av dessa rörde 24 kontroller nyetableringar, vilket är en större andel av etableringskontrollerna jämfört med både 2019 och 2018.

I 11 av etableringskontrollerna konstaterades brister, vilket är en minskning jämfört med föregående år då 13 etableringskontroller visade på brister. Bristerna avsåg till exempel att det inte fanns ändamålsenliga lokaler eller anställd personal inom elevhälsan. Ett utvecklingsarbete har bedrivits inom myndigheten för att ställa tydliga krav innan en

²⁴ I ett fåtal av besluten för enskilda huvudmän som i statistiken registrerats som skolenhetsbeslut har endast faktorer på huvudmannanivå granskats.

²⁵ Besök kan ha skett digitalt genom video- eller telefonsamtal.

skolenhet startar. Sex av dessa ärenden avsåg nyetablerade skolenheter och fem ärenden avsåg utökning av verksamhet. Alla huvudmän som fick föreläggande i etableringskontrollen 2020 åtgärdade bristerna innan terminen startade. En huvudman har valt att enbart starta delar av utbildningen. Skolinspektionen har därmed inte återkallat något godkännande om tillstånd i etableringskontrollen 2020. Samtliga 51 skolor fick starta eller utöka utbildningen efter etableringskontrollen.

Tabell 6: Etableringskontroller 2020, 2019 och 2018

	2020		2019		2018	
	Nyetable-ringar	Utökningar	Nyetable-ringar	Utökningar	Nyetable-ringar	Utökningar
Antal genomförda etableringskontroller	24	27	25	47	24	37

Ägar- och ledningstillsyn/-prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar

Sedan den 1 januari 2019 ska Skolinspektionen regelbundet och på förekommen anledning kontrollera att kraven gällande ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet hos enskilda huvudmän som godkänts av Skolinspektionen alltjämt är uppfyllda. Huvudmännen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten. Skolinspektionen ska inom ramen för sitt tillsynsuppdrag pröva om huvudmannen uppfyller dessa krav.

Tabell 7: Samlad bild över ägar- och ledningstillsyn/-prövning samt tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar, totalt inom tillstånd och tillsyn 2020 och 2019

	Antal beslut		Antal beslut med brist/avslag		Antal huvudmän/sökande		Antal huvudmän/sökande med brist/avslag	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Ägar- och ledningstillsyn/-prövning	255	323	14	13	142	153	12	11
Tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar	272	323	53	91	145	153	42	45

Ägar- och ledningstillsyn/-prövning har under 2020 genomförts hos 142 huvudmän/sökande och berör totalt 255 beslut inom tillsynsverksamhet och tillståndsprövning. Myndigheten har avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos tolv huvudmän/sökande.

Myndigheten har även genomfört tillsyn/prövning av ekonomiska förutsättningar hos 145 huvudmän/sökande, som berör totalt 272 beslut. Myndigheten har avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos 42 huvudmän/sökande. Precis som föregående år är det således betydligt vanligare med avslag/brister rörande ekonomiska förutsättningar än avslag/brister rörande ägar- och ledningskretsen.

Ägar- och ledningstillsyn

Skolinspektionen gör inför en tillsyn en utredning och bedömning av vilka som ingår i ägar- och ledningskretsen och även en analys av ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Krav på erfarenhet eller insikt innebär att det inom den krets av personer som omfattas av ägar- och ledningsprövning ska finnas kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi. Det räcker med en samlad kompetens inom ägar- och ledningskretsen.

Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. En bedömning av lämplighet görs med hjälp av underlag från andra myndigheter. Lämplighetsprövningen tar sikte på personliga förhållanden hos var och en i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

Ägar- och ledningstillsyn genomförs inom regelbunden tillsyn²⁶ och etableringskontroll, men kan även bli aktuellt inom riktad tillsyn.

Tabell 8: Ägar- och ledningstillsyn 2020 och 2019

	Antal beslut ²⁷		Antal beslut med brist		Antal huvudmän		Antal huvudmän med brist	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Ägar- och ledningstillsyn	70	102	6	5	54	81	5	5

Ägar- och ledningstillsyn har under 2020 genomförts hos 54 huvudmän och berör totalt 70 beslut. Minskningen mot föregående år beror delvis på att regelbunden tillsyn inklusive tillsyn vid första verksamhetsåret har varit pausad under en stor del av året på grund av covid-19.

Trots ett minskat antal ärenden så har antalet huvudmän med brist inte minskat, då myndigheten under 2020 har konstaterat brister hos fem huvudmän. En tänkbar förklaring till detta kan vara att brister oftast konstateras i tillsyner som har initierats av risk-signaler, och dessa utgör en större andel av det totala antalet ägar- och ledningstillsyner 2020 jämfört med 2019. Hos fyra huvudmän handlar bristerna om ägar- och ledningskretsens erfarenhet och insikt i de olika författningarna, och i ett fall handlar de om ägar- och ledningskretsens lämplighet att bedriva skolverksamhet. I fallet med bristande lämplighet fattade Skolinspektionen beslut om att återkalla tillståndet för huvudmannen.

Inom regelbunden tillsyn granskas också att de offentliga huvudmännen inom fritidshem och förskola säkerställer att enskilda huvudmän som godkänts av kommunen fortlöppande uppfyller kraven på insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten, att huvudmannen har ekonomiska förutsättningar samt att huvudmannens ägar- och ledningskrets är lämplig utifrån personliga och ekonomiska förhållanden för att bedriva den

²⁶ Regelbunden tillsyn inkluderar numera även *tillsyn under första verksamhetsåret*, som tidigare kallades *förstagångstillsyn*.

²⁷ Antal beslut i tillsyner där ägar- och ledningstillsyn ingår.

aktuella verksamheten. Myndigheten har granskat 15 huvudmäns ansvar för detta inom förskola och 15 huvudmän avseende fritidshem. Myndigheten har konstaterat brister hos en av dessa huvudmän, som avsåg förskola.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under avsnitt 1.6 *Tillståndsprövning*.

Tillsyn av ekonomiska förutsättningar

Huvudmannen måste ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövningen och fortlöpande därefter. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi. Tillsyn av en enskild huvudmans ekonomiska förutsättningar görs i samband med regelbunden tillsyn²⁸ och etableringskontroll, men kan även bli aktuellt inom riktad tillsyn. Om huvudmannen har bristande ekonomiska förutsättningar finns möjlighet att förelägga.

Myndigheten har en löpande ekonomisk bevakning av samtliga enskilda huvudmän. En analys av en enskild huvudmans ekonomiska situation till följd av en risksignal kan leda till att en planerad regelbunden tillsyn tidigareläggs eller att tillsyn av en huvudman görs i särskild ordning.

Tabell 9: Tillsyn av ekonomiska förutsättningar 2020 och 2019

	Antal beslut ²⁹		Antal beslut med brist		Antal huvudmän		Antal huvudmän med brist	
	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019
Tillsyn av ekonomiska förutsättningar	87	102	14	9	62	81	12	8

Tillsyn av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 62 huvudmän och berör totalt 87 beslut. Hos tolv huvudmän har myndigheten konstaterat brister i deras ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav³⁰. Antalet beslut med brist har ökat trots att antalet tillsyner har minskat. Precis som i tillsyner av ägar- och ledningskretsen så kan detta sannolikt förklaras av att brister oftast konstateras i tillsyner som har initierats av risksignaler, och dessa utgör en större andel av det totala antalet tillsyner av ekonomiska förutsättningar 2020 jämfört med 2019.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt 1.6 *Tillståndsprövning*.

²⁸ Regelbunden tillsyn inkluderar numera även *tillsyn under första verksamhetsåret*, som tidigare kallades *förstagångstillsyn*.

²⁹ Antal beslut i tillsyner där tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått.

³⁰ I två ärenden där brister kring ekonomiska förutsättningar har konstaterats, varav ett beslutades 2019 och ett beslutades 2020, har tillstånden för huvudmännen återkallats under 2020 sedan huvudmännen försatts i konkurs. Dessa två beslut om återkallande inkluderas inte i tabellen över tillsyn av ekonomiska förutsättningar.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation³¹

Den totala kostnaden för verksamheten tillsyn exklusive tillsyn utifrån individärenden var 137 608 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 160 940 tkr år 2019 och 180 581 tkr år 2018).

Kostnaden per skolenhet/verksamhet³² för vilken beslut fattats eller rapport upprättats samt beslut för huvudmän uppgick år 2020 till 290 tkr (motsvarande kostnad var 161 tkr år 2019 och 128 tkr år 2018).

Den totala kostnaden minskar, vilket är ett resultat av covid-19 och den omställning av verksamheten som den medfört i och med begränsad möjlighet till tillsyn med besök. Resurser har då istället lagts på den med kort varsel framtagna, tillfälliga inspektionsformen distansinspektion.

Prestationskostnaden har ökat kraftigt, vilket hänger ihop med sjunkande ärendeantal samtidigt som kostnaderna inte minskat i samma omfattning. I och med att den regelbundna tillsynen mer och mer har kommit att inriktas på de skolenheter med absolut störst risk, krävs också mer resurser per beslut, vilket i sin tur bidrar till att prestationskostnaden ökar.

1.3.2 Tillsyn utifrån individärenden

Inkomna anmälningar till Skolinspektionen som handlar om skolsituationen för en enskild elev görs i många fall av vårdnadshavare som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller inte får det stöd eleven har rätt till.

Skolinspektionens regionala avdelningar hanterar alla typer av individärenden förutom ärenden som inte gäller några andra sakfrågor än enbart kränkande behandling, vilka istället hanteras av Barn- och elevombudet. Inom tillsyn utifrån individärenden hanteras också Skolinspektionens utredningar av anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet. En sådan utredning kan leda till att Skolinspektionen gör en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd, som beslutar att legitimationen dras in eller ger den anmälde en varning.

Skolinspektionen utreder inkomna uppgifter om missförhållanden inom ramen för sitt tillsynsuppdrag. Detta innebär att myndigheten har möjlighet att inom tillsynen välja hur en fråga ska utredas. En anmälare är inte part och myndigheten är inte ombud för

³¹ Från och med år 2020 redovisas här alla kostnader tillhörande verksamhetsgrenen tillsyn exklusive kostnader för tillsyn utifrån individärenden (vilket betyder att kostnader för ärenden kopplat till Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd inte längre redovisas inom tillsyn utifrån individärenden). Redovisade kostnader för år 2019 och 2018 har justerats efter detta för jämförbarhetens skull. Som tidigare redovisas kostnader för central rättning av nationella prov inom verksamheten tillsyn.

³² Vid beräkning av kostnad per prestation exkluderas kostnader för central provrättning, tematisk tillsyn samt kostnader för ärenden kopplade till skolväsendets överklagandenämnd och lärarnas ansvarsnämnd.

eleven. Tillsynen syftar till att identifiera eventuella brister hos huvudmannen och kräva åtgärder. Skolinspektionen arbetar också för att öka dialogen med huvudmän och rektorer. Det handlar dels om vikten av att huvudmännen har en fungerande lokal klagomåls- hantering så att eventuella brister snabbt kan åtgärdas för den enskilde eleven, dels om att Skolinspektionen ger råd och vägledning på en strukturell nivå kopplat till de återkommande brister som identifierats inom våra individärenden.

Med anledning av covid-19-pandemin har inkomna anmälningar som relaterade till covid-19-situationen inte alltid utretts inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. Sådana uppgifter har istället besvarats till anmälaren av en utredare via e-post. I några fall har myndigheten tagit ställning till att uppgiften även ska utredas, men då har det skett som en riktad tillsyn.

Inkomna ärenden

Tabell 10a: Tillsyn utifrån individärenden, inkomna efter ärendetyp och kön 2020, 2019 och 2018³³

	Inkomna ärenden								
	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Anmälningar	3 051	3 627	4 067	827	1 002	1 023	3 878	4 629	5 090
Flickor	30 %	30 %	32 %	40 %	43 %	44 %	32 %	33 %	34 %
Pojkar	51 %	52 %	49 %	58 %	56 %	55 %	52 %	53 %	50 %
Övriga*	19 %	18 %	19 %	3 %	2 %	2 %	15 %	14 %	16 %
Begäran om ändring av beslut³⁴	63	77	95	25	38	39	88	115	134
Flickor	32 %	36 %	22 %	32 %	45 %	28 %	32 %	39 %	24 %
Pojkar	51 %	44 %	63 %	68 %	55 %	72 %	56 %	48 %	66 %
Övriga*	17 %	19 %	15 %	0 %	0 %	0 %	13 %	13 %	10 %
Uppföljningar	1 713	2 071	2 246	262	327	399	1 975	2 398	2 645
Flickor	29 %	31 %	30 %	42 %	41 %	47 %	31 %	32 %	33 %
Pojkar	59 %	55 %	55 %	58 %	59 %	53 %	58 %	56 %	55 %
Övriga*	12 %	14 %	15 %	1 %	1 %	0 %	11 %	12 %	13 %
Öppna ärenden vid årets slut³⁵	532	796	902	274	351	383	806	1 147	1 285
Flickor	30 %	31 %	31 %	36 %	38 %	42 %	32 %	33 %	35 %
Pojkar	61 %	60 %	61 %	61 %	60 %	56 %	61 %	60 %	59 %
Övriga*	9 %	9 %	8 %	3 %	2 %	2 %	7 %	7 %	6 %

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

³³ Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i ett separat avsnitt.

³⁴ 37–39 §§ förvaltningslagen.

³⁵ Inklusive BEO:s prövningar av förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

Under 2020 hanterades totalt 5 941 ärenden inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. I antalet ingår förutom inkomna anmälningar även uppföljningar samt begäran om ändring av beslut. Vid slutet av året hade myndigheten 806 öppna ärenden, vilket innebär en fortsatt minskning sedan 2019 och 2018.

Totalt minskade antalet inkomna anmälningar med 16 procent jämfört med 2019 års nivå. Det är andra året i rad som antalet inkomna anmälningar har minskat. Minskningen är större än den var mellan 2018 och 2019 då antalet inkomna anmälningar minskade med nio procent. Det är svårt att fastställa vad minskningen beror på, men Skolinspektionen har liksom förra året fortsatt verka för att ansvaret för att möta enskilda elever i första hand är lokalt.

Den vanligaste utredningsgrunden 2020 var kränkande behandling. Det totala antalet inkomna anmälningar om kränkande behandling var 1 464 stycken, varav BEO hanterat 827 stycken. Resterande 637 ärenden omfattade, utöver kränkande behandling, även andra utredningsgrunden och hanterades därför av Skolinspektionens regionala avdelningar. Andra vanliga utredningsgrunden var upplevda brister i särskilt stöd och elevens rätt till utbildning. Fördelningen mellan utredningsgrunderna var i stort sett densamma jämfört med året innan.

Beslutade ärenden

Tabell 10b: Tillsyn utifrån individärenden, beslutade ärenden efter ärendetyp och kön 2020, 2019 och 2018³⁶

	Beslutade ärenden								
	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Anmälningar	3 300	3 691	4 236	962	1 147	1 071	4 262	4 838	5 307
Flickor	30 %	30 %	32 %	40 %	42 %	42 %	32 %	33 %	34 %
Pojkar	52 %	52 %	50 %	58 %	56 %	56 %	53 %	53 %	51 %
Övriga*	18 %	17 %	19 %	2 %	1 %	2 %	14 %	14 %	15 %
Begäran om ändring av beslut	63	75	98	26	34	41	89	109	139
Flickor	32 %	39 %	19 %	38 %	44 %	27 %	34 %	40 %	22 %
Pojkar	52 %	41 %	65 %	62 %	56 %	73 %	55 %	46 %	68 %
Övriga*	16 %	20 %	15 %	0 %	0 %	0 %	11 %	14 %	11 %
Uppföljningar	1 711	2 119	2 201	264	324	391	1 975	2 443	2 592
Flickor	30 %	31 %	30 %	40 %	40 %	47 %	31 %	32 %	32 %
Pojkar	58 %	55 %	55 %	60 %	59 %	53 %	58 %	56 %	55 %
Övriga*	12 %	14 %	15 %	0 %	1 %	0 %	11 %	12 %	13 %
Totalt	5 074	5 885	6 535	1 252	1 505	1 503	6 326	7 390	8 038

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

³⁶ Beslut gällande anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i ett separat avsnitt.

Under 2020 fattade Skolinspektionen totalt 6 326 beslut inom ramen för tillsyn utifrån individärenden. För ett antal ärenden som rörde kränkande behandling fattades två beslut, det ena gällde själva utredningsgrunden och det andra gällde prövning av förutsättningar för skadestånd.

Det totala antalet beslut minskade med 14 procent jämfört med föregående år. Minskningen kan främst härledas till beslut rörande anmälningar, som minskade med 12 procent, från 4 838 stycken 2019 till 4 262 stycken 2020. En liknande minskning ägde rum mellan 2018 och 2019 då antalet beslutade anmälningar minskade med nio procent.

Även uppföljningar lär ha påverkat denna minskning av det totala antalet beslut. Skolinspektionen följer upp beslut där brister konstaterats och också ärenden som överlämnas till huvudmännens klagomålshandling för att kontrollera att huvudmannen vidtagit åtgärder för den berörda eleven. Under 2020 genomfördes totalt 1 975 uppföljningar, vilket är en minskning med 19 procent jämfört med föregående år. Precis som för anmälningar så kan minskningen av antalet beslutade uppföljningar förklaras av att färre ärenden registrerades. Det registrerades 18 procent färre uppföljningar 2020 jämfört med 2019.

Skolinspektionen fattade under 2020 beslut i 89 ärenden gällande begäran om ändring av beslut, vilket innebär att det görs en ny prövning av ett redan beslutat ärende. Det var en minskning med 18 procent jämfört med föregående år. Minskningen kan delvis förklaras av att antalet inkomna ärenden gällande begäran om ändring av beslut minskade med 23 procent jämfört med 2019.

Andelen begäran om ändring av beslut var fortsättningsvis relativt låg. De 88 ärenden gällande ändring av beslut som inkom 2020 motsvarade 1,4 procent av alla beslut som fattades under samma år. Motsvarande andel för 2019 var 1,6 procent.

Tabell 10c: Tillsyn utifrån individärenden, beslutade ärenden efter beslutstyp och kön 2020, 2019 och 2018

	Beslutade ärenden								
	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Totalt	3 300	3 691	4 236	962	1 147	1 071	4 262	4 838	5 307
Därav beslut efter fullständig utredning³⁷	1 006	1 335	1 433	674	828	810	1 680	2 163	2 243
<i>Varav med brister</i>	633 (63 %)	922 (69 %)	977 (68 %)	446 (66 %)	523 (63 %)	572 (71 %)	1 079 (64 %)	1 445 (67 %)	1 549 (69 %)
Flickor	317	431	468	265	362	348	582	793	816
<i>Varav med brister</i>	195 (62 %)	286 (66 %)	307 (66 %)	177 (67 %)	242 (67 %)	253 (73 %)	372 (64 %)	528 (67 %)	560 (69 %)
Pojkar	650	832	880	396	462	453	1 046	1 294	1 333
<i>Varav med brister</i>	420 (65 %)	591 (71 %)	628 (71 %)	260 (66 %)	279 (60 %)	313 (69 %)	680 (65 %)	870 (67 %)	941 (71 %)

³⁷ Fullständig utredning innebär att ärendet har sakprövats.

Övriga*	39	72	85	13	4	9	52	76	94
<i>Varav med brister</i>	18 (46 %)	45 (63 %)	42 (49 %)	9 (69 %)	2 (50 %)	6 (67 %)	27 (52 %)	47 (62 %)	48 (51 %)
Därav beslut efter begränsad utredning³⁸	2 294	2 356	2 803	217	199	170	2 511	2 555	2 973
Flickor	29 %	29 %	31 %	45 %	46 %	48 %	31 %	31 %	32 %
Pojkar	46 %	46 %	44 %	53 %	49 %	48 %	47 %	47 %	44 %
Övriga*	24 %	24 %	25 %	3 %	5 %	4 %	22 %	23 %	24 %
Därav skadeståndsprövningar³⁹	-	-	-	71	120	91	71	120	91
Flickor	-	-	-	27 %	28 %	22 %	27 %	28 %	22 %
Pojkar	-	-	-	72 %	71 %	76 %	72 %	71 %	76 %
Övriga*	-	-	-	1 %	2 %	2 %	1 %	2 %	2 %

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Handläggningstiden för tillsyn utifrån individärenden

Myndighetens mål är att tillsynen, om den inleds kring en enskild elev, ska genomföras så snabbt som möjligt. I tabellen nedan redovisas handläggningstid i genomsnitt för Skolinspektionens regionala avdelningar.

Tabell 11: Handläggningstider för tillsyn utifrån individärenden (exklusive uppföljningar och begäran om ändring av beslut) 2020, 2019 och 2018⁴⁰

	2020	2019	2018
Handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar)	62	65	74

Under 2020 minskade den genomsnittliga handläggningstiden med tre dagar jämfört med föregående år räknat i antal kalenderdagar. Detta är andra året i rad som den genomsnittliga handläggningstiden har minskat.

³⁸ Inkluderar följande beslut eller annan hantering av ärenden: avvisning, avskrivning, anmälan överlämnad till huvudmannen för utredning och eventuella åtgärder, anmälan/uppgifter överlämnad till rätt myndighet, uppgifter överlämnade till regelbunden tillsyn.

³⁹ Beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

⁴⁰ Tabellen redovisar endast handläggningstider för Skolinspektionens regionala avdelningar. Handläggningstider för BEO redovisas i ett separat avsnitt i årsredovisningen.

Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet

Skolverket meddelar legitimationer och Lärarnas ansvarsnämnd har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Skolinspektionen är den enda instansen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd, LAN, och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.

Tabell 12: Anmälningar och brottmålsdomar mot lärare och förskollärare, öppna, registrerade och beslutade ärenden⁴¹ 2020, 2019 och 2018

	2020	2019	2018
Registrerade ärenden	136	293 ⁴²	396
Beslutade ärenden	139	295 ⁴³	419
Avskrivningar - Lärare ej legitimerad	40	97	140
Avskrivningar - Andra skäl	14	26	53
Avslutat utan anmälan till LAN	74	159	217
Anmälan till LAN	11	13	9
Antal öppna ärenden vid årets slut	54	59 ⁴⁴	61 ⁴⁵

Under 2020 har Skolinspektionen registrerat totalt 136 ärenden gällande lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet. Beslut har fattats i 139 ärenden. Att antalet registrerade och beslutade ärenden har minskat jämfört med föregående år skulle kunna förklaras av förändrade interna rutiner. Under 2020 pågick också ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker utredning av LAN-ärenden.

Av de 139 beslutade ärendena har 54 avskrivits därför att utredningen visat att läraren eller förskolläraren saknar legitimation eller att ärendet gällt annan personal i verksamheten. Av ärenden har 74 utretts och avslutats utan att någon anmälan har gjorts till LAN. I 11 ärenden har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN.

Vid årets slut fanns det 54 öppna ärenden, vilket är en fortsatt minskning sedan 2019 samt 2018.

⁴¹ Efter respektive årsslut har ett fåtal ärenden justerats i myndighetens LAN-register, exempelvis ärenden som makulerats. Justeringarna påverkar antalen i tabellen men förändringarna är dock marginella och antalet ärenden korrigeras därför inte i tabellen.

⁴² Ett ärende som registrerats under 2019 har makulerats under 2020, den korrekta siffran för 2019 är därför 292 registrerade ärenden.

⁴³ Ett ärenden som har beslutats 2019 saknas i tabellen, den korrekta siffran för 2019 är därför 296 beslutade ärenden.

⁴⁴ Då ett ärende som registrerats under 2019 har makulerats under 2020 och antalet beslutade ärenden 2019 är ett mer än vad som framgår av tabellen är antalet öppna ärenden vid årets slut 2019 57 ärenden och inte 59.

⁴⁵ Ett ärende som registrerats under 2017 har makulerats under 2018, därmed är antalet öppna ärenden vid årets slut 61 ärenden och inte 62.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten tillsyn utifrån individärenden⁴⁶ var 84 956 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 86 353 tkr år 2019 och 86 800 tkr år 2018).

Kostnaden per beslutat ärende⁴⁷ var 13 500 kr år 2020 (motsvarande kostnad var 11 400 kr år 2019 och 10 200 kr år 2018).

Den totala kostnaden för verksamheten tillsyn utifrån individärenden har minskat under 2020 med knappt 1,4 mnkr. Ser man enbart till hur de direkta kostnaderna utvecklats så har de minskat med knappt 4,3 mnkr sedan 2019. Detta hänger ihop med att myndighetens indirekta kostnader ökat under 2020, vilka fördelas ut på kärnverksamheten. Denna minskning ligger i linje med myndighetens styrning.

Prestationskostnaden har ökat under 2020, vilket beror på att antal beslutade ärenden minskat samtidigt som de totala kostnaderna inte minskat i samma utsträckning.

⁴⁶ Från och med år 2020 redovisas ej kostnader för ärenden kopplade till Skolväsendets överklagandenämnd och Lärarnas ansvarsnämnd inom tillsyn utifrån individärenden. Redovisade kostnader för år 2019 och 2018 har justerats efter detta för jämförbarhetens skull. Kostnader för Barn- och elevombudet redovisas som tidigare inom tillsyn utifrån tillsynsärenden.

⁴⁷ Prestationskostnaderna för år 2019 och 2018 har justerats enligt vad som beskrivits i föregående fotnot. Kostnader för Barn- och elevombudet exkluderas som tidigare vid beräkning av prestationskostnaden.

Barn- och elevombudet

Åtterrapporering

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa

1. hur myndigheten arbetar för att handläggningstiderna för de ärenden som ombudet fattar beslut i ska hållas så korta som möjligt och för att i övrigt säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet,
2. ärendenas antal och innehåll,
3. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
4. de beslut som ombudet har fattat,
5. resultatet av de domstolsprocesser som ombudet har drivit,
6. en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering, och
7. kostnader för ombudets verksamhet ska särredovisas och redovisningen ska vara uppdelad på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

(Skolinspektionens instruktion)

Inkomna och beslutade ärenden

Under 2020 inkom 827 anmälningar (1 002) om kränkande behandling till Barn- och elevombudet (BEO). Det är en minskning med 17 procent jämfört med föregående år.

Av de inkomna anmälningarna under 2020 avsåg 88 procent en utsatt elev som gick i grundskolan (89). Av det totala antalet anmälningar uppgavs att eleven varit kränkt av andra elever i 71 procent av anmälningarna (72) och att eleven kränkts av skolans personal i 37 procent av anmälningarna (36).

Under 2020 fattade BEO sammanlagt 1 252 beslut (1 505). Av det totala antalet beslut avsåg 962 stycken anmälningar (1 147), 26 stycken begäran om ändring av beslut (34) och 264 stycken uppföljningar (324).

Under 2020 fattades 674 beslut efter fullständig utredning⁴⁸ (828), vilket motsvarar 76 procent av alla beslut gällande inkomna anmälningar som fattades under året (81). I 446 av besluten konstaterade BEO att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling, vilket motsvarar en andel på 66 procent av de ärenden som beslutades efter fullständig utredning. Det är en ökning mot 2019, då andelen var 63 procent.

⁴⁸ Övriga beslut är exempelvis sådana som avskrivits eller överlämnats till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

Handläggningstider

Tabell 13: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider för tillsyn utifrån individärenden (anmälningar, uppföljningar och begäran om ändring av beslut) 2020, 2019 och 2018

	2020	2019	2018
Beslut totalt ⁴⁹	1 252	1 505	1 503
Andel ärenden med en handläggningstid på fyra månader eller kortare ⁵⁰	90 %	93 %	96 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar) ⁵¹	88	82	71

Den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga ärendetyper under 2020 var 88 kalenderdagar. Den genomsnittliga handläggningstiden i dagar per ärende har ökat under 2020, från 82 dagar år 2019. Genomsnittlig handläggningstid för inkomna anmälningar uppgick till 105 dagar, för begäran om ändring av beslut till 75 dagar och för uppföljningar till 30 dagar.

Under 2020 avgjordes 90 procent av de inkomna ärendena inom fyra månader.

En konsekvens av covid-19-pandemin är att huvudmännen har getts längre tidsfrister för att komma in med efterfrågade underlag, i syfte att minska belastningen på huvudmännen. Detta har förlängt handläggningstiden något. Även medarbetares hemarbete har gjort att delar av administrationen runt utredningarna förlängts.

BEO har fortsatt att inhämta uppgifter muntligen från huvudmän i större utsträckning än tidigare för att minska handläggningstiden. BEO har under 2020 fortsatt att arbeta med ärendehantering genom att i ett tidigare skede av handläggningen ha muntlig kontakt med huvudmän för att utreda ärenden. Det förändrade arbetssättet har fått ett positivt utfall då huvudmännens hantering av ett ärende från BEO har förenklats samtidigt som anmälare i flera av dessa fall skyndsamt har fått sina ärenden prövade av BEO.

Skadeståndsprocesser med mera

Utöver de inkomna anmälningarna fattade BEO även 71 beslut under 2020 (120) gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist och överlämnat ärenden till BEO för bedömning av om det finns förutsättningar att framställa ett skadeståndskrav mot huvudman.

Under 2020 har sammanlagt 13 beslut om att framställa krav på skadestånd fattats (46). Av dessa beslut härrörde nio stycken från utredningar genomförda av BEO. Övriga fyra beslut om krav på skadestånd härrörde från utredningar genomförda av de regionala avdelningarna, där ärendet således överlämnats till BEO för prövning av förutsättningarna för skadestånd.

⁴⁹ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

⁵⁰ Beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist ingår inte i beräkningarna.

⁵¹ Se föregående fotnot.

Av de 13 besluten om krav på skadestånd gällde ett ärende kränkning mellan elever och tolv stycken kränkningar av skolans personal.

Vid årsskiftet 2020/2021 hade huvudmannen i tio ärenden betalat eller medgivit att betala det framställda kravet på skadestånd i sin helhet och i två ärenden hade huvudmannen betalat eller medgivit att betala ett lägre belopp överenskommet efter förlikning. Vid årsskiftet var ett ärende pågående där huvudmannen begärt ändring av BEO:s skadeståndsbeslut.

Övrig verksamhet

Mot bakgrund av covid-19-pandemin och att ett ordinarie Barn- och elevombud tillsattes sent under året har informationsinsatserna under 2020 såsom deltagande i konferenser, föreläsningar och utbildningar begränsats till nio aktiviteter (39).

Under året har en genomlysning av informationen om BEO på webbplatsen genomförts. Detta för att webbplatsen ska bli mer tillgänglig och att besökaren snabbt ska få svar på sina frågor. BEO har via telefon och e-post bedrivit rådgivning om den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Telefontiden har även under 2020 uppgått till 15 timmar i veckan. Inom ramen för denna verksamhet har BEO således besvarat en stor mängd telefonsamtal och förfrågningar från skolpersonal, vårdnadshavare och elever. Under året har antalet e-post och telefonsamtal minskat med 22 procent respektive 36 procent jämfört med föregående år.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 16 319 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 19 354 tkr år 2019 och 19 892 tkr år 2018). Se även tabell 14.

Kostnaden per beslutat ärende var 13 000 kr år 2020 (motsvarande kostnad var 12 900 kr år 2019 och 13 200 kr år 2018).

Den totala kostnaden för BEO är lägre än föregående år beroende på minskade personalkostnader i och med vakanser. Prestationskostnaden är i nivå med tidigare år.

Tabell 14: Kostnader avseende Barn- och elevombudet åren 2020, 2019 respektive 2018.

	Verksamhetens intäkter och kostnader, Tkr		
	2020	2019	2018
Anmälningar	8 896	10 801	10 534
Informationsinsatser	389	1 528	1 390
Indirekta kostnader ⁵²	7 033	7 025	7 967
Summa	16 319	19 355	19 892

1.3.3 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- erfarenheter från myndighetens tillsyn, där det av redovisningen ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen (2010:800) har använts.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter och deras huvudmän, bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. (De vanligaste bristerna återfinns under rubriken *Regelbunden tillsyn* i avsnitt 1.3.1 Regelbunden, riktad och tematisk tillsyn med mera.) Skolinspektionen har då att ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet av verktyg beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud och föreläggande förenat med vite.

⁵² Avser BEO:s gemensamma kostnader samt andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Sett till alla arbetsområden med brist i den regelbundna tillsynen⁵³ av skolenheter har föreläggande använts i 89 procent av fallen. I sju procent av fallen har föreläggande förenat med vite använts och i en procent har anmärkning använts. I tre procent av fallen har Skolinspektionen avstått från att ingripa⁵⁴.

Sett till alla områden med brist som Skolinspektionen granskar i den riktade tillsynen⁵⁵ av skolenheter har föreläggande använts i 89 procent av fallen. I fem procent av fallen har föreläggande förenat med vite använts och i sex procent har Skolinspektionen avstått från att ingripa. Anmärkning har inte använts i något fall.

I de ärenden som avser tillsyn utifrån individärenden⁵⁶ som prövats i sak under året och där brister konstaterats, har Skolinspektionen i 74 procent av ärendena förelagt huvudmannen att avhjälpa bristerna. I det första beslutet med föreläggande har inget föreläggande förenats med vite. I två procent av fallen har huvudmannen fått en anmärkning och i 24 procent har Skolinspektionen avstått från att ingripa.

Vitesföreläggande

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 605 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite. Av dessa har 19 fattats under år 2020 (99).

De beslut inom ramen för den regelbundna tillsynen där Skolinspektionen förenat föreläggandet med vite har gällt skolor där det konstaterats en eller ett flertal allvarliga brister. Det har framför allt gällt arbetsområdena "Extra anpassningar och särskilt stöd" och "Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling". Inom ramen för den riktade tillsynen har vitesbesluten oftast gällt "Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling". Totalt under 2020 har Skolinspektionen fattat sju beslut om föreläggande med vite i den riktade tillsynen och tio i den regelbundna tillsynen.

Av de förelägganden som förenats med vite under år 2020 har två avsett tillsyn utifrån individärenden (19). Dessa har gällt enskilda elevers rätt till utbildning och särskilt stöd, samt kränkande behandling.

De beslutade vitesbeloppen har under år 2020 varit mellan 100 000 kr och 2 600 000 kr och har uppgått till totalt 16 miljoner kronor (64,7). Det högsta vitesbeloppet har beslutats i samband med föreläggande vid vite mot Göteborgs kommun.

Av förelägganden som förenats med vite år 2020 har två överklagats under året. Hittills har en tillsyn med vitesförelägganden som beslutats under år 2020 kunnat avslutas på

⁵³ Exklusive uppföljningsbeslut.

⁵⁴ Enligt skollagen (26 kap. 12 §) får en tillsynsmyndighet avstå från att ingripa om 1. överträdelsen är ringa, 2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller 3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

⁵⁵ Exklusive uppföljningsbeslut.

⁵⁶ Exklusive uppföljningsbeslut.

grund av att huvudmannen åtgärdat bristerna. För vissa beslut har dock redovisningstiden ännu inte gått ut eller så pågår uppföljning fortfarande.

Återkallande av godkännanden och tillfälliga verksamhetsförbud

Om en enskild huvudman inte har följt ett föreläggande om att avhjälpa brister och missförhållandet är allvarligt får Skolinspektionen återkalla godkännandet att bedriva skolverksamheten. I det fall det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas och det beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får Skolinspektionen förbjuda huvudmannen att tills vidare driva verksamheten vidare, så kallat tillfälligt verksamhetsförbud. Detta beslut får gälla i högst sex månader.

Skolinspektionen har inte fattat något beslut om tillfälligt verksamhetsförbud 2020. Däremot har Skolinspektionen återkallat godkännandet för tre fristående skolenheter, som drivs av tre olika huvudmän. Den 1 januari 2019 trädde en ny bestämmelse i skollagen i kraft som innebär att ett återkallande kan ske om det i huvudmannens ägar- och ledningskrets finns brister på insikt i gällande lagstiftning, någon i denna krets bedöms som olämplig eller om huvudmannen inte har ekonomiska förutsättningar att bedriva skolverksamhet. I de tre fallen bidrog ägar- och ledningsprövningen till att Skolinspektionen återkallade tillståndet för huvudmännen.

Tabell 15: Antal beslut om återkallanden av godkännande år 2020, 2019 och 2018

	2020	2019	2018
Beslut om återkallanden av godkännande ⁵⁷	3	5 ⁵⁸	6

Processer i förvaltningsdomstol

Skolinspektionen har under året fört ett antal processer i förvaltningsdomstol.

Myndigheten har under år 2020 i tre ärenden ansökt om utdömande av vite hos förvaltningsrätten efter att huvudmännen inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite.

Skolinspektionen har även varit part i mål i förvaltningsdomstol efter att huvudmän överklagat Skolinspektionens beslut om föreläggande som förenats med vite.

Vid utgången av år 2020 hade Skolinspektionen tre pågående processer i förvaltningsdomstol.

⁵⁷ Endast skolor återkallade efter brister i verksamheten. Återkallanden på grund av att huvudmannen gått i konkurs/verksamheten upphört och huvudmannen begärt att Skolinspektionen ska återkalla godkännandet ingår ej.

⁵⁸ Ett beslut omfattar två skolenheter.

1.4 Kvalitetsgranskning

Verksamheten

Kvalitetsgranskning genomförs utifrån syftet att bidra till att höja kvaliteten inom utbildningen. Även kvalitetsgranskning utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten, men till skillnad från tillsyn gäller att det utöver lagens krav även finns tydliga kvalitetskriterier framtagna av Skolinspektionen. Dessa grundar sig i forskning och myndighetens beprövade erfarenhet. Målet är en bättre utbildning med fokus på elevernas kunskapsresultat.

Utveckling av kvalitetsgranskning

Under 2020 har myndigheten arbetat med att öka likvärdigheten i arbetssätten inom verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning. Merparten av besluten inom tematisk kvalitetsgranskning kommer framöver, likt beslut inom regelbunden kvalitetsgranskning, innehålla bedömningar på en tregradig skala utifrån av myndigheten framtagna kvalitetskriterier. Under året har myndigheten påbörjat ett arbete med att utveckla former för att kunna genomföra regelbunden kvalitetsgranskning inom grundsärskola och gymnasiesärskola.

Under året har en omorganisering skett, vilket innebär att samtliga övergripande rapporter kommer att skrivas på en och samma enhet på myndigheten. Syftet är att underlätta projektledarens roll genom att särskilja ledarskapet från rapportförfattandet.

För att möta behovet av att genomföra inspektion under covid-19-pandemin, där myndighetens medarbetare genomför intervjuer hemifrån, togs en ny förenklad kvalitetsgranskning fram under våren. Granskningen har ett fokus på hur skolornas undervisning ska kunna fortgå med en god kvalitet och en hög elevnärvaro, även vid distansstudier och med en hög smittspridning i samhället. En viktig utgångspunkt har varit att mottagaren ska få en återkoppling nära i tid efter genomförd inspektion. Granskningen har en förenklad form där intervjuer genomförs via video eller telefon. Granskningsformen har fördelen att ett stort antal inspektioner kan genomföras på kort tid, och att resultaten även kan användas för att sammanställa övergripande bilder av hur utbildning bedrivs under pandemin. Det är denna granskningsform som i denna årsredovisning beskrivs som distansgranskning.

Skolinspektionen har även under året övergått till att använda digitala verktyg vid genomförande av regelbunden kvalitetsgranskning av huvudman samt vid visa tematiska kvalitetsgranskningar. Att bedriva inspektion på distans har visat sig fungera väl, och att nödvändig empiri kan inhämtas för att göra välgrundade bedömningar. Digitala intervjuer har även använts vid en del kartläggningar som myndigheten har genomfört.

Bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens kvalitetsgranskning bidrar till Skolinspektionens övergripande målformuleringar (se avsnitt 1.1 *Bedömningsgrunder*) genom

- en behovsanpassad tematisk kvalitetsgranskning som på djupet belyser relevanta områden
- en regelbunden kvalitetsgranskning som ger en nyanserad återkoppling till huvudmän och skolor, visar styrkor och svagheter samt pekar på utvecklingsområden
- en distansinspektion på grund av den pågående pandemin, som på ett mer förenklat sätt granskar relevanta områden i syfte att vara framåtriktade och lärande

Tematisk kvalitetsgranskning

Syftet med Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar är att granska kvaliteten i skolväsendet och bidra till utveckling genom att lyfta fram viktiga utvecklingsområden genom att granska olika delar av skolornas arbete mer ingående. Granskningarna utgår från nationella mål och riktlinjer med stöd av forskning och beprövad erfarenhet och inriktas mot olika kvalitetskriterier och i vilken utsträckning dessa uppfylls. Det kan till exempel handla om styrning och ledning eller undervisningens kvalitet i olika ämnen. Skolinspektionen bedömer verksamheten på några, oftast slumpvis utvalda, skolor och visar på styrkor och svagheter. Den sammanfattande bilden och Skolinspektionens analys publiceras i en granskningsrapport för att även de som inte deltog i granskningen ska få inspiration till utveckling.

Om Skolinspektionen identifierat utvecklingsområden följer myndigheten efter cirka sex månader upp om verksamheterna genomfört eller planerat för de åtgärder som behövs. Uppföljning kan även ske senare inom ramen för Skolinspektionens regelbundna tillsyn.

För att stimulera även andra skolor att utvecklas, erbjuder Skolinspektionen vanligtvis webinarier där den övergripande rapportens innehåll, resultat och goda exempel diskuteras.

Skolinspektionen erbjuder också skolorna att göra en egen genomlysning med ett verktyg som bygger på självskattningsfrågor, *Kolla dina skola*, som bland annat bygger på resultaten från genomförda kvalitetsgranskningar.

På grund av covid-19 har Skolinspektionen pausat alla uppföljningsenkäter under 2020, men dessa har tidigare visat att en stor andel anser att kvalitetsgranskningarna i hög grad kommer att bidra till förbättringsarbetet. Uppföljningar efter genomförda tematiska kvalitetsgranskningar visar i regel att en klar majoritet av skolorna vidtar relevanta åtgärder och påvisar tydliga förbättringar.

Vad gäller flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter ska det vara ett integrerat perspektiv i alla tematiska kvalitetsgranskningar. Ett exempel på en kvalitetsgranskning där jämställdhet särskilt var i fokus under 2020 är kvalitetsgranskningen *Grundskolors arbete med jämställdhet*. Granskningen visar att lärare och personal i flera

delar arbetar för att skapa en trygg och jämställd skolmiljö, men att arbetet med jämställdhet sällan bedrivs proaktivt eller systematiskt. I många fall behöver rektorer utveckla sin ledning och styrning av arbetet med jämställdhet kopplat till trygghetsfrågor.

Produktion

Sammanlagt har 11 tematiska kvalitetsgranskningar publicerats under 2020 (12). Dessa granskningar utgör en bred mix av aktuella frågor för svensk skola. Antalet skolenheter och andra verksamheter som besökts i slutförda tematiska kvalitetsgranskningar under år 2020 var 285 stycken, (302). De flesta skolbesöken genomfördes innan pandemins utbrott. Vid årsskiftet 2020/2021 hade dessutom ytterligare 11 tematiska kvalitetsgranskningar påbörjats.

Regelbunden kvalitetsgranskning

Regelbunden kvalitetsgranskning utgår från ett antal standardiserade områden. Utgångspunkten är att myndigheten via inspektion ska ha en hög närvaro på svenska skolor, men att typen av inspektion ska vara situationsanpassad. Ett viktigt syfte med regelbunden kvalitetsgranskning är att kunna ge en nyanserad återkoppling till skolor. Inom varje område bedömer myndigheten hur skolan uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer: *I hög utsträckning, I flera delar, men utvecklingsområden finns* och *I låg utsträckning*. Om bedömningen landar i någon av de två sistnämnda nivåerna får verksamheten i besluten även ett tillhörande utvecklingsområde med rekommendationer som syftar till att höja kvaliteten inom området. När Skolinspektionen besöker skolor granskar inspektörerna därför både det som är välfungerande och det som myndigheten vill att skolan ska fortsätta att arbeta med, samt de delar där kvaliteten är låg och behöver utvecklas.

I samband med beslutet erbjuder myndigheten skolan att få en muntlig återföring av beslutet. Vid en viss angiven tidpunkt efter beslutet ska skolan/huvudmannen i ett svar till Skolinspektionen beskriva på vilket sätt man tagit sig an utvecklingsområdena, och i de fall där det går även beskriva effekterna av arbetet.

På grund av covid-19 har Skolinspektionen pausat alla uppföljningsenkäter under 2020. Av tillfrågade rektorer under 2019 ansåg dock 84 procent att den regelbundna kvalitetsgranskningen kommer att bidra till deras skolas förbättringsarbete.⁵⁹

Under året har Skolinspektionen tagit fram en tematisk analys av trygghet och studiero inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning. Analysen bygger på nära 400 skolors arbete och ger en närmare bild av styrkor och svagheter gällande tryggheten och med studieron i landets skolor.

Produktion

Sammanlagt har 192 beslut fattats inom regelbunden kvalitetsgranskning under 2020 jämfört med 324 år 2019 och 87 beslut år 2018. Antalet beslut på skolenhetsnivå är mycket färre i år jämfört med föregående år. Det beror på att myndigheten med anledning av covid-19 valt att inte genomföra skolbesök inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning. På huvudmannanivå gjordes en relativt snabb omställning till en digital

⁵⁹ Uppföljningsenkäten för regelbunden kvalitetsgranskning hade 194 respondenter 2019.

process, vilket gjort att regelbunden kvalitetsgranskning kunnat utföras enligt myndighetens planering.

Distansinspektion

I och med pandemin med covid-19 har stora delar av skolektorn genomgått en snabb omvandling som inneburit utmaningar, framför allt övergång till distansundervisning. Den rådande situationen har medfört att Skolinspektionen förändrat arbetssätten. En förändring var att inte genomföra besök på skolor såsom brukligt inom till exempel regelbunden tillsyn. Myndigheten har istället arbetat med förenklade granskningsformer. Distansinspektion har använts under covid-19-pandemin och syftar till att under en nationell kris vara framåtriktad och bidra till lärande för landets skolor. Granskningarna har ett fokus på hur skolornas undervisning ska kunna fortgå med en god kvalitet och en hög elevnärvärde, även vid distansstudier och med en hög smittspridning i samhället.

Inom ramen för distansinspektion har både förenklade granskningar och kartläggningar genomförts. Vid granskningarna har en skriftlig återkoppling skett med exempelvis rekommendationer till skolorna, men inte vid kartläggningarna där verksamheten endast fungerat som uppgiftslämnare.

Produktion

Under 2020 har Skolinspektionen publicerat sex rapporter från distansinspektioner (varav tre granskningar och tre kartläggningar). Inom ramen för rapporterna har 1 111 verksamheter/skolenheter rapporterats in (780 stycken inom granskning och 331 inom kartläggning). En stor mängd intervjuer har genomförts. Däribland intervjuer med närmare 1 200 rektorer och representanter för huvudmännen samt drygt 2 000 elever. Utöver dessa sex rapporter har en första delredovisning publicerats under 2020 kring gymnasieskolans distansundervisning där en huvudrapport planeras att publiceras vid senare tidpunkt.

Detta visar att den nya inspektionsformen på kort tid lyckats omfatta ett stort antal verksamheter.

Sammanfattande bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med kvalitetsgranskningen, både den tematiska och den regelbundna samt den nya inspektionsformen distansinspektion, bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **gott** under 2020. Inom distansinspektionen har myndigheten granskat eller kartlagt över tusen verksamheter/skolenheter och bidragit till lärande för landets skolor. Myndigheten utarbetade även under våren ett helt nytt stöd för distansgranskningar. Bedömningen grundar sig även på att myndigheten trots covid-19 bibehållit en hög produktion inom tematisk kvalitetsgranskning

Det har dessutom funnits intresse från skolans aktörer och media. Kartläggningarna och de förenklade granskningarna inom ramen för distansinspektionen har uppmärksamats i media. De övergripande rapporterna har som tidigare år uppmärksamats och spridits. De används som underlag lokalt, men också till exempel i statliga utredningar.

Ekonomi – Kvalitetsgranskning totalt

Total kostnad för kvalitetsgranskning

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning uppgick år 2020 till 185 001 tkr (motsvarande kostnad var 2019 till 153 130 tkr och 2018 till 136 514 tkr).

Delkostnader för tematisk respektive regelbunden kvalitetsgranskning och dess prestandekostnader presenteras i slutet av respektive avsnitt nedan.

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning har fortsatt öka år 2020 jämfört med tidigare år. Ökningen har tidigare berott på att myndigheten stört om resurser från tillsyn till regelbunden kvalitetsgranskning, som är en del av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning. Under 2020 berodde ökningen dock på att myndigheten, på grund av covid-19, stört om resurser till den med kort varsel framtagna distansinspektionen, som också är en del av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning. Även kostnader för tematisk kvalitetsgranskning har ökat.

1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning

Tematiska kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och riktlinjer inom ett avgränsat område. Syftet är att belysa kvalitet inom det specifika området i de granskade verksamheterna. Bedömningarna av kvalitet utgår från författningarnas krav samt utifrån forskning, kunskap och beprövad erfarenhet.

Granskningarna utgår från en behovsanalys och kan gälla undervisningens innehåll och form i ett skolämne eller behandla ett särskilt tema såsom övergångar mellan olika årskurser eller styrning av olika skolformer. Granskningen leder vanligtvis till både flera verksamhetsbeslut och en övergripande rapport, men kan i vissa fall resultera i enbart en övergripande rapport.

Inom tematisk kvalitetsgranskning utgörs granskningen oftast av fysiska verksamhetsbesök, men kan ha genomförts på andra sätt så som distansintervjuer eller telefonintervjuer.⁶⁰

Granskningarna bedrivs i projektform där även forskare och andra sakkunniga i regel ingår i en tillhörande referensgrupp.

Skolinspektionens resultat presenteras utöver i de övergripande rapporterna också genom exempelvis webinarier, konferenser, seminarier och artiklar på webben. Läs mer om detta under avsnitt 1.7 *Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete* under rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

I samband med vissa granskningar utarbetas också olika typer av verktyg, till exempel *Kolla din skola – yrkesprogrammen*.

Under 2020 har Skolinspektionen publicerat elva kvalitetsgranskningsrapporter (12).

⁶⁰ Skolinspektionen kan i dagsläget inte särskilja mellan fysiska besök och besök på distans i den insamlade statistiken.

Publicerade granskningar 2020, sorterade på om den granskade verksamheten fick ett beslut eller endast ett besök:

Besök och beslut:

- Svenska som andraspråk i årskurserna 7–9
- Matematikundervisning i årskurserna 4–6 i skolor med lägre kunskapsresultat i matematik – med fokus på interaktion i klassrummet
- Grundskolors arbete med jämställdhet
- Resultatskillnader inom skolor – Rektors arbete med att analysera klassresultat och främja goda studieresultat för alla elever
- Svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – En promemoria om resultat från en tematisk kvalitetsgranskning som avbrutits på grund av restriktioner i samband med covid-19
- Undervisningen i grundsärskolan – med särskilt fokus på årskurserna 6–9
- Betygsättning i engelska i årskurs 6

Besök:

- Organisering och erbjudande av utbildningsplatser för vissa nyanlända invandrare – Kommunernas arbete med utbildningsplikten
- Uppgifter som främjar elevers lärande – Utformning och inramning av inlämningsuppgifter i samhällsorienterade ämnen i årskurs 8
- Kartläggning och tidiga stödinsatser i förskoleklassen
- Hur säkras lärarresurser till skolor med utmaningar? – Fokus på kommunala huvudmän

Utöver ovanstående publicerade tematiska kvalitetsgranskningar, hade vid årsskiftet 2020/2021 ytterligare elva tematiska kvalitetsgranskningar påbörjats. Dessa är:

- Huvudmäns hantering av klagomål mot utbildningen – organisation och process
- Undervisning som stimulerar till lärande på hög nivå
- Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling
- Huvudmannens styrning genom tydlighet i delegering och uppföljning
- Enskilda huvudmäns styrning av det kompensatoriska uppdraget på gymnasieskolan
- Grundskolor med långvarigt låga kunskapsresultat
- Kvalitet och kontinuitet i utbildningen vid SiS
- Gymnasieskolans arbete med att ge stöd till elever
- Skolors läromedelsstrategi
- Gymnasieskolors arbete för att främja elevers hälsa
- Rektors arbete med läraravlastande tjänster i grundskolan, årskurserna 7–9

Besök i slutförda kvalitetsgranskningar

Tabell 16: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under 2020, 2019 respektive 2018

Verksamhetsform	Huvudman	2020		2019		2018	
		Tema-granskningar	Ämnes-granskningar	Tema-granskningar	Ämnes-granskningar	Tema-granskningar	Ämnes-granskningar
Antal projekt totalt		5	6	7	5	12	2
Förskoleklass	Kommunal	-	24	-	24	-	-
	Fristående	-	6	-	6	-	-
Grundskola	Kommunal	37	97	40	60	93	19
	Fristående	16	15	8	20	26	3
Gymnasieskola	Kommunal	-	-	58	31	99	-
	Fristående	-	-	16	23	16	-
Grundskolaskola	Kommunal	28	-	-	-	7	-
	Fristående	2	-	-	-	-	-
Gymnasieskolaskola	Kommunal	-	-	-	-	3	-
	Fristående	-	-	-	-	1	-
Förskola	Kommunal	-	-	-	-	11	-
	Fristående	-	-	-	-	4	-
Särskilda utbildningsformer	Kommunal	-	-	-	-	-	-
	Fristående	-	-	-	-	-	-
Kommunal vuxenutbildning		20	13	46	-	-	15
Fritidshem	Kommunal	-	-	-	-	19	-
	Fristående	-	-	-	-	5	-
Huvudman	Kommunal	27	-	27	-	19	-
	Fristående	-	-	-	-	5	-
Totalt antal skolenheter/verksamheter		130	155	168	164	284	37

Tabell 17: Antal avslutade tematiska kvalitetsgranskningar, per skolenhet och huvudman, varav antal med enbart besök

	2020		2019		2018 ⁶¹	
	Skolenhet	Huvudman	Skolenhet	Huvudman	Skolenhet	Huvudman
Antal avslutade tematiska kvalitetsgranskningar	9	2	9	3	12	2
Varav antal med enbart besök	9	2	9	3	12	1
Varav antal med besök och beslut	7	-	9	2	12	1

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation⁶²

Den totala kostnaden för verksamheten tematisk kvalitetsgranskning var 93 143 tkr år 2020 (kostnad var 75 029 tkr år 2019 och 86 918 tkr år 2018).

Kostnaden i genomsnitt för de elva avslutade tematiska kvalitetsgranskningarna 2020 var 5 050 tkr (motsvarande kostnad var 4 847 tkr år 2019 och 4 553 tkr år 2018).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats⁶³ var 195 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 197 tkr år 2019 och 207 tkr år 2018).

Den totala kostnaden för tematisk kvalitetsgranskning ökade under 2020. År 2020 avslutades⁶⁴ 11 tematiska kvalitetsgranskningar jämfört med 12 år 2019 och 14 år 2018. Ytterligare 11 tematiska kvalitetsgranskningar pågick vid årsskiftet 2020/2021 som också har bidragit till kostnaderna under 2020. Den genomsnittliga kostnaden per granskning ökade något, vilket hänger ihop med ökade overheadkostnader på myndigheten. Kostnaden per skola/verksamhet ligger dock i nivå med föregående år.

⁶¹ Under 2018 genomfördes en skrivbordsgranskning på huvudmannanivå som enbart resulterade i en publicerad övergripande rapport.

⁶² Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella gransknings totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

⁶³ Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats är ett oviktat medel av genomsnittskostnaden per granskning.

⁶⁴ Med antal avslutade menas här antal publicerade tematiska kvalitetsgranskningsrapporter.

1.4.2 Regelbunden kvalitetsgranskning

Utgångspunkten för regelbunden kvalitetsgranskning är att myndigheten via inspektion ska ha en hög närvaro på svenska skolor, men att typen av inspektion ska vara behovsanpassad. De skolor som inte uppvisar stora risksignaler kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Genom att utifrån framtagna bedömningsgrunder granska kvaliteten på dessa skolors utbildning kan myndigheten hitta och sprida goda exempel samt bidra till att identifiera utvecklingsbehov för att öka kvaliteten på de skolor som får en sådan granskning.

Bedömningarna görs utifrån framtagna kvalitetskriterier där fyra bedömningsområden ingår vid granskning av grund- eller gymnasieskola och i regel två vid granskning av huvudman.⁶⁵ Innan verksamhetsbesöket genomförs en analys av nationell statistik, så som kunskapsresultat och Skolinspektionens enkät, samt begärd information från verksamheten. Skolbesöken är upplagda med lektionsobservationer samt intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och rektor.

Tabell 18: Regelbunden kvalitetsgranskning, beslut på huvudmann- och skolenhetsnivå

	Antal beslut på huvudmannnivå		Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2020	2019	2020	2019	2018
Offentlig	46	13	116	242	83
Enskild	12	0	18 ⁶⁶	69 ⁶⁷	4
Totalt	58	13	134	311	87

Under 2020 har Skolinspektionen fattat totalt 192 beslut inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning, 134 beslut avser skolenheter och 58 beslut avser huvudmän. Som framgår av tabellen är antalet beslut på skolenhetsnivå mycket färre i år jämfört med föregående år. Det beror på att myndigheten med anledning av covid-19 valt att inte genomföra skolbesök inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning. På huvudmannnivå gjordes en relativt snabb omställning till att använda digitala verktyg, vilket gjort att regelbunden kvalitetsgranskning kunnat utföras enligt myndighetens planering.

Av de 134 granskade skolenheterna under 2020 bedömdes 15 ha hög kvalitet inom samtliga fyra bedömningsområden. Övriga 119 skolenheter bedömdes ha behov av att förbättra sitt arbete inom ett eller flera områden. Två skolenheter bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning på samtliga områden.

⁶⁵ Skolinspektionen bedömer kvaliteten på skolors arbete inom områdena: *rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero* samt *bedömning och betygssättning*. Huvudmännens arbete bedöms i regel inom områdena: *huvudmannens uppföljning och analys och huvudmannens kompensatoriska åtgärder*. Huvudmän med en skolenhet inom grund- eller gymnasieskola bedöms dock endast inom området *huvudmannens styrning och stöd*. För varje område bedömer myndigheten i vilken utsträckning skolan eller huvudmannen möter Skolinspektionens kvalitetskriterier i: *hög utsträckning, flera delar eller låg utsträckning*.

⁶⁶ 2 av de 18 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

⁶⁷ 2 av de 69 skolbeslut som gällde enskilda huvudmän inkluderade även huvudmannabeslut.

Av de 58 granskade huvudmännen under 2020 bedömdes två ha hög kvalitet inom de två bedömningsområdena. Övriga 56 huvudmän bedömdes ha behov av att förbättra sitt arbete inom ett eller flera områden. Två huvudmän bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning på båda områdena.

Om en skola eller huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar på minst ett område anger Skolinspektionen i beslutet att ett utvecklingsarbete behöver inledas. I beslutet ger myndigheten rekommendationer på hur ett sådant arbete skulle kunna påbörjas. Utifrån identifierade utvecklingsbehov begär Skolinspektionen en skriftlig redovisning av åtgärder från huvudmannen. Utifrån huvudmannens redovisning fattar myndigheten sedan ett uppföljningsbeslut. Under 2020 har Skolinspektionen fattat 245 uppföljningsbeslut.

Under 2020 gjordes 888 lektionsobservationer vid 134 skolenheter inom ramen för regelbunden kvalitetsgranskning.

Tematisk analys

Under 2020 har Skolinspektionen publicerat en tematisk analys utifrån nära 400 skolbeslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning:

- Skolors arbete med trygghet och studiero. En tematisk analys utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning 2018–2019

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden kvalitetsgranskning var 52 331 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 78 100 tkr år 2019 och 49 596 tkr år 2018).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut eller beslut för huvudmän fattats var 273 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 241 tkr år 2019 och 570 tkr 2018).

Den totala kostnaden för regelbunden kvalitetsgranskning har minskat under år 2020, då Skolinspektionen inte kunnat genomföra verksamheten som planerat på grund av covid-19, även om myndigheten gjorde en relativ snabb omställning vad gäller huvudmannnivå.

Kostnaden per skola/verksamhet har ökat något, vilket har att göra med att totalt sett färre ärenden har beslutats under året samtidigt som kostnaderna inte minskat i samma utsträckning.

1.4.3 Distansinspektion

Distansinspektion har tillfälligt använts under covid-19-pandemin och syftar till att under en nationell kris vara framåtriktad och bidra till lärande för landets skolor. Granskningarna har ett fokus på hur skolornas undervisning ska kunna fortgå med en god kvalitet och en hög elevnärvaro, även vid distansstudier och med en hög smittspridning i samhället.

Antal publicerade rapporter om Skolinspektionens distansinspektion är sex stycken.

Granskning:

- Gymnasieskolors distansundervisning under covid-19-pandemin
- Utbildning under påverkan av coronapandemin i grundskolan och grundsärskolan
- Utbildning under påverkan av coronapandemin i gymnasieskolan

Kartläggning:

- Gymnasieskolors utmaningar inför höstterminen 2020
- Skolhuvudmäns utmaningar och möjligheter under Corona-pandemin
- Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande prövning – Med fokus på huvudmännens arbete för att ge eleverna ett attraktivt erbjudande och en undervisning av hög kvalitet

Utöver dessa sex rapporter publicerades i maj 2020 en delredovisning kring gymnasieskolans distansundervisning.

Rapporterna bygger på en stor mängd intervjuer. Däribland intervjuer med närmare 1 200 rektorer och representanter för huvudmännen samt drygt 2 000 elever.

Inom distansinspektionen har granskningarna bestått i att den granskade verksamheten har fått en enklare form av beslut samt en muntlig återföring och att det i ett senare skede tagits fram en övergripande rapport. En kartläggning har inneburit att verksamheten fungerat som uppgiftslämnare till en övergripande rapport.

Utöver publicerade och i denna årsredovisning med namn redovisade distansinspektioner pågick vid årsskiftet 2020/2021 ytterligare en inspektion som är planerad att publiceras under 2021.

Tabell 19: Distansinspektion uppdelad på granskning respektive kartläggning, antal inrapporterade verksamheter

Verksamhetsform	Huvudman	2020	
		Granskning	Kartläggning
Förskoleklass	Kommunal	4	-
	Fristående	-	-
Grundskola*	Kommunal	171	-
	Fristående	96	-
Grundssärskola	Kommunal	7	-
	Fristående	3	-

Gymnasieskola	Kommunal	307	100
	Fristående	192	59
Huvudman	Kommunal	-	85
	Fristående	-	87
Totalt antal skolenheter/verksamheter		780	331
Antal projekt totalt		3	3

* I sammanställningen av grundskolor ingår grundskolenheter med förskoleklass och grundsärskolor

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten distansinspektion var 39 527 tkr år 2020.

Verksamheten distansinspektion startades med kort varsel på grund av covid-19 då ordinarie verksamhet inte kunde genomföras som planerat, därav finns inga historiska jämförelser. Verksamhetsgrenen ska ses som av mer tillfällig karaktär och ska ej jämföras med annan verksamhet och redovisas här endast som total kostnad.

1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning

1.5.1 Skolenkäten

Skolenkäten är en webbundersökning som Skolinspektionen riktar till elever i årskurs 5, 9 och gymnasiets år 2, vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grund- och grundsärskola samt pedagogisk personal på grund- och gymnasieskolor. Skolenkäten är en totalundersökning i de utvalda målgrupperna och riktas till rikets samtliga grund-, grundsär- och gymnasieskolor under en tvåårsperiod.

Resultaten från Skolenkäten utgör ett viktigt underlag vid både tillsyn och kvalitetsgranskning och utgör en del av myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. Enkätens frågor utgår från de områden som Skolinspektionen granskar med särskilt fokus på sådant som kan vara svårt att få grepp om via andra källor, till exempel om eleverna känner sig trygga i sin skola.

Under 2020 genomförde Skolinspektionen två förändringar avseende Skolenkäten. Dels genomfördes en översyn av Skolenkätens samtliga enkätversioner, dels så planerade vi för en övergång till att genomföra Skolenkäten en gång per år istället för två. Båda åtgärderna genomfördes av kvalitetsförbättrande skäl. Under året genomfördes därför endast en datainsamling våren 2020. Det planerade uppehållet hösten 2020 sammanföll med pandemin och en vädjan från Sveriges Kommuner och Regioner om ett tillfälligt enkätstopp för att freda skolorna från ytterligare belastningar.

Under året medverkade därför färre skolor i Skolenkäten jämfört med de senaste åren. Antalet skolor som deltar i Skolenkäten framöver kommer däremot fortsatt vara hälften av landets skolor, men vid en insamling (vårterminen) istället för uppdelat på två (vår- respektive höstterminen). År 2020 deltog 1 407 skolenheter (3 445) från 266 huvudmän (537). Totalt omfattade Skolenkäten under 2020 närmare 168 000 enkätsvar (436 000).

I totalrapporten för vårterminens enkätomgång, som finns publicerad på Skolinspektionens webbplats⁶⁸, redovisas resultaten i sin helhet. I rapporten framgår vilka offentliga och enskilda huvudmän som ingick i undersökningen. Rapporter på skolenhets- och huvudmannanivå finns även publicerade på Skolverkets webbplats⁶⁹. Resultaten från Skolenkäten utgör även underlag till Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) rapporter Öppna jämförelser samt databasen Kolada avseende grund- och gymnasieskolan⁷⁰.

1.5.2 Fördelningen mellan tillsyn och kvalitetsgranskning

Återrapportering

Skolinspektionen ska närmare redogöra för vilka överväganden som ligger till grund för den ändrade fördelningen mellan verksamhetsgrenarna tillsyn och kvalitetsgranskning. Myndigheten ska även redogöra för konsekvenser av den valda fördelningen för resultatet av myndighetens arbete

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

En mer situationsanpassad granskning

Utifrån Skolinspektionens uppdrag har myndigheten under senare år gjort en viss omställning mot en än mer situationsanpassad granskning. Kvalitetsgranskningen har utökats och används nu till stor del i myndighetens regelbundna verksamhet. Samtidigt har myndigheten utökat omfattningen av riktad tillsyn i syfte att i större uträkning kunna agera snabbt utifrån signaler om allvarliga brister. Sammantaget har utvecklingen inneburit att myndigheten har styrt om resurser från regelbunden tillsyn till regelbunden kvalitetsgranskning samt riktad tillsyn. Fördelningen *mellan* och *inom* tillsyn och kvalitetsgranskning kan dock förändras framöver utifrån vad Skolinspektionen bedömer ger mest nytta för svensk skola. Tillsyn och kvalitetsgranskning kompletterar varandra i en effektiv skolinspektion.

Skolinspektionens överväganden

Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt sin inspektion i syfte att nå ökad effektivitet samt för att anpassa verksamheten efter förändringar i uppdrag och författningar. Bakom senare års utveckling finns flera syften och överväganden.

⁶⁸ <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/statistik/statistik-fran-skolenkaten/skolenkaten-ut-2020/>

⁶⁹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE&termin=VT2020&run=1>

⁷⁰ <https://skl.se/tjanster/merfranskl/oppnajokforelser/grundskola.761.html>
<https://skl.se/tjanster/merfranskl/oppnajokforelser/gymnasieskola.1022.html>

Regelbunden kvalitetsgranskning sedan 2018

Sedan 2018 genomför Skolinspektionen så kallad regelbunden kvalitetsgranskning. Viktiga syften som ligger till grund för utvecklandet av denna granskningsform är:

- *Ökat fokus på förbättrade kunskapsresultat:* Genom regelbunden kvalitetsgranskning kan myndigheten på ett djupare och regelbundet sätt granska faktorer som har stor betydelse för elevers kunskapsresultat.
- *Förbättrad återkoppling till skolor och huvudmän:* Regelbunden kvalitetsgranskning möjliggör en utvecklad och mer nyanserad återkoppling till skolor, så att de kan utveckla kvaliteten ytterligare. Här kan såväl styrkor som svagheter bedömas. Detta är inte möjligt inom tillsyn.⁷¹
- *Vissa problem i skolan synliggörs enklare med kvalitetsgranskning.* Till exempel kan vissa krav enligt lagen följas, men problem att nå god kvalitet kan ändå uppstå i praktiken genom det arbetssätt man väljer.
- *Möjlighet att ge en fördjupad lägesbild:* Utifrån kvalitetsgranskningens resultat kan myndigheten ännu djupare, tillsammans med resultat från tillsyn, beskriva variationer i kvaliteten i skolors arbete. Detta kan ge ytterligare bidrag till lägesbilden av svensk skola.

I processen med att utveckla regelbunden kvalitetsgranskning tog Skolinspektionen intryck av rekommendationer om utvecklad inspektion från flera olika aktörer, såsom OECD, Riksrevisionen och Statskontoret. Myndigheten tog också del av erfarenheter från effektiv skolinspektion i andra länder.

För att regelbunden kvalitetsgranskning ska kunna göra avtryck i svensk skola behöver granskningen genomföras i stor skala. Skolinspektionen har därför valt att prioritera denna granskningsform i myndighetens regelbundna inspektionsverksamhet.

Mer riktad tillsyn utifrån signal

Skolinspektionens utveckling mot en än mer situationsanpassad granskning har även medfört omprioriteringar i myndighetens tillsyn. Övervägandena bakom gjorda prioriteringar handlar om att öka träffsäkerheten i tillsynen, så att den blir så effektiv som möjligt och kan bidra till förbättringar där behoven är som störst.

Regelbunden tillsyn riktas nu främst mot skolor där riskanalyser visar att en hög andel elever har svaga kunskapsresultat och där myndighetens enkäter visar negativa resultat. Samtidigt har myndigheten utökat omfattningen av riktad tillsyn i syfte att i högre grad kunna agera snabbt på signaler och uppgifter om allvarliga missförhållanden i verksamheten. Vidare har de tillkomna möjligheterna att göra ägar- och ledningsprövning varit ett viktigt stöd för flera ingripanden i tillsynen.

Konsekvenser av en utvecklad inspektion

Skolinspektionens erfarenheter är att utvecklingen mot en ännu mer situationsanpassad inspektion har bidragit till att uppfylla de syften som låg bakom prioriteringarna. Det är

⁷¹ Att vidga tillsynsbegreppet på skolans område är inte möjligt givet hur skollagens bestämmelser är utformade. Detta har att göra med att tillsyn inte syftar till att bedöma både styrkor och svagheter.

dock för tidigt att dra några långtgående slutsatser om granskningens samlade effekt. Pandemisituationen under 2020 har också medfört att delar av myndighetens inspektion har fått göra uppehåll eller anpassas.

Regelbunden kvalitetsgranskning har bidragit till att myndigheten fördjupat granskningen inom områden som undervisning och rektors ledarskap, vilka är centrala för elevers kunskapsresultat. Även myndighetens återkoppling har utvecklats: många skolor och huvudmän som tidigare endast fick *ingen brist konstaterad* i tillsyn, kan nu få ett rikare underlag för ytterligare förbättring. Vid den senaste undersökningen 2019 ansåg 84 procent av tillfrågade rektorer att den regelbundna kvalitetsgranskningen kommer att bidra till deras skolas förbättringsarbete. Vidare har Skolinspektionen genom den nya granskningsformen kunnat ge en fylligare bild av kvalitetsvariationerna i svensk skola och möjliga förklaringar till dessa – bland annat i myndighetens årsrapport för 2019.

I tillsynen ser Skolinspektionen en ökad träffsäkerhet mot skolor med hög risk, vilket är positivt för såväl de granskade skolorna som för myndighetens resursanvändning. År 2020 påvisades brister bland 77 procent av de besökta grundskolorna i regelbunden tillsyn samt bland 67 procent av skolenheterna eller huvudmännen i riktad tillsyn.⁷² De flesta huvudmän vidtar också sådana åtgärder att de kommer till rätta med de brister som konstaterats i tillsynen. Sammantaget visar detta på en god effektivitet.

Parallellt fortsätter Skolinspektionen med tematisk kvalitetsgranskning, där en djupare granskning av kvaliteten i skolors och huvudmäns arbete inom olika avgränsade områden är möjlig. Dessa granskningar genomförs oftast utifrån ett slumpmässigt urval, men kan också riktas mot skolor och huvudmän med hög risk. År 2020 inledde myndigheten till exempel en tematisk kvalitetsgranskning av skolor med långvarigt låga kunskapsresultat.

Skolinspektionen avser att fortsätta utveckla den situationsanpassade inspektionen. Balansen *mellan* och *inom* tillsyn och kvalitetsgranskning kan justeras utifrån behov, vilket har varit en stor tillgång för myndighetens möjligheter att ställa om arbetet under pandemisituationen. Under 2021 fortsätter Skolinspektionen att bland annat utveckla hanteringen av signaler och uppgifter om missförhållanden.

1.5.3 Risk- och väsentlighetsanalys som fångar upp brister

Återrapportering

Skolinspektionen ska redogöra för hur myndighetens risk- och väsentlighetsanalys fångar upp grundskolor som har stora brister sett till i vilken mån eleverna når kunskapsmålen

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

⁷² För mer information om hur dessa andelar beräknas se avsnitt 1.3 Tillsyn.

I detta avsnitt redovisas i vilken utsträckning Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys fångar upp grundskolor som har stora brister sett till i vilken mån eleverna når kunskapsmålen.⁷³ Av redovisningen framgår i vilken utsträckning grundskoleenheter med låga kunskapsresultat valts till inspektion läsåren 2018/19, 2019/20 och 2020/21.⁷⁴

Syftet med Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys är att identifiera skolenheter med störst risk att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Risk- och väsentlighetsanalysen utgörs av en sammanvägning av i huvudsak tre delar – *kunskapsresultat* (som viktas dubbelt) samt områdena *studiemiljö* och *skolledning* i Skolenkäten. I risk- och väsentlighetsanalysen tillkommer, utöver riskindex, andra indikatorer på om skolan bör väljas till tillsyn eller inte. Dessa kontroller kan bland annat handla om att skolan exempelvis har låg lärarbehörighet, upprepade anmälningar om kränkande behandling eller att en enskild huvudman uppvisar hög ekonomisk risk. Om en skolenhet faller ut i någon av kontrollerna ökar det skolenhetens sannolikhet att tilldelas regelbunden tillsyn.

Inom regelbunden tillsyn besöks skolenheter där det bedöms finnas störst risk att elever inte får en utbildning som lever upp till skollagens krav. Därför är det framför allt regelbunden tillsyn som är aktuellt för skolor som identifieras i risk- och väsentlighetsanalysen, men även andra inspektionsformer kan komma i fråga. Utöver den regelbundna tillsynen och kvalitetsgranskningen kan skolor med låga kunskapsresultat förekomma i den tematiska kvalitetsgranskningen, där Skolinspektionen granskar skolenheter utifrån ett särskilt ämne eller tema.

Majoriteten grundskolor med låga kunskapsresultat har tilldelats inspektion

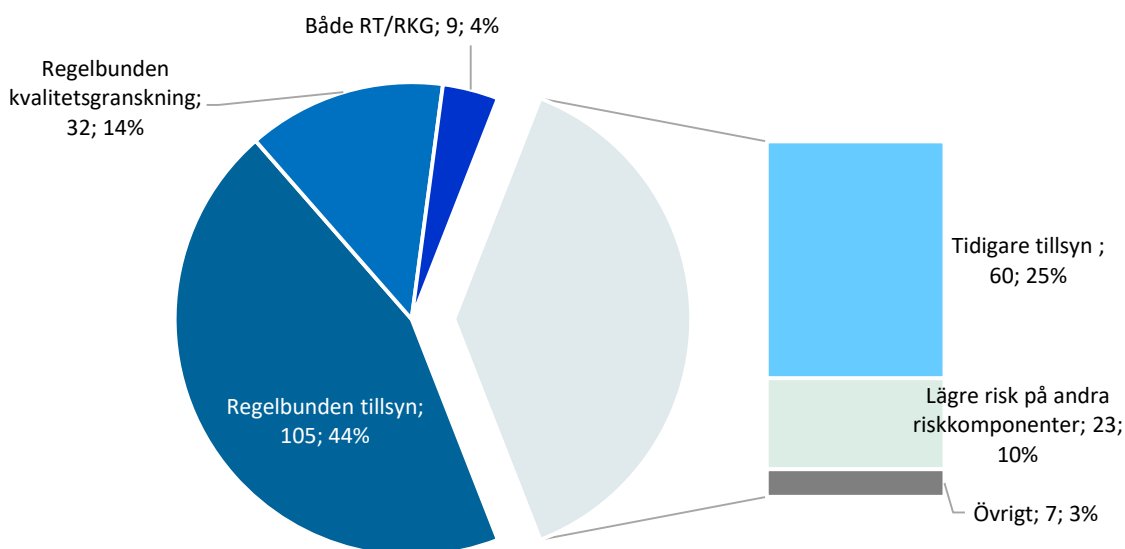
Skolinspektionen har utifrån en risk- och väsentlighetsanalys tilldelat nästan hälften (48 %) av grundskolorna med låga kunskapsresultat en regelbunden tillsyn de senaste tre läsåren, och ytterligare 14 procent har valts till regelbunden kvalitetsgranskning, sammanlagt 62 procent. Dessutom har ytterligare 25 procent av grundskolorna tidigare fått regelbunden tillsyn i närtid innan 2018. Det innebär att 87 procent av grundskolorna med låga kunskapsresultat antingen har valts till eller tidigare fått en inspektion.

Det finns olika orsaker till att inte alla grundskolor med låga kunskapsresultat har tilldelats inspektion de senaste tre läsåren. En fjärdedel har prioriterats bort på grund av att skolan redan fått regelbunden tillsyn och det har bedömts vara för tidigt för ett nytt besök. Dessutom har tio procent av grundskolorna med låga kunskapsresultat bedömts vara tillräckligt väl fungerande för att regelbunden tillsyn inte ska vara aktuellt. I dessa fall har skolorna uppvisat en sammantaget lägre risk när samtliga delar i risk- och väsentlighetsanalysen vägts samman. I diagram 2 visas hur stor andel av grundskolorna med låga kunskapsresultat som tilldelats olika inspektionsformer.

⁷³ Med låga kunskapsresultat avses att det är en låg andel elever i grundskolan som uppnår godkända betyg i åk 6 och åk 9 och/eller att en låg andel elever uppnår godkänt på de nationella proven i åk 3. Sammanlagt omfattas 236 grundskoleenheter.

⁷⁴ Redovisningen avser vilka skolor som valts ut till inspektion och omfattar även skolenheter där tillsynen eller kvalitetsgranskningen ännu inte slutförts.

Diagram 2: Fördelningen av skolenheter med låga kunskapsresultat som inte har valts ut till inspektion läsåren 2018/19, 2019/20 och 2020/21⁷⁵

Låga kunskapsresultat har stor betydelse i urvalet till regelbunden tillsyn

Låga kunskapsresultat spelar en viktig roll för urvalen inom regelbunden tillsyn. Av grundskolorna som valts till regelbunden tillsyn de senaste tre läsåren tillhör 30 procent gruppen grundskolor med 5 procent lägst kunskapsresultat i landet. Dessutom återfinns sammanlagt 45 procent av de utvalda grundskolorna bland de med 10 procent lägst kunskapsresultat.⁷⁶

Även bland övriga grundskolor som valts till regelbunden tillsyn har många sämre kunskapsresultat än genomsnittet i landet, men avgörande för att de valts ut är att de uppvisat högre risk inom andra områden, som studiemiljö eller skolledning.

Kunskapsresultat är tillsammans med andra områden viktiga för Skolinspektionens urval

Skolinspektionens sammanställning visar att det finns en tydlig representation av grundskolor med låga kunskapsresultat bland de som tilldelas regelbunden tillsyn. En analys av de olika arbetsområdena som bedöms inom regelbunden tillsyn visar att det var van-

⁷⁵ I kategorin övrigt ingår fem skolor som saknade kunskapsresultat i risk- och väsentlighetsanalysen det året de ingick, samt en skolenhet som ansökt om återkallat tillstånd.

⁷⁶ Sammanlagt 381 grundskolor har valts till regelbunden tillsyn.

ligare med brist inom Extra anpassningar och särskilt stöd för skolor med låga kunskapsresultat. För övriga skolor var det vanligare med brist inom Undervisning och lärande, Grundläggande förutsättningar och Styrning och utveckling av verksamheten.

Skolinspektionen ser det som viktigt att kunskapsresultat kombineras med andra aspekter av skolors verksamhet i myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. En förutsättning för att kunskapsresultat även fortsättningsvis ska kunna ingå i urvalen till inspektion är att Skolinspektionen har tillgång till statistik, för enskilda såväl som offentliga huvudmän.

1.5.4 Vägledning inför utbildning och yrkesval

Åtterrapporering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- erfarenheter av tillgången till personal med kompetens att tillgodose behovet av vägledning inför utbildnings- och yrkesval hos flickor och pojkar i grundskolan och grundsärskolan samt kvinnor och män i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

Möjligheterna för Skolinspektionen att genomföra regelbunden tillsyn har påverkats av covid-19-pandemin, vilket innebär att underlaget för årets redovisning är något mindre än föregående år. Även under år 2020 finns det huvudmän och skolenheter som haft brister i att säkerställa tillgången till personal med kompetens att tillgodose behov av vägledning inför utbildnings- och yrkesval. De skolenheter och huvudmän som fått brister på detta område återfinns detta år endast inom grundskolan. Skolinspektionens erfarenheter pekar på att studie- och yrkesvägledningen i större utsträckning skulle behöva bli en kontinuerlig och integrerad del i elevernas undervisning, där lärare kan ta stöd av studie- och yrkesvägledare. Tendensen kvarstår från tidigare år, nämligen att studie- och yrkesvägledningen begränsas till enskilda satsningar i de högre årskurserna i grundskolan, i samband med valsituationer och att det i årskurserna 1–6 flera gånger saknas ett systematiskt och samlat arbete. I tillsyn fångar vi numera också upp om studie- och yrkesvägledningen ger eleverna möjlighet att pröva och utveckla sina intressen oberoende av könstillhörighet. Skolinspektionens erfarenhet är att flera skolor saknar ett strategiskt och systematiskt arbete på detta område, vilket kan få till följd att elever får sämre förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Skolinspektionen har under året även uppmärksammat behovet av studie- och yrkesvägledning för nyanlända invandrare med kort utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen, genom en kartläggning av organisering och erbjudande av utbildning till elever som omfattas av utbildningsplikten. Därutöver har två tematiska kvalitetsgranskningar initierats som delvis kommer att beröra vägledningsfrågor: kvalitet och kontinuitet i utbildningen vid Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem samt arbetet för att motverka studieavbrott inom den kommunala vuxenutbildningen.

1.5.5 Behöriga lärare och förskollärare

Återrapportering

- Skolinspektionen ska särskilt redovisa hur huvudmännen arbetar för att säkerställa att behöriga lärares och förskollärares arbetsuppgifter i så stor utsträckning som möjligt är undervisning och uppgifter som hör till undervisningen och hur huvudmän och rektorer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

Covid-19-pandemin har inneburit stora utmaningar för skolhuvudmän i deras arbete att styra, leda och stödja verksamheter som befinner sig i en mycket ansträngd situation. Omställning till distansundervisning, många frågor från oroliga vårdnashavare och ökad sjukfrånvaro bland personalen har i flera fall inneburit försvårade förutsättningarna för lärares och förskollärares möjligheterna att planera och genomföra undervisning. Den rådande situationen har naturligtvis även påverkat Skolinspektionens förutsättningar att bedriva inspektion, vilket innebär att underlaget för årets redovisning är något mindre än föregående år.

Under året har Skolinspektionen genomfört ett antal kartläggande granskningar. Flera av dessa granskningar visar att det finns en stor kreativitet, lösnings- och omställningsförmåga bland verksamheterna. Denna förmåga har inneburit att elever i stor utsträckning har fått en undervisning av behöriga lärare och med god kvalitet även under dessa mycket påfrestande förhållanden⁷⁷. Flera huvudmän lyfter dock farhågor kring konsekvenserna av en fortsatt hög personalfrånvaro, särskilt inom förskolan och grundskolan. Enligt flera huvudmän kommer personalfrånvaron att påverka undervisningens kvalitet negativt om situationen fortsätter⁷⁸. Samtidigt framkommer flera exempel på förebyggande arbete i syfte att minska de negativa konsekvenserna. Andra strategier är att öka samverkan mellan lärare, ha en beredskap för omorganisering och ta fram olika lösningar för att elever ska kunna delta i undervisning hemifrån⁷⁹.

Under året har Skolinspektionen rapporterat resultat från flera kvalitetsgranskningar som på olika sätt berört frågan om personalens arbetssituation och styrningen och stödet kopplat till detta. Dessa granskningar genomfördes innan pandemin men resultatet har analyserats och sammanställts under året. Sammantaget visar granskningarna att huvudmäns och rektorers aktiva stöd och styrning är mycket viktigt för lärares möjligheter att genomföra och utveckla undervisningen. Resultatet visar dock att många huvudmän och rektorer behöver öka ansträngingarna för att skapa bättre förutsättningar för lärarna. Bland annat visar granskningen av matematik i årskurserna 4–6 att rektorer

⁷⁷ Skolinspektionen (2020). *Gymnasieskolors distansundervisning under covid-19-pandemin*. s. 7; Skolinspektionen (2020). *Kartläggning av ett antal huvudmäns arbete med lovskola och tillhörande prövning*. s. 4.

⁷⁸ Skolinspektionen (2020). *Skolhuvudmäns utmaningar och möjligheter under coronapandemin*. s. 7.

⁷⁹ Skolinspektionen (2020). *Utbildning under påverkan av coronapandemin*. S.5.

behöver ta ett större ansvar för att ge lärarna förutsättningar att utveckla matematikundervisningen och för att ge lärarna förutsättningar att kunna ta ansvar för att planeringen utgår från hela kursplanen⁸⁰. I en annan granskning framkommer att det är få huvudmän som genomför strategiska analyser av lärarresursen, vilket försvårar arbetet med att vidta träffsäkra åtgärder för att stärka kompetensen och främja likvärdighet mellan skolor. I samma granskning framkommer att det genomförs få riktade behörighetsgivande utbildningar för att öka behörigheten hos befintlig personal.⁸¹

I granskningen av undervisningen i grundsärskolan visar resultatet att många skolor har ett väl utvecklat arbete vad gäller undervisningens utformning och nivå. Dock visar granskningen att en tänkbar förklaring till vissa skolors svagheter är att undervisningen bedrivs av obehöriga lärare som inte fått tillräckligt stöd av rektor. En slutsats i granskningen är att rektorers arbete med att ge förutättningar för samverkan och utbyte är ett gemensamt drag hos de skolor som genomgående bedöms ha ett arbete av hög kvalitet.⁸²

Avslutningsvis är lärarförsörjningen en fortsatt stor utmaning för svensk skola. De kommande åren kommer behovet av utbildade lärare öka ytteligare och antalet som examineras kommer inte räcka för att täcka efterfrågan.⁸³ Mot bakgrund av detta är det bland annat viktigt att utbildade lärare får fokusera på undervisning. Under år 2021 kommer Skolinspektionen bland annat att genomföra kvalitetsgranskningar av huvumäns och rektorers arbete med strategisk och behovsanpassad kompetensutveckling och skolors arbete med att verka för att läraravlastande tjänster bidrar till att lärare kan fokusera mer på undervisning.

⁸⁰ Skolinspektionen (2020). *Matematikundervisningen i årskurserna 4–6*. s. 7

⁸¹ Skolinspektionen (2020). *Hur säkras lärarresurser till skolor med utmaningar?* s. 5.

⁸² Skolinspektionen (2020). *Undervisningen i grundsärskolan*. s. 27.

⁸³ Skolverket 2020. Skolverkets lägesbedömning 2020, s.10.

1.6 Tillståndsprövning

Verksamheten

Skolinspektionen prövar ansökningar om att starta en ny fristående skola eller utöka en befintlig fristående skola utifrån skollagen samt andra tillämpliga förordningar och läroplaner. Utanför den ordinarie ansökningstiden prövar även myndigheten, om det finns särskilda skäl med hänsyn till elevers möjlighet att fullfölja sin utbildning, förändringar avseende befintliga skolor. Därutöver prövas andra typer av ansökningar, till exempel ansökningar om betygsrätt och ansökningar enligt skolförordningen. Skolinspektionen följer upp beslut om godkännande eller rätt till bidrag i nära anslutning till att beslutet fattats och sprider även kunskap om vad som krävs för att börja bedriva en sådan verksamhet som avses i 2 kap. 7 § skollagen.

Utveckling av tillståndsprövning

Redogörelse för utveckling inom tillståndsprövning återfinns under rubriken för det särskilda återrapporteringskravet *Insatser för en hög effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman* längre fram i detta avsnitt.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Bedömningsgrunder

I Skolinspektionens målbild anges fyra målformuleringarna som konkretiserar myndighetens bidrag till myndighetens övergripande mål om en skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Nedan anges den målformulering av dessa som är relevant för verksamhetsgrenen tillståndsprövning:

2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens tillståndsprövning bidrar till målformuleringen genom

- att ärenden prövas effektivt, likvärdigt och på ett transparent sätt.

Sedan den 1 januari 2019 genomförs ägar- och ledningsprövning av den som önskar starta en fristående skola. Samtidigt infördes även en avgift för sökande om godkännande som huvudman för fristående skola. De nya bestämmelserna omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Kraven omfattar ägare med ett väsentligt inflytande, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet. Bestämmelserna förtydligar även kravet på att huvudmannen har

ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövning samt att kraven fortlöpande är uppfyllda.

Till följd av covid-19 har Skolinspektionen beslutat att inte skicka ut uppföljningsenkäter till de sökande som ansökt om tillstånd i 2020 års ansökningsomgång. Av samma anledning har även tillsynen av skolor under första verksamhetsåret som startat 2020 pausats. Detta gör att det inte finns siffror att jämföra med tidigare års utfall att använda vid bedömning av verksamheten. Enligt Skolinspektionens uppföljningsenkät 2019 upplevde dock 90 procent av de sökande i stor utsträckning att ansökningsblanketter var tydliga och lätta att fylla i.

Produktion

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Under 2020 fattades beslut för 98 procent av ansökningarna före detta datum att jämföra med 71 procent år 2019 och 98 procent år 2018.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillståndsprövning bidragit till målformuleringarna och att resultatet varit **gott** under 2020. Bedömningen grundar sig på att andelen beslut som fattats inom fastställt beslutsdatum ökat till en mycket god nivå under 2020.

Ekonomi – Tillståndsprövning totalt

Total kostnad för tillståndsprövning

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 20 740 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 13 813 tkr år 2019 och 11 395 tkr år 2018).

Prestationskostnader presenteras i slutet av avsnittet nedan.

Kostnaderna har ökat till följd av den utökade utredningen i tillståndsärenden samt ökade ärendehantering som sker på tillståndsprövning. Detta är en följd av bland annat bestämmelserna om ägar- och ledningsprövning. En del ärendetyper, exempelvis betygsrätt för motsvarande kommunal vuxenutbildning, har också ökat i antal. På grund av den ansträngda arbetssituationen föregående år så har även ett flertal ärenden från år 2019 handlagts under året, vilket också kan ha bidragit till ökade kostnader.

Prestationskostnaden presenteras under rubriken Ekonomisk redovisning längre fram i detta avsnitt.

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- En analys av utvecklingen av antalet ansökningar om godkännande som huvudman för en fristående skola, handläggningstider när det gäller ansökningar om så kallad betygsrätt, myndighetens beslut i nämnda ärenden om godkännande och betygsrätt samt resultat av eventuella överklaganden av besluten.
- Insatser för en hög effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman.
- Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

Tabell 20: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden 2020, 2019 och 2018, efter typ av ärende

Ansökningar	2020	2019	2018
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	202	230	324
Beslut	2020	2019	2018
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	202	230	324
Omprövning och överklaganden av beslut om fristående skola	50	49	56
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	65	42	62
Beslut om undervisning på engelska	11	12	7
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	3	2	27
Beslut om färdighetsprov	6	3	0
Beslut med särskilda skäl för prövning utanför ordinarie ansökningstid	10	18	25
Beslut om internationella skolor	16	9	4

Totalt inkom 202 ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola under 2020. Sammanlagt har 363 ärenden beslutats eller avslutats under 2020. Av dessa beslut avser 55 procent ansökningar om start av fristående skola eller utökning av en befintlig skolenhets godkännande inom innevarande eller föregående ansökningsomgång. Kategorin Omprövning av beslut om fristående skola omfattar samtliga ärenden gällande beslut om att starta eller utöka fristående skola där en sökande överklagat eller begärt att få Skolinspektionens beslut ändrat. I underlaget ingår därför även överklaganden som avslagits av domstol.

2020 års ansökningsomgång

Tabell 21: Antal ansökningar om nyetablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2020, 2019 och 2018

	Ansökan om nyetablering av fristående skola			Ansökan om utökning vid en befintlig fristående skola		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Grundskola, förskoleklass	39	37	50	13	14	17
Grundsärskola	0	2	1	0	0	1
Gymnasieskola	36	64	83	112	111	169
Gymnasiesärskola	1	0	1	1	2	2
Totalt	76	103	135	126	127	189

Inkomna ansökningar

I 2020 års ansökningsomgång inkom 202 ansökningar om nyetablering av fristående skola och utökning vid en befintlig fristående skola. Detta är en minskning med 28 ansökningar jämfört med år 2019 och en minskning med 122 ansökningar jämfört med 2018.

I årets ansökningar om nyetablering och utökning av gymnasieskola är 93 procent inlämnade av huvudmän med befintliga skolor, vilket kan jämföras med 77 procent 2019 och 65 procent 2018.

Skillnaden från föregående år kan delvis förklaras med att 75 procent av de inkomna ansökningarna för gymnasieskola rör utökning av befintlig gymnasieskola. Av utökningarna rör 19 procent ansökningar av tillstånd gällande avvikelse inom de nationella programmen vars tillstånd måste förnyas vart fjärde år. Ansökningar om utökning av grundskola är förhållandvis få, dessa har minskat med en (1) ansökan jämfört med 2019 års ansökningsomgång.

Beslutade ansökningar

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Regeringen beslutade den 11 december 2019 om en förändring i gymnasieförordningen som påverkar åtta yrkesprogram och inriktningar. Förordningen trädde i kraft den 15 januari 2020 och ska börja tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2021. Med anledning av denna förändring förlängdes ansökningstiden avseende de program och inriktningar som påverkas fram till den 31 maj 2020.

Av de 202 inkomna ansökningarna har det fattats beslut om 198 före 1 oktober (98 procent). Både år 2018 och 2017 var 98 procent av besluten klara före den 1 oktober, men 2019 innebar en ny lagstiftning en hög arbetsbelastning, vilket resulterade i en något lägre andel, då var 71 procent av besluten tagna innan den 1 oktober.

Antalet godkända ansökningar om att *starta* fristående skola (nyetablering) var vid årets slut 48 stycken. Detta är något högre än föregående års antal med 33 godkända ansökningar, trots att antalet ansökningar var färre i år. En bidragande faktor till den ökade

andelen godkända ansökningar kan vara en ökning av andelen godkända grundskoleansökningar. I årets ansökningsomgång godkändes 59 procent av ansökningarna, i 2019 års ansökningsomgång godkändes 44 procent och 2018 godkändes 14 procent. Mellan 2010–2016 var det fler godkända grundskolor än gymnasieskolor som har beviljats tillstånd att starta. De senaste fyra åren är förhållandet det motsatta och majoriteten av de beviljade ansökningarna berör nya gymnasieskolor. En annan förklaring till fler godkända ansökningar kan vara att fler av årets sökande är befintliga huvudmän.

Totalt har 32 sökande blivit godkända som huvudmän för nya fristående skolor. Aktiebolag är den vanligaste juridiska formen. Av de 32 godkända huvudmännen är 28 aktiebolag. Bland de sökande som har godkänts som huvudmän för nyetablering driver 72 procent av de sökande skola sedan tidigare. Av dessa sökande har 20 godkänts som huvudmän för en (1) nyetablering och 12 sökande har godkänts som huvudmän för mellan 2–4 nya skolor.

Antalet godkända ansökningar om att *utöka* befintliga fristående skolor var vid årets slut 66 stycken, vilket kan jämföras med 63 godkända ansökningar 2019 och 101 godkända ansökningar 2018. En bidragande faktor till att antalet godkända utökningar var högre 2018 var att en stor del av dem avsåg utökningar i form av avvikelser inom de nationella programmen vars tillstånd måste förnyas vart fjärde år.

En ansökan kan få flera olika beslut för till exempel olika gymnasieprogram. Av 200 beslutade ansökningar för ansökningsomgång 2020 har 75 fått avslag på hela sin ansökan. Detta motsvarar 38 procent av alla beslutade ansökningar. Motsvarande siffra för 2019 var 51 procent och för 2018 var det 49 procent. Den enskilt vanligaste orsaken till att Skolinspektionen avslår en ansökan är att sökanden inte visat att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas varaktigt och stabilt, vilket är grunden för sökandens ekonomiska förutsättningar. Den näst vanligaste avslagsgrunden är brister i befintlig verksamhet och därefter följer övriga ekonomiska förutsättningar. Ett beslut kan ha flera avslagsgrunder. År 2020 är det genomsnittliga antalet avslagsgrunder cirka 1,6 per avslagen ansökan. Året dessförinnan var antalet drygt 1,7 och 2018 drygt 2 per avslagen ansökan.

Skolinspektionen tar ut en avgift vid ansökan om godkännande av en enskild huvudman. Avgiftens storlek beror på ansökan. Totalt har ansökningsavgift för 195 ansökningar inkommit. Två ansökningar har avvisats till följd av att avgiften inte erlagts.

Ekonomiska förutsättningar

En del av prövningen av en ansökan om godkännande som huvudman för fristående skola utgörs av en prövning av de ekonomiska förutsättningarna. En samlad bedömning görs av sökandens och den planerade skolans ekonomiska förutsättningar

Prövningen av ekonomiska förutsättningar inom tillståndsprövning skiljer sig åt från då området tillsynas hos befintliga enskilda huvudmän. Vid tillståndsprövningen görs dels en bedömning av sökandens nuvarande ekonomiska förutsättningar och dels en bedömning av de budgetar som lämnas in av sökanden. I bedömningen ingår att kontrollera rimligheten i budgetarna och förutsättningarna för dessa. Vidare så kopplas sökandens nuvarande ekonomiska förutsättningar ihop med de budgetar som lämnats in. En samlad bedömning görs av hur sökandens ekonomiska förutsättningar utvecklas under de kommande åren givet de inlämnade budgetarna. Det handlar mer om en framåtblickande bedömning än vad som är fallet då området tillsynas inom någon av de olika tillsynsformerna.

Tabell 22: Prövning av ekonomiska förutsättningar vid tillståndsprövning 2020 och 2019

Prövning av ekonomiska förutsättningar	2020	2019
Antal beslut	185	221
Varav antal avslag	39	82
Antal sökande	99	90
Varav antal sökande med avslag	30	37

Prövning av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 99 sökande och berör totalt 185 beslut inom ramen för tillståndsprövning. I 39 beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. En anledning till att ekonomiska förutsättningar inte har prövats i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller avslagits på en formell grund. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig ifrån det antal där prövning av ekonomiska förutsättningar har gjorts.

Ägar- och ledningsprövning

Bestämmelserna om ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet gäller även vid tillståndsprövning. Vid ansökan om att bli godkänd som huvudman för fristående skola ska Skolinspektionen pröva om sökande har erfarenhet och insikt samt därtill är lämpliga. Kravet på insikt och lämplighet omfattar ägare, ledning och även andra som har ett betydande inflytande i huvudmannen. Insikten ska finnas samlad i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas som lämplig. I prövningen ingår underlag från Polismyndigheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Bolagsverket samt ekonomisk upplysning från ett kreditupplysningsföretag. Det förekommer även att Skolinspektionen får relevant information från andra myndigheter, exempelvis från Säkerhetspolisen och Ekobrottsmyndigheten.

Tabell 23: Ägar- och ledningsprövning inom tillstånd 2020 och 2019

Ägar- och ledningsprövning	2020	2019
Antal beslut	185	221
Varav antal avslag	8	8
Antal sökande	99	90
Varav antal sökande med avslag	7	7

Ägar- och ledningsprövning har genomförts hos 99 sökande inom ramen för tillståndsprövning och berör totalt 185 beslut. En anledning till att prövning av ägar- och ledningskretsen inte har skett i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller avslagits på en formell grund. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig ifrån det antal där prövning av ägar- och ledningskretsen har gjorts. I åtta beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av brister i ägar- och ledningskretsens erfarenhet och insikt i de olika

författningarna och/eller lämplighet att bedriva skolverksamhet. Sju av dessa beslut rörde bristande insikt i skollagstiftningen. Två av dessa avsåg att sökanden inte inkommit med den efterfrågade informationen som krävs för att myndigheten ska kunna göra en prövning av den enskildes insikt och lämplighet att bedriva skola. En huvudman som gör förändringar inom ägar- och ledningskretsen är skyldig att anmäla detta till Skolinspektionen inom en månad. Skolinspektionen prövar de fysiska personer inom ägar- och ledningskretsen som omfattas av förändringen. Under 2020 har det inkommit 215 ärenden gällande anmälan om ändring i ägar- och ledningskretsen. Av dessa har 137 ärenden avslutats genom en underrättelse av Skolinspektionen. Informationen som inkommit i anmälningarna har i flera fall istället hanterats inom befintliga tillsyns eller tillståndsärenden.

Överklaganden av beslut om fristående skola

Skolinspektionens beslut om godkännande av huvudman för en fristående skola kan överklagas i domstol. Antal domar under 2020 redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 24: Domar under 2020 i överklagade beslut om fristående skola, ansökningsomgång 2020, 2019, 2018 (inom parentes anges antalet där Skolinspektionen tillstyrkt bifall till överklagandet)

	Samtliga inkomna domar under 2020	därav från ansökningsomgång		
		2020	2019	2018
Avslag	47	15	32	0
Avskrivning	0	0	0	0
Återförvisning för ny handläggning	2(2)	1	1	0
Totalt antal domar	49	16	33	0

Det har inkommit 49 domar under 2020 som gäller överklagande i de tre senaste ansökningsomgångarna. Flertalet överklaganden från ansökningsomgången 2020 har ännu inte beslutats i domstol. Endast i 2 av 51 mål har Skolinspektionens beslut ändrats för att återvisas till myndigheten för ny handläggning. I alla dessa ärenden har myndigheten tillstyrkt att ärendet bör återförvisas till myndigheten för ny handläggning, då förutsättningarna för det ursprungliga beslutet inte längre kvarstod. Vid årsskiftet har 12 procent av alla beslutade ärenden överklagats avseende 2020 års ansökningsomgång. Andelen överklagande kan jämföras med 18 procent 2019 och 16 procent 2018.

Ansökningar om betygsrätt

Betygsrätt för vuxenutbildning ger möjlighet för en enskild utbildningsanordnare att sätta betyg, anordna prövning samt att utfärda betyg och intyg. Möjligheten gäller utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning (komvux) där även komvux som särskild utbildning och komvux svenska för invandrare ingår. Folkhögskolor får också ansöka om betygsrätt för utbildning motsvarande komvux i svenska för invandrare.

Tabell 25: Betygsrätt, genomsnittlig handläggningstid i kalenderdagar, 2020, 2019 och 2018

	2020	2019	2018
Genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt	89	81	79
Antalet beslut ⁸⁴	65	42	62

Under år 2020 har beslut fattats i 65 ärenden om betygsrätt för vuxenutbildning, vilket är en ökning jämfört med de senaste åren. Utöver dessa 65 beslut har ett (1) beslut fattats efter en domstolsprocess. Av de totalt 66 ärendena har 53 godkänts helt eller delvis och 13 har avslagits. Det är två beslut som under året överklagats till domstol varav ett avslagits och ett där förvaltningsrätten har upphävt beslutet och återförvisat för ny handläggning efter att Skolinspektionen har medgett att sökanden inkommit med uppgifter som gör att avslagsgrunden har fallit bort. Skolinspektionen har därefter ändrat beslut till godkännande.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt är något högre än både 2018 och 2019. Skolinspektionen kommer att fortsätta arbetet med att hålla nere handläggningstiden i varje enskilt ärende.

Insatser för en hög effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman

Skolinspektionen brukar årligen följa upp ansökningsomgången genom att skicka ut enkäter till sökanden. Till följd av covid-19 har Skolinspektionen beslutat att inte skicka ut uppföljningsenkäter till de sökande som ansökt om tillstånd i 2020 års ansökningsomgång. Uppföljningsenkäten som gjordes 2019 visade dock att en stor andel av sökanden tyckte att det var tydligt vilka kompletteringar som begärdes in och vad beslutet grundades på.

Skolinspektionen har under 2020 arbetat med att vidareutveckla det interna bedömningsstödet, rutiner och metoder som finns inom tillståndsprövning för att öka rättssäkerhet och likvärdighet i bedömningar.

Utredningarna avseende ägar- och ledningsprövning innebär ett omfattande samarbete mellan flera regioner och enheter inom myndigheten. Under året har vi särskilt arbetat med metodfrågor i utredningar som avser ägar- och ledningsprövningen. Myndigheten har fortsatt behov av att ta fram kompletterande utredningsformer för att utreda dessa ärenden. Arbetet med detta kommer att fortsätta även nästa år. En arbetsgrupp inom myndigheten har arbetat för fortsatt utveckling av det interna arbetet med ägar- och ledningsövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar.

För att förtydliga vad som efterfrågas i en ansökan och därmed stärka både effektiviteten och rättssäkerheten, arbetar Skolinspektionen ständigt med att uppdatera och förtydliga myndighetens ansökningshandlingar och informationen på webbplatsen.

⁸⁴ Avser beslutade ärenden exklusive beslut efter överklaganden.

För att utveckla verksamheten följer Skolinspektionen årligen upp och analyserar om de huvudmän som får godkännande att starta nya skolor lever upp till författningarnas krav vid etableringskontrollen och tillsyn under första verksamhetsåret. Vid uppföljningen ingår även analys av kravet på ekonomiska förutsättningar. 2020 års uppföljning och analys har dock påverkats av begränsningar i tillsynen som följer av covid-19.

Nya bestämmelser

Under 2020 har förändringar vid prövningen av tillstånd genomförts till följd av de ändringar och nya inriktningar som beslutats inom gymnasieskolans program. Skolinspektionen har även tagit fram ansökningshandlingar, digitalt handläggningsstöd och förbättrat verksamheten genom att ta fram rutiner och stöd för att kunna pröva ansökningar och anmälningar utifrån det nya regelverket om fjärr- och distansundervisning som trädde i kraft under året och som ska tillämpas på utbildning från och med den 30 juni 2021.

Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till

Skolinspektionen har fortsatt att arbeta vidare med att öka sökbarheten för den information om fristående skolor som Skolinspektionen har avseende tillståndsprövning. Det första steget med att utveckla ett nytt system för att söka fram fristående skolors beslut har påbörjats under året. Arbetet med detta kommer att fortsätta även nästa år. Målsättningen är att få ett system som säkerställer snabb och enkel tillgång till relevant information vid handläggningen.

Under året har Skolinspektionen ytterligare utvecklat och förenklat möjligheten att ansöka via webben. Ansökningsförfarandet har vidare anpassats till att möta verksamhetens behov.

Ekonomisk redovisning

Kostnad per prestation⁸⁵

Kostnaden per beslutat ärende inom tillståndsprövning var 52 500 kr år 2020 (motsvarande kostnad var 37 800 kr år 2019 och 22 600 kr år 2018).

⁸⁵ Ägar- och ledningsprövning görs i ärenden som avser anmälan om ändring (som ett stöd för tillsyn). Dessa ärenden är dock inte med i beräkning av prestationskostnad för tillståndsprövning.

Prestationskostnaden har ökat år 2020 jämfört med tidigare. Det beror bland annat på det merarbete och därmed merkostnad som de nya bestämmelser om ägar- och ledningsprövning inneburit för den genomsnittliga kostnaden per ärende.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 26: Budget, intäkter och kostnader för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras.

Verksamhet	+/- 2019	Int. 2020	Kost. 2020	+/- 2020	Ack. +/- utgå. 2020
Budget (angivna belopp i Skolinspektionens regleringsbrev 2020, tkr)	0	6 000	6 000	0	0
Skolinspektionens utfall (tkr)	-2 200	5 120	10 546	-5 426	-7 626

Myndigheten gick in i 2020 med ett underskott i tillståndsverksamheten. Myndigheten har under året analyserat kostnaderna för tillståndsprövningen och har kommit fram till att de krav som ställs på tillståndsprövningen inte medger några större effektiviseringsmöjligheter. Resultatet för 2020 är ett ytterligare underskott om 5 426 tkr. En framställan kring hanteringen av avgifter har skickats till regeringskansliet.

1.7 Myndighetens bidrag till förskolors och skolors förbättringsarbete

Återrapportering

Skolinspektionen ska särskilt redovisa

- insatser för att utvärdera hur myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning bidrar till förskolornas och skolornas förbättringsarbete samt resultaten av dessa insatser.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

Modell för hur myndighetens arbete bidrar till skolornas förbättringsarbete

Skolinspektionen arbetar utifrån en inspektionsmodell som syftar till att bidra till förbättringsarbete i skolan. Modellen, som är beskriven nedan, är invävd i de arbetssätt myndigheten använder för att genomlysna huvudmäns och skolenheters utvecklingsbehov.

En strategi som myndigheten använder är att situationsanpassa inspektionen. När det finns betydande risksignaler kring skolor används främst regelbunden tillsyn eller riktad tillsyn. Att tydligt kräva rättelse av skolor som inte når lagstiftningens krav och att återföra beslut är en viktig del i att bidra till skolors eget förbättringsarbete. Skolinspektionen arbetar därutöver med kvalitetsgranskning. Denna granskningsform kan ge skolor än mer nyanserad återkoppling och information. Detta ger en viktig grund för förskolors och skolors eget lärande. En mer situationsanpassad inspektion är en prioriterad fråga inom Skolinspektionen.

Enligt forskning och internationella inspektionserfarenheter kan inspektion bidra till förbättringar såväl före som efter ett besökstillfälle. Skolinspektionen arbetar därför strategiskt med att informera, ge stöd och återkoppla från start till beslut. Exempelvis finns mycket material att tillgå för skolorna som förberedelse före en granskning. Skolinspektionen arbetar också alltmer med att förbättra återföringen.

Att skapa förbättringsarbete på skolorna handlar också om att bidra med kunskap från inspektion även till skolor som inte granskats. Detta görs främst utifrån övergripande rapporter från våra tematiska kvalitetsgranskningar, webinarier och evenemang som Skolinspektionens dag. Se nedan under avsnittet *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

Effekter av Skolinspektionens regelbundna tillsyn och kvalitetsgranskning

Effekterna av Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning blir synliga dels genom tidigare års uppföljningsenkäter, dels genom andelen brister och utvecklingsområden som åtgärdats av huvudmannen. Ju högre andel huvudmän som rättar till brister/vidtar tillräckliga åtgärder, desto mer effekt antas inspektionen få utifrån att huvudmän som genomför Skolinspektionens föreslagna förbättringsåtgärder bidrar till skolutvecklingen.

I uppföljningen inom regelbunden kvalitetsgranskning har huvudmannen i 51 procent (64) av alla uppföljningar inlett ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten. I 37 procent (28) av alla uppföljningar har huvudmannen vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på skolenheten.

Sett till andelen brister i tillsynen är det vanligare att huvudmannen har avhjälpt bristerna efter den första uppföljningen. Under 2020 hade 56 procent av beslutade och avslutade ärenden med brist åtgärdats vid första uppföljningstillfället. Under 2019 var motsvarande andel 62 procent⁸⁶. Att andelen sjunkit år 2020 är svårt att tolka på grund av att antalet uppföljningar varit färre till följd av pandemin.

Inom den regelbundna inspektionen är det viktigt för skolans fortsatta utvecklingsarbete att Skolinspektionen är tydlig med vad en skola som får brister behöver åtgärda samt vad en skola som får utvecklingsområden behöver genomföra för att öka kvaliteten. Detta görs i beslutet samt i det tillhörande återkopplingssamtalet som erbjuds i samband med att beslutet förmedlas. Ett tydligt beslut och en ändamålsenlig återkoppling antas bidra till skolans fortsatta utvecklingsarbete oavsett om skolan har brister eller utvecklingsområden att åtgärda eller inte.

I tidigare uppföljningsenkäter från åren mellan 2015 och 2019 visar resultatet att en majoritet av rektorer upplever att Skolinspektionens beslut är tydliga. Av 1 678 rektorer som svarat på uppföljningsenkäten inom regelbunden tillsyn mellan åren 2015 till 2019 ansåg 94 procent att tillsynsbeslutet var tydligt formulerat i sin helhet. Motsvarande ansåg 93 procent av 194 rektorer som svarat på uppföljningsenkäten inom regelbunden kvalitetsgranskning under 2019 att beslutet var tydligt i sin helhet.

Det finns samband mellan beslutets tydlighet och andelen rektorer som upplever att inspektionen kommer att bidra till det fortsatta förbättringsarbetet. Resultatet från tidigare uppföljningsenkäter visar att en majoritet av rektorerna upplever att tillsynen kommer att bidra till förbättringsarbetet på skolan (75 procent). Liknande så upplever rektorer som fått regelbunden kvalitetsgranskning att granskningen kommer att bidra till skolans fortsatta förbättringsarbete (84 procent).

Uppföljningsenkäter

På grund av covid-19 har Skolinspektionen pausat alla uppföljningsenkäter under 2020. De som hann besvaras innan mars 2020 utgör ett för litet underlag för att analyseras.

⁸⁶ Andelen för 2019 är exklusiv för det som tidigare kallades förstagångstillsyn.

Detta innebär att insamlad data för hur regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning samt tematisk kvalitetsgranskning uppfattas inte finns att tillgå för 2020.

Övriga enkäter

Myndigheten genomför återkommande undersökningar om kännedom och förtroende för Skolinspektionen. Vartannat år riktas undersökningen mot myndighetens primära målgrupper, det vill säga förvaltning, skolpersonal, elever och vårdnadshavare. Nästa gång den genomförs är under år 2021.

Anseende bland allmänheten

Tidigare har Skolinspektionen vartannat år undersökt allmänhetens kännedom om och förtroende för myndigheten, men sedan 2020 refererar vi enbart till ett externt företag som årligen gör en undersökning av allmänhetens förtroende för svenska myndigheter. Via en webbaserad enkät genomförde företaget drygt 15 000 intervjuer med personer i åldern 18–75 år under 2020. Utifrån svaren de intervjuade ger beräknas ett anseendeindex för olika myndigheter.

Från 2019 till 2020 har Skolinspektionens anseendeindex ökat med 5 enheter, från +15 till +20. Utfallen för myndigheterna i denna undersökning varierar mellan 62 och -19. Ett anseendeindex på 50 eller högre är ett högt anseende för myndigheter. Skolinspektionens resultat ligger på ungefär samma nivå som andra skolmyndigheter eller marginellt bättre.

Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Att kommunicera beslut och rapporter till berörda skolor och huvudmän är centralt för myndighetens kommunikation. Kommunikationen före, under och efter inspektion är en av de viktigaste metoderna för att sprida kunskap om och skapa förtroende för Skolinspektionens roll och våra granskningsresultat.

I samband med tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad verksamhet och huvudman, utöver ett skriftligt beslut, även muntlig återkoppling som är utformad för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett under sin inspektion.

Kommunicerande av övergripande resultat

Inom den tematiska kvalitetsgranskningen görs även en sammanfattning av gjorda iakttagelser, resultat och bedömningar i en rapport. Denna kommuniceras till granskningsobjekten, men även till landets övriga skolor och huvudmän. Detta sker bland annat med hjälp av webinarier – seminarier via webben – med utgångspunkt i kvalitetsgranskningsrapporterna. På Skolinspektionens webbplats finns möjlighet att prenumnera på inbjudan till dessa webinarier. Att antalet visningar av inspelade webinarier gått ner under året hänger troligtvis samman med minskningen av besök på myndighetens webbplats rent generellt (se nedan).

Tabell 27a: Skolinspektionens webinarier 2020, 2019 och 2018.

Webbinarier	2020	2019	2018
Anordnade webinarier	5	4	9
Prenumeranter	4 874	4 782	4 396
Visningar av inspelade webinarier	4 580	8 199	23 273

Några tematiska kvalitetsgranskningar ligger också till grund för interaktiva verktyg för självskattning av och reflektion kring kvaliteten i olika delar av skolors och förskolors verksamhet. Verktygen kallas Kolla-verktyg och tillhandahålls via myndighetens webbplats.

Under 2020 har myndigheten även publicerat en tematisk analys avseende skolors arbete med trygghet och studiero utifrån beslut fattade inom regelbunden kvalitetsgranskning under perioden 2018–2019.

Kommunicerande via webben

Myndighetens webbplats är en av de främsta kanalerna för att informera om Skolinspektionens uppdrag, arbete och resultat. Under 2020 har ett arbete pågått för att arbeta om myndighetens webbplats i enlighet med tillgänglighetsdirektivet. I samband med det arbetet har hela den externa webbplatsen och intranätet gjorts om. I och med den förändring som skett har myndighetens intranät integrerats i den externa webbplatsen, så att medarbetare inte längre ska behöva följa och söka information på två skilda webbplatser.

Under 2020 har antalet visade sidor gått ner jämfört med året innan. Detta kan ha flera orsaker. I samband med omläggningen till en ny webbstruktur sjönk tillfälligt antalet träffar i olika sökmotorer. Vi har även lagt in en cookies alert-funktion, som ger möjlighet att välja bort cookies. Väljer besökare bort cookies räknar inte Google Analytics den användaren. Ytterligare en orsak är att myndigheten under 2020 bara gjorde ett utskick av Skolenkäten mot två tidigare år. Dessa utskick brukar generera många besök på Skolinspektionens webbplats. Den viktigaste orsaken torde dock vara pandemin, vilken även medförde att myndigheten, i synnerhet under våren, hade mindre aktivitet på webbplatsen än normalt.

På myndighetens webbplats finns möjlighet att prenumerera på Skolinspektionens samtliga publikationer. Här finns även möjlighet att prenumerera på myndighetens nyhetsbrev som ges ut cirka en gång i månaden, med uppehåll under sommaren.

Tabell 27b: Skolinspektionens webbplats 2020, 2019 och 2018

Skolinspektionens webbplats	2020	2019	2018
Antal visade sidor per månad	220 685 ⁸⁷	311 155	*
Nedladdade publikationer och dokument	151 521	189 189	132 270
Prenumeranter på samtliga publikationer	4 127	3 981	3 476
Prenumeranter på nyhetsbrev	8 065	7 679	7 284

* Information saknas

Kommunicerande via medier

Skolinspektionen använder sig även av sociala medier för att kommunicera sina resultat. Myndigheten finns på Facebook, Twitter och LinkedIn.

Tabell 27c: Skolinspektionen i sociala medier 2020, 2019 och 2018.

Sociala medier	2020	2019	2018
Följare på Facebook	10 544	9 910	8 839
Följare på Twitter	17 500	17 200	16 800
Följare på LinkedIn	13 111	10 450	5 869

Traditionella medier är också en viktig kanal för att nå ut med information. En anledning till att antalet pressmeddelanden är lägre från och med 2018 är att myndigheten upphörde vid halvåret 2018 att skicka pressmeddelanden om att vi startar en granskning. Detta förklarar även den fortsatta nedgången i antalet utskickade pressmeddelanden. Ökningen av antalet publicerade artiklar 2019 där Skolinspektionen omnämns kan delvis bero på att myndigheten då fick ett nytt och effektivare sökverktyg. En annan anledning är att under det året uppmärksammades Barn- och elevombudets uppdrag mycket av media. Att antalet pressmeddelanden sjunkit under 2020 beror främst på pandemin. Detta torde även ha inverkat på det minskade antalet webbpublicerade artiklar där Skolinspektionen omnämns.

Tabell 27d: Skolinspektionen i medierna 2020, 2019 och 2018.

Medier	2020	2019	2018
Webbpublicerade artiklar där Skolinspektionens omnämns	6 790	10 746 ⁸⁸	6 488
Pressmeddelanden	7	15	57

⁸⁷ Sedan Skolinspektionens intranät integrerades i myndighetens externa webbplats 2020-09-23 ingår även besök på intranätet i denna siffra.

⁸⁸ Antalet artiklar har justerats ned från 15 158 artiklar för år 2019 på grund av tidigare felmätning (nytt rapporteringsverktyg 2019).

Kommunicerande via evenemang

Skolinspektionen har sedan 2009 årligen arrangerat Skolinspektionens dag, med undantag för 2015 då en gemensam konferens istället hölls med Skolverket.

På grund av covid-19 arrangerades ingen Skolinspektionens dag under 2020. För att nå ut till våra målgrupper med våra aktuella iakttagelser och resultat, provade myndigheten filminspelade samtal i studio. De filminspelade samtalen utgick från Skolinspektionens rapporter utifrån tre teman: covid-19, likvärdig skola samt trygghet och studiero. I avsnitt om cirka 20 minuter presenterades och diskuterades iakttagelser och resultat. Varje avsnitt hade en moderator och tre deltagare från Skolinspektionen. Myndighetens generaldirektör medverkade i alla tre samtalen. Alla avsnitten släpptes på myndighetens webbplats, tillsammans med relaterat material. Under 2021 återupptas, om situationen tillåter, seminarier och Skolinspektionens dag men då som digitalt evenemang på scen med begränsat antal publik på plats.

På den digitala bokmässan medverkade Skolinspektionens generaldirektör Helén Ängmo med ett seminarium om trygghet och studiero i svensk skola.

1.8 Organisationsstyrning

1.8.1 Samverkan med Skolverket och andra myndigheter

Återrapportering

8 § Myndigheten ska samverka med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet i syfte att nå de utbildnings- och funktionshinderspolitiska målen inom skolområdet. Förordning (2014:1577).

(Skolinspektionens instruktion)

Skolinspektionen har en omfattande samverkan i syfte att förbättra inspektionen och sprida kunskap om myndighetens iakttagelser och empiri.

Samverkan med Skolverket

Skolinspektionen har sedan 2009 en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. Överenskommelsen har uppdaterats under 2020. Myndigheterna samverkar regelbundet på flera områden.

Exempel på samverkan är möten mellan verksledningarna, remissförfarande och ändring av föreskrifter, upprättande av allmänna råd, frågor om tillståndsprövning, med mera. Under 2020 har Skolinspektionen besvarat 16 remisser (15) samt ytterligare delningar från Skolverket.

Samverkan sker också kring direktiv till Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar. Medarbetare från Skolverket ingår i allmänhet i Skolinspektionens referensgrupper för dessa kvalitetsgranskningar. I samband med att Skolinspektionen publicerar nya tematiska kvalitetsgranskningsrapporter genomförs i regel webinarier som medarbetare vid Skolverket ofta medverkar vid.

Medarbetare från Skolinspektionen medverkar som experter i konferenser arrangerade av Skolverket samt i nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte. Under året har Skolinspektionen ingått i 26 sådana samverkansgrupper (41), exempelvis samråd om så skilda områden som statsbidrag, distansundervisning, hälsofrämjande utveckling och nationella prov både vad gäller omdömning samt otillåten spridning. Under 2020 har informations- och kunskapsutbytet fortsatt avseende revidering av ämnes- och kursplaner för grund- och gymnasieskolan, grundsärskolan och specialsolan.

Skolinspektionen lämnar löpande information till Skolverket inför mer omfattande insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Skolinspektionen har också regeringens uppdrag (U2015/03631/GV) att löpande lämna underlag till Skolverket för bedömningen av vilka huvudmän och skolenheter som ska prioriteras för deltagande i uppdraget *Samverkan för bästa skola* (U2015/3357/S). Skolinspektionen lämnar också

underlag för identifiering av relevanta utvecklingsområden. Av underlaget som överlämnas framgår vilka skolenheter som Skolinspektionen anser bör prioriteras av Skolverket i urvalet till samverkan. Underlaget är sorterat efter skolor med allvarligast och mest omfattande brister. I de fall skolor drivs av en enskild huvudman överlämnar Skolinspektionen även grundläggande ekonomisk information.

Samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skolinspektionen har en överenskommelse om samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Under året har överenskommelsen uppdaterats. Samverkan med SPSM har under året skett på central myndighetsnivå. Samverkan sker även regelbundet mellan myndigheternas regionala avdelningar. Under 2020 har samverkan skett bland annat genom gemensam information till funktionshindersorganisationerna, där även Skolverket deltagit.

Samverkan med Skolverket, SPSM och Skolforskningsinstitutet

Myndigheterna har under året haft ett gemensamt regeringsuppdrag, *Uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet* (U2020/00734/S). Regeringen uppdrog åt myndigheterna att utreda och lämna förslag på delmål och indikatorer för uppföljning och analys av skolhuvudmännens verksamhet och resultaten av denna verksamhet. I myndigheternas gemensamma redovisning (Skolinspektionens dnr 2020:2331) har skolmyndigheterna som utgångspunkt att delmålen och indikatorerna, tillsammans med framgångsfaktorerna, framför allt bör utgöra underlag för en framtida dialog mellan stat och huvudmän. Myndigheterna baserar utgångspunkten på att dialogen förväntas vara ett centralt verktyg för att både identifiera behov av och initiera skolutveckling, och därigenom bidra till förbättrade resultat i förskola och skola. Mot denna bakgrund har valet av delmål och indikatorer främst styrts av vad som bedömts möjligt och viktigt att följa på lokal nivå. Dialogen mellan staten och huvudmännen är tänkt att öka den gemensamma kunskapen om och förståelsen för vilka behov av utveckling som finns, på både lokal och nationell nivå.

För alla skolformer och fritidshemmet anger skolmyndigheternas förslag till nationella målsättningar att alla elever, oavsett kön, bakgrund och andra förutsättningar, ska inkluderas. Indikatorerna ska i sin tur ge vägledning om hur huvudmannens måluppfyllelse ser ut och utvecklas över tid. Vissa indikatorer kan följas upp på både nationell och lokal nivå, medan andra enbart kan följas upp på en av nivåerna.

Under året har de fyra skolmyndigheterna även bildat ett nätverk där det huvudsakliga syftet är att utveckla de utbildnings- och funktionshinderspolitiska målen inom jämställdhet och angränsande områden.

Samverkan med anledning av covid-19

Sedan pandemin bröt ut i mars 2020 har stabschef/motsvarande samt stabsmedarbetare för Skolverket, SPSM och Skolinspektionen regelbundet samverkat runt information om skolornas situationer, aktuella händelser och vilka insatser som respektive myndigheter bereder. Insatserna har i möjligaste mån koordinerats.

1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Återrapportering

- Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter (F. 2008:747).

(3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

- Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.

(7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

Skolinspektionens medarbetare

Per den 31 december 2020 var det 456 anställda på Skolinspektionen. Det är i princip samma antal jämfört med samma tidpunkt föregående år. Antalet årsarbetskrafter har ökat till 399. Under 2020 är det 103 personer som har påbörjat sin anställning och 68 personer som har slutat sin anställning, vilket motsvarar en personalomsättning på 15,2 procent. Det är en ökning i förhållande till 2019 då personalomsättningen var 11,3 procent.

Den genomsnittliga anställningstiden är 4,9 år (4,9).

Skolinspektionen har under året fortsatt arbetat med en den strategiska kompetensförsörjningen och stärkt arbetet inom detta område. Se nedan under *Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning*.

Tabell 28: Antal anställda; totalt, per anställningsform, i arbete, årsarbetskraft samt personalomsättning.

	2020	2019	2018
Totalt antal anställda	456	449	450
varav tillsvidare	429	430	429
varav tidsbegränsade	27	19	21
varav tjänstlediga	32	32	21
Antal i arbete	424	399	398
Omräknat årsarbetskraft	399	385	397
Slutat	68	66	68
varav pension	7	6	3
Personalomsättning	15,2 %	11,3 %	13,3 %

Könsfördelningen avseende Skolinspektionens tillsvidareanställda har varit relativt konstant under de senaste tre åren, medan andelen chefer som är män har ökat marginellt. Det är 76 procent kvinnor och 24 procent män som är tillsvidareanställda. Det är 71 procent kvinnor respektive 29 procent män som är chefer. Snittålder för Skolinspektionens medarbetare är 45 år.

De anställda har olika bakgrund avseende utbildning och tidigare erfarenheter. Anställda som arbetar som inspektörer har vanligen examen i juridik, pedagogik eller samhällsvetenskap.

Myndighetens sjukfrånvaro, i procent av tillgänglig arbetstid, har under 2020 uppgått till 2,25 procent. Det är en minskning jämfört med föregående år. En minskning har även skett inom alla grupperna jämfört med föregående år

Tabell 29: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid åren 2020, 2019 respektive 2018.

Ålder och kön m m	2020	2019	2018
Totalt	2,25 %	4,0 %	4,2 %
Åldersgruppen 29 eller yngre	1,67 %	2,3 %	3,1 %
Åldersgruppen 30–49	2,10 %	3,7 %	4,1 %
Åldersgruppen 50 år eller äldre	2,63 %	4,6 %	4,7 %
Kvinnors sjukfrånvaro	2,68 %	4,8 %	5,1 %
Mäns sjukfrånvaro	0,90 %	1,3 %	1,6 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	35,4 %	53,5 %	55,5 %

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Skolinspektionen har fortsatt utmaningar vad avser kompetensförsörjningen. Myndigheten tog under 2017 fram *Strategisk kompetensförsörjningsplan för 2018–2021*. Bedömningen är att strategin är en förutsättning för att säkra kompetensförsörjningen och till det krävs ett långsiktigt och proaktivt arbetssätt.

Strategin syftar till att säkerställa att myndigheten har rätt kompetens för att möta verksamhetens behov och mål. Därtill ska myndigheten finna metoder och strategier för att öka attraktiviteten och begränsa skillnader mellan personalbehov och tillgänglig kompetens. Avsikten är därutöver att skapa ett sammanhang mellan verksamhetens och medarbetarnas utveckling och förstå sin del i Skolinspektionens mångfasetterade verksamhet.

För att nå myndighetens mål samt uppfylla strategin pågår en dialog om vilken form av undersökningsverktyg som framledes bäst gynnar uppföljning och verksamheten. I samband med det har en utvärdering genomförts av det verksamhetsutvecklingsverktyg som tidigare använts.

Skolinspektionen arbetar med det systematiska arbetsmiljöarbetet så som det föreskrivs för att motverka ohälsa. Under 2020 har arbetsmiljöåret med aktiva åtgärder reviderats för att förtydliga och förenkla chefens vardag. Myndigheten har även under året genomfört en arbetsmiljöutbildning.

Med anledning av covid-19 har myndigheten haft ett mycket stort fokus på att skapa förutsättningar och stödja i det omfattande omställningsarbete som det inneburit att arbeta hemifrån. Utöver informationsinsatser från generaldirektören har det tagits fram en en-

kät för området. Det har också tagits fram en checklista samt en mängd tips avseende ergonomi samt att skapa rutiner och strukturer för att balansera den nya vardagen. Arbetsgivaren har också i flera sammanhang påtalat vikten av att upprätthålla de sociala kontakterna både mellan chef och medarbetare men också mellan medarbetarna.

Tillsammans med arbetstagarorganisationerna har ett arbete påbörjats för att ta fram ett nytt samverkansavtal. Arbetet har genomförts i samverkan med partsrådet och ett flertal andra myndigheter. Målet är att ett nytt samverkansavtal ska vara samverkat under första halvåret 2021.

I linje med Skolinspektionens strategi har ett flertal utbildningar genomförts på central nivå såsom intervjumethodik för tillkommande medarbetare. Därtill har det genomförts utbildningsinsatser kopplade till olika avdelningars och enheters verksamheter och krav samt enskilda individers roller och behov. Två omgångar av Inspektörsprogrammet har startats under året. Programmet riktar sig till nya medarbetare inom tillsyn och kvalitetsgranskning.

Skolinspektionen har ett IT-system som stöd i utvecklandet av kompetensen hos medarbetarna, benämnt Kompetensportalen. I den finns ett flertal utbildningar i form av e-Learning inom olika områden. Covid-19 har påskyndat myndighetens digitaliseringsprocess och det är idag fler utbildningar som genomförts digitalt via Kompetensportalen än tidigare.

1.9 Övrig verksamhet och återrapportering

1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering

11§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen lämna en verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden. Av årsredovisningen ska följande framgå:

1. ärendenas antal och innehåll,
2. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
3. de beslut som nämnden har fattat,
4. ärendenas handläggningstider, och
5. vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt. Förordning (2017:1301).

(Skolinspektionens instruktion)

I detta avsnitt redovisas den verksamhetsberättelse och ekonomiska redovisning som Skolinspektionen enligt instruktion ska lämna om Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Verksamhetsberättelse

Skolväsendets överklagandenämnd har sedan år 2013 haft en stadig ökning av antalet inkomna överklagandeärenden. De tre senaste åren (2018–2020) har det skett en markant ökning av ärenden i förhållande till tidigare år. Under 2020 har Överklagandenämnden fått in 2 367 överklaganden, vilket är en ökning med nästan 30 procent jämfört med föregående år då 1 831 överklagandeärenden kom in till nämnden. Ökningen under 2020 kan, liksom tidigare år, härledas till det stora antalet ärenden som avser överklaganden av placering vid en annan skolenhet än den vårdnadshavarna önskat (skolplaceringar). Denna ärendekategori är alltså år 2020 nämndens största.

Under 2018 gjordes bedömningen att den stora ökningen gällande skolplaceringsärenden hade flera orsaker. Nämnden fattade under 2016 ett vägledande beslut som innebär att skolplaceringsärenden till stor del numera sakprövas, till skillnad från tidigare då överklaganden avvisades i större utsträckning. Detta har lett till att ett antal överklaganden också bifallits av nämnden, vilket i sin tur kan ha bidragit till att fler överklagar skolplaceringsbeslut. Det ökade antalet överklaganden bedöms även bero på att kommuner

förändrar sedan tidigare beslutade urvalskriterier (vid fler sökande än platser) strax innan vårdnadshavarnas möjlighet att söka om skolplats under skolvalsperioden. Även möjligheten för vårdnadshavare att, efter en så kallad skolvalsperiod och då eleven tilldelats skolplacering, ansöka om skolbyte har bidragit till ett ökat antal avslagsbeslut och i sin tur överklaganden.

Ovan nämnda orsaker avseende 2018 var aktuella för den omfattande inströmningen av skolplaceringsärenden under 2019. Enligt nämndens uppfattning är dessa orsaker i stort fortsatt aktuella även för 2020. Troligtvis finns därutöver flera orsaker till den mycket omfattande inströmningen av skolplaceringsärenden under 2020. I sammanhanget kan nämnas att det har funnits uppgifter i media om att det varit problem med Göteborgs stads skolval i år, vilket har blivit medialt uppmärksammat. Med anledning av detta har Staden gått ut med tydlig information om möjligheten att överklaga skolplaceringsbeslut, vilket kan ha lett till det ökade antal överklaganden som nämnden sett i år. Ytterligare en orsak som kan ha inverkat i den omfattande inströmningen av skolplaceringsärenden är den ökade medvetenheten om nämndens ställning som överinstans för denna ärendetyp både hos enskilda men även kommuner runt om i landet.

Nämnden har under 2020 avgjort 1 811 överklagandeärenden. Av dessa har Överklagandenämnden i sin helhet fattat beslut i 97 ärenden under 13 sammanträden. Ordföranden eller vice ordföranden i nämnden har, på nämndens vägnar, fattat beslut i resterande 1 714 ärenden.

Tabell 30a: Antal och andel inkomna överklaganden och beslut efter beslutsfattare och kön 2020, 2019 och 2018

Överklaganden	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2020	2019	2018
Inkomna	2367	1 831	1 211
Flickor	46 %	45 %	49 %
Pojkar	52 %	54 %	49 %
Övriga*	2 %	1 %	2 %
Beslut	1811	1 508	1 134
Flickor	47 %	45 %	49 %
Pojkar	52 %	54 %	48 %
Övriga*	0 %	1 %	2 %
Därav antal beslut fattade av ordförande	1714	1 385	1 009
Flickor	48 %	45 %	51 %
Pojkar	52 %	54 %	47 %
Övriga*	0 %	1 %	2 %
Därav antal beslut fattade av nämnden	97	123	125
Flickor	42 %	39 %	38 %
Pojkar	58 %	57 %	62 %
Övriga*	0 %	4 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Tabell 30b: Antal och andel inkomna överklaganden efter skol- och verksamhetsformer och kön 2020, 2019 och 2018

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2020	2019	2018
Inkomna överklaganden	2367	1831	1 211
Därav grundskoleärenden	1230	860	528
Flickor	43 %	43 %	44 %
Pojkar	54 %	55 %	53 %
Övriga*	2 %	1 %	3 %
Därav gymnasieärenden	17	46	58
Flickor	47 %	48 %	57 %
Pojkar	53 %	50 %	38 %
Övriga*	0 %	2 %	5 %
Därav ärenden om kommunal vuxenutbildning ⁸⁹	237	178	121
Flickor	53 %	61 %	56 %
Pojkar	43 %	39 %	42 %
Övriga*	3 %	0 %	2 %
Därav grundsärskoleärenden	16	18	16
Flickor	44 %	33 %	31 %
Pojkar	56 %	67 %	69 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Därav förskoleklassärenden	819	668	455
Flickor	48 %	44 %	54 %
Pojkar	51 %	55 %	45 %
Övriga*	1 %	0 %	0 %
Därav specialskoleärenden	37	32	21
Flickor	43 %	31 %	29 %
Pojkar	57 %	69 %	71 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Därav övriga ärenden ⁹⁰	11	29	12
Flickor	64 %	55 %	33 %
Pojkar	36 %	45 %	67 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

⁸⁹ Ärenden som avser utbildning i svenska för invandrare redovisas i kategorin "övriga ärenden".

⁹⁰ Ärenden som avser bland annat sameskolan, utbildning i svenska för invandrare samt gymnasiesärskolan..

Tabell 30c: Antal och andel beslutade ärenden efter beslutstyp och kön 2020, 2019 och 2018

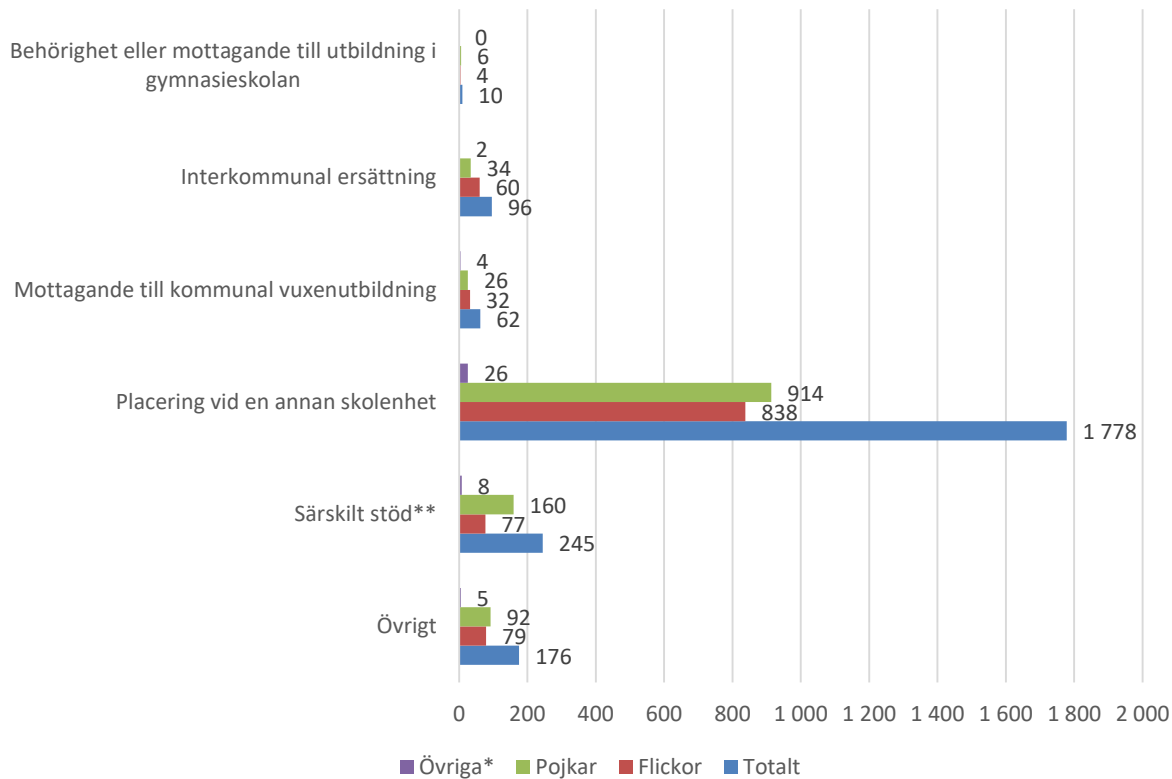
	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2020	2019	2018
Beslut överklaganden	1811	1 508	1 134
Därav beslut efter prövning ⁹¹	1178	1 027	796
Flickor	49 %	46 %	50 %
Pojkar	51 %	53 %	49 %
Övriga*	0 %	1 %	1 %
<i>Varav avslag eller delvis avslag</i>	992	806	539
Flickor	50 %	47 %	54 %
Pojkar	50 %	52 %	45 %
Övriga*	0 %	1 %	1 %
<i>Varav bifall eller delvis bifall</i>	186	221	257
Flickor	45 %	41 %	41 %
Pojkar	54 %	58 %	58 %
Övriga*	1 %	0 %	1 %
Därav avvisade	219	205	169
Flickor	50 %	42 %	49 %
Pojkar	49 %	53 %	44 %
Övriga*	1 %	4 %	8 %
Därav avskrivna	392	255	157
Flickor	42 %	41 %	50 %
Pojkar	57 %	58 %	49 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Därav övriga	22	21	12
Flickor	36 %	48 %	33 %
Pojkar	59 %	52 %	67 %
Övriga*	5 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Av det totala antalet ärenden som Överklagandenämnden avgjort har 65 procent prövats i sak. Av de ärenden som har sakprövats har 16 procent bifallits eller delvis bifallits.

⁹¹ Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslå och delvis avvisa/avskriva.

Diagram 3: Antal inkomna överklaganden efter ärendekategori och kön 2020

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

** Varav 214 avser åtgärdsprogram, 15 särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp eller enskilt, 8 anpassad studiegång samt 8 åtgärdsprogram och särskild undervisningsgrupp.

Liksom tidigare år har skolplaceringsbeslut utgjort den största ärendekategorin. Andelen har ökat stadigt de senaste åren, från 62 procent 2018, 71 procent 2019 till 75 procent 2020. Den därefter vanligast förekommande ärendekategorin hos nämnden är ärenden som avser beslut om särskilt stöd (10 procent). I ärendekategorin "Övrigt" återfinns ärendekategorier som bland annat avser mottagande av elev från annan kommun, på nytt bereda utbildning inom kommunal vuxenutbildning, mottagande till grund-särskola, RH-anpassad utbildning och specialskola samt ärenden gällande beslut som nämnden inte är behörig att pröva.

Tabell 31: Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar), efter beslutfattare och kön 2020, 2019 och 2018

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2020	2019	2018
Överklagandenämnden i sin helhet	147	115	61
Flickor	145	119	59
Pojkar	148	111	63
Övriga*	137	103	40
Ordföranden	149	118	61
Flickor	147	121	59
Pojkar	151	114	64
Övriga*	137	106	40
Nämnden	108	81	59
Flickor	108	91	62
Pojkar	108	73	57
Övriga*	-	95	-

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Under 2020 har den genomsnittliga handläggningstiden för Överklagandenämndens ärenden varit 147 dagar. Det är en ökning jämfört med 2019 då den genomsnittliga handläggningstiden var 115 dagar. Ökningen gäller både för så kallade ordförandebeslut (där ordföranden eller vice ordföranden fattar beslut på nämndens vägnar) och för nämndbeslut, men ökningen är större för nämndbeslut. De principiellt viktiga besluten fattas av nämnden i sin helhet för att säkerställa en bred belysning av det överklagade ärendet genom nämndledamöternas olika sakkunskaper.

Enligt Överklagandenämndens verksamhetsplan för 2020 är målsättningen för handläggningstiderna att 80 procent av de ärenden som har inletts genom överklagande ska ha avgjorts inom tre månader från det att ärendet inkom till nämnden samt att samtliga ärenden ska ha avgjorts inom sex månader. På grund av den ökade ärendeinströmningen under 2020 har endast 22 procent av ärendena avgjorts inom tre månader. Inom sex månader har 71 procent av ärendena avgjorts.

Vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt

Skolinspektionen utför administrativa och handläggande uppgifter åt Skolväsendets överklagandenämnd bland annat genom att tillhandahålla ett kansli.

Under 2020 har nämnden haft en mycket kraftigt ökad ärendeinströmning. Att ökningen skulle bli så markant har varit svårt att förutse. Under 2020 har kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd bemannats med ytterligare resurser, inklusive en administrativ resurs. Vidare har ett utökat stöd från övriga funktioner inom Skolinspektionen

(bl.a. administration och registratur) getts och särskilt under perioden då beredningen av skolplaceringsärenden varit som mest arbetskrävande. Förutom ett mycket stort ärendeflöde till nämnden kan vidare nämnas att det varit en nedgång i antal personer i tjänst på kansliet under olika perioder det andra halvåret av 2020. Innan sommaren har ytterligare jurister rekryterats till kansliet med tillträde juni respektive juli.

Det finns väl fungerande interna arbetssätt/rutiner och ett gott samarbete mellan kansliet och ordföranden samt vice ordföranden, vilket bidragit till ett effektivt och rättssäkert beslutsfattande. Kansliet har vidare under året kontinuerligt arbetat med utveckling av effektiva och likvärdiga arbetssätt i beredningen av ärenden samt inför nämndens beslutsfattande, särskilt gällande de så kallade skolplaceringsärendena. Inom detta arbete kan bland annat nämnas kontinuerlig revidering av beslutsmallar, löpande arbete med praxissammanställningar samt arbete med ärendenas processflöde.

Härvid kan även nämnas den situation i samhället som varit under 2020 med covid-19-pandemin. I mars fattade Skolinspektionens ledning beslut för medarbetarna på kontoret i Stockholm med innebörden att alla som har möjlighet ska arbeta hemifrån. Då kansliet och dess personal tillhör nämnda kontor var kansliet tvunget att anpassa verksamheten till att arbetsuppgifterna primärt skulle utföras på distans. Med anledning av detta togs en beredningsplan fram för att kansliet fortsatt skulle kunna bedriva sin verksamhet, vari framför allt samtliga processer sågs över för att möjliggöra distansarbete i så stor utsträckning som möjligt. Nya rutiner togs även fram för att möjliggöra distansarbete samt minimera behovet av att utföra arbetet på kontoret.

Vidare har arbetet fortsatt under året med IT-utveckling och digitalisering av myndigheten. Detta har gjorts i syfte att nämndens arbete ska kunna bedrivas rättssäkert och effektivt.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Skolväsendets överklagandenämnds verksamhet var 9 775 tkr år 2020 (motsvarande kostnad var 7 015 tkr år 2019 och 5 355 tkr år 2018). Se även tabell 32.

Kostnaden per beslutat ärende var 5 400 kr år 2020 (motsvarande kostnad var 4 700 kr både år 2019 och år 2018).

Den fortsatt kraftiga ökningen av antal inkomna och beslutade ärenden har gjort att de totala kostnaderna ökat under 2020. Prestationskostnaden har även ökat något.

Tabell 32: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd åren 2020, 2019 respektive 2018.

Verksamhetens kostnader, tkr	2020	2019	2018
Kostnader för personal	8 250	5 947	4 566
Övriga driftkostnader	218	61	33
Indirekta kostnader ⁹²	1 307	1 008	756
Summa	9 775	7 015	5 355

De totala kostnaderna har ökat, däribland personalkostnaderna. Som en följd av större direkta kostnader följer också ökade indirekta kostnader.

Överklagandenämndens ledamöter

Tabell 33: Överklagandenämndens ledamöter, ersättning från Skolinspektionen och övriga styrelseuppdrag år 2020.

Överklagandenämndens ledamöter	Ersättning (tkr)	Övriga styrelseuppdrag
Elin Carbell Brunner (ordförande)	75 750	---
Magnus Åhammar (vice ordförande)	42 000	---
Daniel Wanhatalo (vice ordförande fr.o.m. den 1 januari 2020)	31 500	Insynsrådet vid Myndigheten för yrkeshögskolan
Einar Jakobsson (ordinarie)	18 000	---
Greger Bååt (ordinarie)	18 000	Arbetslöshetskassan Vision, Arbetslöshetskassan Hotell- och restauranganställda, Mo Gård AB, Mo Gård LSS, Mo Gård Gymnasiesärskola, Nkcdb – Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor, Jarelind Media AB, Styrelsen för SIMA folkhögskola
Elisabeth Fernell (ordinarie)	15 000	---
Eva Ekstedt Salzman (ordinarie fr.o.m. den 19 oktober 2020)	---	---
Jonas Hedström	11 175	---
Cindra Klingspor Lindblom (ersättare fr.o.m. den 19 oktober 2020)	---	---
Summa	211 425	

Kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd har tagit fram ovanstående verksamhetsberättelse för Skolväsendets överklagandenämnd. Information om verksamhetsberättelsen har lämnats vid nämndsammanträde 17 december 2020.

⁹² Andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

1.9.2 Redovisning av vidtagna åtgärder när det gäller jämställdhetsintegrering och resultat av arbetet

Åtterrapporering

Skolinspektionen ska redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2020)

Skolinspektionen är en myndighet som har uppdrag inom jämställdhetsintegrering. Syftet med jämställdhetsarbetet är att uppnå resultat och effekt när det gäller ojämställdhet mellan flickor och pojkar i landets skolor och utbildningsverksamheter. Detta tar sig uttryck genom arbetet inom de ojämställda områden som regeringen pekat ut i sin problemformulering kring de brister som finns i förhållande till en jämställd utbildning:

- Elevers könsstereotypa utbildnings- och yrkesval
- Pojkars lägre kunskapsresultat
- Flickors i större utsträckning upplevda stress i skolarbetet
- Skolors inte tillräckligt målinriktade värdegrundsarbete avseende jämställdhet

I Skolinspektionens målbild förtydligades därför jämställdhetsaspekten. Skolinspektionens metoder, underlag, utvärderingar och analyser har därmed ett integrerat jämställdhetsperspektiv. För att Skolinspektionen bättre ska kunna uppmärksamma skolornas arbete med jämställdhetsfrågor utvecklar myndigheten även kontinuerligt sina metoder och arbetssätt inom området.

Skolinspektionen deltar i de regelbundna nätverksträffar som arrangeras av Myndigheten för jämställdhet. Syftet är att få möjlighet att tillsammans med andra myndigheter och Regeringskansliet reflektera över det fortsatta stödet kring jämställdhetsintegrering och vilka behov respektive myndighet har. Under året har de fyra skolmyndigheterna även bildat ett nätverk där det huvudsakliga syftet är att utveckla de utbildnings- och funktionshinderspolitiska målen inom jämställdhet och angränsande områden.

Genom en medveten och jämställd kommunikation kan Skolinspektionen även bidra till att minska risken för att människor upplever utanförskap och särbehandling genom våra texter, bilder och samtal, både internt och externt.

Exempel från verksamheten

Liksom tidigare år ingår jämställdhetsperspektiv i såväl tillsyn som tematisk kvalitetsgranskning och regelbunden kvalitetsgranskning. Vid tillsyn undersöker myndigheten frågor kring skolans arbete med jämställdhet. Hur tar det sig uttryck i värdegrundsar-

bete, är till exempel villkoren lika för pojkar och flickor? Bedrivs undervisningen på vetenskaplig grund? Skolinspektionen utvecklar också nya metoder. Bland annat intervjuer på andra språk, genomgång av litteratur, oanmälda besök, observationer av elevens val, hur idrott genomförs, genomförande av bön med mera.

I sin tillsyn har Skolinspektionen bland annat iakttagit könsuppdelad undervisning där pojkar och flickor undervisats var för sig i framför allt idrott och hälsa, vilket även bidragit till uppdelad undervisning i andra ämnen. Myndigheten har även observerat att innehåll som enligt läroplanen och kursplaner ska ingå i ämnesundervisning har uteslutits eller begränsats.

Eleverna har i vissa fall befriats från att delta i obligatoriska inslag i undervisningen. Begränsningarna har till exempel rört undervisningen i engelska, musik, idrott och hälsa samt biologi.

Under året har även en tematisk granskning genomförts: *Jämställdhet med fokus på trygghet*. Granskningen har bland annat utgått ifrån risker som att flickor mer ofta har negativa upplevelser av trygghet på skolan samt beskrivningar som framkom i #metoo och dess motsvarighet i skolan, #tystiklassen. Att arbeta med jämställdhet är ett sätt att förebygga kränkningar och trakasserier.

Några av Skolinspektionens iakttagelser som ledde till utvecklingsområden för de granskade skolorna var följande:

- Rektorer kartlägger elevers trygghet men sällan kopplat till jämställdhet.
- Könsrelaterad otrygghet eller utsatthet finns på flera skolor och på vissa platser samt utrymmen. Fotbollsplaner och omklädningsrum är exempel på sådana arenor.
- Få rektorer leder ett långsiktigt jämställdhetsarbete med koppling till trygghet.
- I undervisningen förmedlas jämställdhet som värde till stor del. Utanför undervisningen arbetar personalen mer med trygghet.

2. Finansiell redovisning

2.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2020-01-01- 2020-12-31	2019-01-01- 2019-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	427 314	410 402
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	133	2 878
Intäkter av bidrag	3	856	922
Finansiella intäkter	4	1	33
Summa		428 304	414 235
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-336 602	-321 427
Kostnader för lokaler	6	-21 358	-23 848
Övriga driftkostnader	7	-66 867	-61 815
Finansiella kostnader	8	-10	-118
Avskrivningar och nedskrivningar	9	-3 467	-7 027
Summa		-428 304	-414 235
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	10	5 120	5 480
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-5 120	-5 480
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2020-12-31	2019-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	11	6 389	914
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	12	256	77
Summa		6 644	991
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	13	671	1 014
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	14	7 847	9 533
Summa		8 518	10 547
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		17	13
Fordringar hos andra myndigheter	15	4 263	5 021
Övriga kortfristiga fordringar		45	1
Summa		4 325	5 035
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	6 434	7 127
Summa		6 434	7 127
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17	-28 019	-11 884
Summa		-28 019	-11 884
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		74 032	52 656
Summa		74 032	52 656
SUMMA TILLGÅNGAR		71 934	64 472

Belopp i tkr	Not	2020-12-31	2019-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	18	151	151
Summa		151	151
Avsättningar			
Övriga avsättningar	19	6 333	5 766
Summa		6 333	5 766
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	15 011	10 346
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	9 376	8 290
Leverantörsskulder		11 535	13 072
Övriga kortfristiga skulder	22	5 338	4 746
Summa		41 261	36 454
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	24 190	22 101
Summa		24 190	22 101
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		71 934	64 472

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, belopp i tkr

Anslag (ramanslag)

Uo 16 1:2 Statens skolinspektion	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
ap.1 Statens skolinspektion	24	12 131	443 484	455 615	-427 325	28 290
Summa		12 131	443 484	455 615	-427 325	28 290

Redovisning mot inkomstitel, belopp i tkr

Inkomstitel		Beräknat belopp	Inkomster
2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	10	6 000	5 120
Summa		6 000	5 120

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

2.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens redovisning följer god redovisningssed. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10§ FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr redovisats som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas anslaget först vid uttaget, enligt undantagsbestämmelsen.

Ansökningsavgifter

Avgifter för ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola avräknas inkomsttill vid tillfället för inbetalningen.

Undantag från generella ekonomiaadministrativa regler

I enlighet med 21§ i Skolinspektionens instruktion får myndigheten ta ut avgifter för sådana varor och tjänster som avses i 4§ första stycket 1–3 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde uppgående till minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 47.3 tkr år 2020) och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar tillämpas en beloppsgräns på 500 tkr. Som förbättringsutgifter på annans fastighet redovisas ny-, till- eller ombyggnationer uppgående till ett halvt prisbasbelopp samt reparationer och underhåll överstigande 100 tkr. Avskrivning sker månadsvis enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider	
Utveckling	3–5 år
Licenser	3 år
Datautrustning	3 år
IT-infrastruktur	5 år
Kontorsmaskiner	3–5 år
Bilar och andra transportmedel	3–5 år
Inredningsinventarier	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Bärbara datorer kostnadsförs vid anskaffningstillfället.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner 2020

Ledamöter i insynsrådet / andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Gunnar Larsson	6
Länsstyrelsen i Stockholms insynsråd (ledamot) Domarnämnden (suppleant)	
Elisabet Knutsson (t.o.m 2020-03-02 samt från 2020-03-19)	5
Myndigheten för yrkeshögskolans insynsråd (ledamot)	
Louise Bringselius	6
Roger Haddad	6
Länsstyrelsen i Västmanlands insynsråd (ledamot)	
Ulf Blossing (från 2020-03-19)	5
Annika Wennerström	3
Robert Fahlgren (från 2020-03-19)	5
SYSAB, Skolforum Yrkesutveckling Sverige AB (ordförande) Läraryrkesutveckling AB (ledamot)	
Sven Höper (från 2020-03-19)	5
Höper och Höper AB (suppleant)	
Lena Linnerborg (från 2020-03-19)	5
Lars Püss (från 2020-05-20)	5
Strålsäkerhetsmyndighetens insynsråd (ledamot)	
Maria Stockhaus (t.o.m. 2020-05-20)	2
Sollentunahem AB (ordförande)	
Daniel Berr (t.o.m. 2020-03-02)	2
Lars Hallenberg (t.o.m. 2020-03-02)	2
Svenska Läraryrkesförbundet AB (ordförande) Svenska Läraryrkesförbundet IT AB (ordförande) Ullarp Innovation AB (ledamot)	
Nathalie Bredberg (t.o.m. 2020-03-02)	-
Håkan Wiclander (t.o.m. 2020-03-02)	-
ELVIRA Kunskapsutveckling AB (ledamot) AB ABF-Huset (ledamot) Cirkeln Servering AB (ledamot)	

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Helén Ängmo Generaldirektör Uppsala Universitets styrelse (ledamot)	1 380
Mårten Petersson Barn- och elevombudet (från 2020-11-01)	159
Malin Hedstig Barn- och elevombudet (2020-01-01 – 2020-07-31)	455
Maria Karlsson Barn- och elevombudet (2020-08-01 – 2020-10-31)	559

Helén Ängmo innehar förmånsbil. Inga andra avtalade framtida åtaganden finns för någon av ovanstående.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.8.2 *Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter* i resultatredovisningen.

2.4.2 Noter

Resultaträkning

Belopp i tkr

		2020-01-01- 2020-12-31	2019-01-01- 2019-12-31
Not 1	Intäkter av anslag		
	Intäkter av anslag	427 314	410 402
	Summa	427 314	410 402
	Summa "Intäkter av anslag" (427 314 tkr) skiljer sig från summa "Utgifter" (427 325 tkr) på anslaget Uo 16 1.2 ap 1. Skillnaden (11 tkr) beror på minskning av semesterlöneskuld intjänad före år 2009. Denna post har belastat anslaget, men har inte redovisats i resultaträkningen.		
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	57	962
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	75	107
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	1 809
	Summa	133	2 878
	Intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen är lägre än föregående år då konferensserien Skolinspektionens dag inte genomförts under 2020. Övriga intäkter 2019 avsåg ersättning rörande statliga åtgärder för rättelse. Motsvarande intäkt återfinns inte 2020.		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från Arbetsförmedlingen	290	842
	Bidrag från Försäkringskassan	566	69
	Bidrag från internationella organisationer	0	10
	Summa	856	922
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränteutgifter avseende lån till anläggningstillgångar i Riksgäldskontoret	1	32
	Övriga finansiella intäkter	0	1
	Summa	1	33
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader, exklusive avgifter	217 341	208 126
	<i>Varav arvoden till ledamöter samt till övrig icke-anställd personal</i>	<i>1 044</i>	<i>572</i>
	Övriga kostnader för personal	119 262	113 301
	Summa	336 602	321 427
Not 6	Kostnader för lokaler		
	Lägre kostnader för lokaler jämfört med föregående år beror på hyresrabatter till följd av ombyggnad av förhyrda kontorslokaler i Stockholm.		
Not 7	Övriga driftkostnader		
	Reaförlust, maskiner och inventarier	701	181
	Resor, information, m.m.	3 445	9 743
	Köp av varor	4 700	2 237
	Köp av datatjänster	37 391	26 097
	Köp av konsulttjänster m.m.	22 597	19 098
	Övrigt	4 020	4 459
	Balanserade utgifter för IT-utveckling	-5 987	0
	Summa	66 867	61 815
	Reaförlust anläggningstillgångar är hänförligt till ombyggnad av kontorslokaler i Stockholm. Kostnader för resor, information m.m. har minskat till följd av färre resor i inspektionsverksamheten samt att konferensserien Skolinspektionens dag inte genomförts under 2020. Varuinköp är högre till följd av större inköp av bärbara datorer och kringutrustning jämfört med 2019. Kostnader för datatjänster har ökat, även efter att balanserade utgifter för IT-utveckling räknats av. Detta beror till stor del på engångskostnader i samband med byte av driftleverantör under hösten. Högre kostnad för konsulttjänster är till stor del hänförligt till ombyggnaden av Stockholmskontoret.		

Belopp i tkr		2020-01-01- 2020-12-31	2019-01-01- 2019-12-31
Not 8	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	3	113
	Övriga finansiella kostnader	7	4
	Summa	10	118
Not 9	Avskrivningar och nedskrivningar		
	Av resultatpostens minskning är 2,1 mkr hänförligt till den nedskrivning av egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar som gjordes 2019. Motsvarande kostnad återfinns inte 2020.		
Not 10	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
	Offentligrättsliga avgifter med bestämt ekonomiskt mål		
	Inkomsttitel 2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	5 120	5 480
	Summa	5 120	5 480
	Kostnader för ansökningar om godkännande som enskild huvudman Se avsnitt 1.6 <i>Tillståndsprövning</i> för en kommentar till årets resultat.	10 546	7 680

Balansräkning

Belopp i tkr		2020-12-31	2019-12-31
Not 11	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	9 226	9 226
	Årets balanserade utgifter	5 987	0
	Summa anskaffningsvärde	15 213	9 226
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-8 312	-4 484
	Årets avskrivningar	-512	-1 713
	Årets nedskrivning	0	-2 115
	Summa ackumulerade avskrivningar	-8 824	-8 312
	Utgående bokfört värde	6 389	914
	Årets balanserade utgifter avser utveckling av verksamhetssystem		
Not 12	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	1 622	1 622
	Årets anskaffningar	328	0
	Summa anskaffningsvärde	1 951	1 622
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 545	-1 255
	Årets avskrivningar	-149	-290
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 695	-1 545
	Utgående bokfört värde	256	77
Not 13	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	2 370	1 747
	Årets anskaffningar	160	623
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-438	0
	Summa anskaffningsvärde	2 092	2 370
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 356	-910
	Årets avskrivningar	-477	-446
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	412	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 421	-1 356
	Utgående bokfört värde	671	1 014

Belopp i tkr		2020-12-31	2019-12-31
Not 14	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	23 462	20 376
	Årets anskaffningar	1 318	4 643
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-7 437	-1 557
	Summa anskaffningsvärde	17 343	23 462
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-13 929	-12 776
	Årets avskrivningar	-2 329	-2 462
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	6 762	1 309
	Summa ackumulerade avskrivningar	-9 496	-13 929
	Utgående bokfört värde	7 847	9 533
Not 15	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran avseende ingående mervärdesskatt	4 242	5 004
	Övriga fordringar hos statliga myndigheter	21	17
	Summa	4 263	5 021
Not 16	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	4 091	5 356
	Övriga förutbetalda kostnader	2 343	1 771
	Summa	6 434	7 127
Not 17	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot inkomsttitel	-5 120	-5 480
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	5 120	5 480
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-12 131	-5 589
	Redovisat mot anslag	427 325	410 486
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-443 484	-417 028
	Återbetalning av anslagsmedel	0	0
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-28 290	-12 131
	Ingående balans	247	331
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-11	-84
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	236	247
	Övriga fordringar på statens centralkonto		
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	5 230	5 575
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-75	-95
	Betalningar hänförliga till inkomsttitlar	-5 120	-5 480
	<i>Övriga fordringar på statens centralkonto</i>	35	0
	Summa Avräkning med statsverket	-28 019	-11 884
Not 18	Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav, ingående balans	151	151
	Årets förändring	0	0
	Summa Statskapital	151	151
	Avser konst från Statens konstråd		
Not 19	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående avsättning	5 766	5 252
	Årets förändring	567	514
	Utgående avsättning	6 333	5 766

Av avsatta medel bedöms cirka 100 tkr regleras under år 2021

Belopp i tkr		2020-12-31	2019-12-31
Not	20	Lån i Riksgäldskontoret	
		Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar	
		10 346	12 031
		8 858	5 695
		-4 193	-7 380
		15 011	10 346
		31 000	24 000
Not	21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	
		21	456
		5 873	5 239
		3 483	2 595
		9 376	8 290
Not	22	Övriga kortfristiga skulder	
		5 244	4 733
		93	13
		5 338	4 746
Not	23	Upplupna kostnader	
		19 912	18 525
		2 882	1 827
		125	115
		1 271	1 635
		24 190	22 101

Anslagsredovisning

Not 24 Uo 16 1:2 ap.1

Statens skolinspektion (ramanslag)

Anslaget är räntebärande.

Tilldelat anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2020 är 443 484 tkr. (regeringsbeslut 2019-12-19 samt ändringsbeslut 2020-05-20).

Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 13 304 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2020.

Skolinspektionen får enligt regleringsbrevet disponera 3 % av det ingående överföringsbeloppet.

Anslagsposten får belastas med högst 20 000 tkr. för genomförandet av regeringsuppdraget om viss central rättning av nationella prov. Kostnaderna 2020 har uppgått till 10 108 tkr.

2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2020	2019	2018	2017	2016
Läneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	31 000	24 000	21 000	21 000	17 000
Utnyttjad	15 011	10 346	12 031	11 019	11 352
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	5	0	0
Räntekostnader	3	113	230	256	204
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	133	2 878	1 860	1 757	1 409
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	6 000	9 300	0	0	0
Avgiftsintäkter	5 120	5 480	0	0	0
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	13 304	12 420	12 158	12 289	12 125
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	28 290	12 131	5 589	16 320	8 705
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	399	385	397	389	397
Medelantalet anställda (st)	448	410	422	401	411
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 064	1 057	1 033	1 027	1 009
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

3. Undertecknande av årsredovisningen 2020

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 22 februari 2021

Helén Ängmo
Generaldirektör